

รายงานการวิจัย

การติดตามและประเมินผล ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานวิจัย
การติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

379.111 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ก การติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรุงเทพฯ : สกศ., 2566
352 หน้า
ISBN : 978-616-270-445-1
1. การวิจัยติดตามและประเมินผล 2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
3. ชื่อเรื่อง

การติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 54/2566
ISBN 978-616-270-445-1
พิมพ์ครั้งที่ 1 2566
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2334
โทรสาร 0 2243 7914-5
Website: www.onec.go.th
พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
90/6 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 34/1
ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
โทรศัพท์ 0 2424 3249, 0 2424 3525
โทรสาร 0 2424 3249, 0 2424 3525
E-mail: prigwhan54@gmail.com

คำนำ

ตามกฎหมาย แผน และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับประเทศ อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักการสำคัญ คือ การกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงาน และการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกในการให้คำตอบและสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลดังกล่าวหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาทั้งสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงรัฐบาลต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานนโยบายระดับประเทศ ที่มีภารกิจสำคัญประการหนึ่งคือ การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษา ในภาพรวม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

ท้ายที่สุดนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากรอบการติดตามและประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูล และผู้แทนจาก หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่ให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณารายงานการวิจัยที่ร่วมให้ ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจทั่วไปนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

นายสุเทพ แก่งสันเทียะ
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของสถานศึกษาในการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจ (assure) ถึงคุณภาพของสถานศึกษาที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ที่ผ่านมาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกไม่สัมพันธ์กัน เกิดความซ้ำซ้อนและคลาดเคลื่อนจากการปฏิบัติ ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเท่าที่ควร ดังนั้นคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559 จึงมีมติเห็นชอบต่อแผนเร่งด่วนเสนอให้ชะลอการประกันคุณภาพการศึกษาออกไป 2 ปี และต่อมาได้ประกาศบังคับใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตามที่ผ่านมามีปัญหาเชิงคุณภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงอยู่ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินโครงการ PISA 2018 ที่คะแนนนักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD โดยเฉพาะด้านการอ่านที่มีแนวโน้มลดลงจากปีที่ผ่านมา และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดภาวะการเรียนรู้ถดถอย (learning loss) ดังนั้น สารสนเทศที่ได้จากการติดตามและประเมินผลสำหรับเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงประเมิน เรื่อง การติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีการวิจัยใช้การประเมินแบบผสมผสานวิธี (mixed-method evaluation) ที่ผสมผสานระหว่างวิธีการประเมินเชิงปริมาณกับวิธีการประเมินเชิงคุณภาพ ด้วยรูปแบบการผสมผสานวิธีแบบคู่ขนาน (parallel combinations) โดยมีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การติดตามสภาพการดำเนินงาน การประเมิน และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ *การวิจัยเชิงปริมาณ* กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) และ กรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 569 แห่ง และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับการประเมินคุณภาพภายนอกช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ปี 2564 จำนวน 11,969 แห่ง เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 1 ฉบับ มีค่าความตรง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.710 - 0.935 และมีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาในแต่ละตอน อยู่ระหว่าง 0.911 - 0.977 ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และแบบบันทึกการเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

(descriptive statistics) การวิเคราะห์สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การวิจัยเชิงคุณภาพ แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) แหล่งข้อมูลเอกสารของหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 และ 2) กลุ่มตัวอย่างหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ประกอบด้วย หน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) รวมจำนวน 6 แห่ง หน่วยงานระดับภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.) และ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ องค์การบริหารส่วนตำบล (กศ.อบจ./อบต.) รวมจำนวน 20 แห่ง และ สถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัด สพป. สพม. สช. สถ. และ กทม. รวมจำนวน 21 แห่ง เครื่องมือวิจัย เป็นแบบบันทึกข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 ฉบับ โดยทุกฉบับมีค่าความตรง (IOC) เท่ากับ 1.00 และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อค้นพบจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยในระยะที่ 1 2) ข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ในขั้นตอนการวิจัย

เชิงปริมาณ และ 4) ข้อมูลข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม ในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือเป็นแบบบันทึกข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสอดคล้องระหว่างแผนปฏิบัติการประจำปีกับตัวชี้วัดและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาที่ 1 การปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และแนวทางการพัฒนาที่ 2 การส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษา มาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และสรุปสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง (สกศ. สพฐ. สช. สอ. กทม. และ สมศ.) และส่วนภูมิภาค (สพป. สพม. ศจร. สนศ.กทม. และ กศ.อบจ./อบต.) ที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2565 รายละเอียดดังตารางที่ ก

ตารางที่ ก สรุปสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
ที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

หน่วยงานส่วนกลาง		หน่วยงาน ส่วนภูมิภาค	ประเด็น ท้าทาย
ความสอดคล้องกับ แผนปฏิบัติการ ประจำปี	สภาพการดำเนินงาน		
<ul style="list-style-type: none"> ส่วนใหญ่ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของแต่ละหน่วยงาน ไม่ได้กำหนดมาตรการ/แนวทางดำเนินงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติโดยตรง แต่จะมีความสอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรมภายในแผนปฏิบัติราชการยกเว้น สมศ. ที่มีความสอดคล้อง 	<ul style="list-style-type: none"> สกศ. ดำเนินการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ หน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษากำกับดูแล ได้แก่ สพฐ. สช. สส. และ กทม. ในแต่ละสังกัดมีการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การสื่อสารสร้างความรู้ การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี และการส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การกำหนดเป็นนโยบาย อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าวจะมีความโดดเด่นและแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละสังกัด สมศ. ดำเนินการปรับปรุงและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายนอก และนำร่องเพื่อส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพภายนอกไปใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานแต่ละแห่ง มีการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การนิเทศกำกับ ติดตาม การสร้างเครือข่ายสถานศึกษา และการส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การติดตามการใช้ผลการประเมินผ่านการรายงานของศึกษานิเทศก์ 	<ul style="list-style-type: none"> การประกันคุณภาพการศึกษายังไม่ถูกกำหนดเป็นมาตรการ/แนวทางหลักในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานส่วนกลาง

ตารางที่ ก สรุปสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
 ที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน (ต่อ)

หน่วยงานส่วนกลาง		หน่วยงาน ส่วนภูมิภาค	ประเด็น ท้าทาย
ความสอดคล้องกับ แผนปฏิบัติการ ประจำปี	สภาพการดำเนินงาน		
<ul style="list-style-type: none"> • แนวทางการพัฒนา ในแผนการศึกษา แห่งชาติ ส่วนใหญ่ หน่วยงานส่วนกลาง มีโครงการหลัก ที่สอดคล้องตาม แนวทางการพัฒนา ที่ 1 แต่ในแนวทาง การพัฒนาที่ 2 กำหนดเป็นเพียง กิจกรรมย่อย ในโครงการ 			<ul style="list-style-type: none"> • การส่งเสริม การนำผล การประกัน คุณภาพไปใช้ ส่วนใหญ่เป็น การกำหนด เชิงนโยบาย แต่ยังขาด การขับเคลื่อน ที่มีคุณภาพ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และประเด็นท้าทายจากการวิเคราะห์ผลการประเมิน รายละเอียด
ดังตารางที่ ข

ตารางที่ ข สรุปผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมิน	ประเด็นท้าทาย
<p>1) ด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พิจารณาจาก 3 ตัวชี้วัดพบว่า ในภาพรวมตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากมีจำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 92.62 และตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละสถานศึกษามีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 91.39 ตามลำดับ และตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมีจำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 85.94</p>	<p>1) ผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การสร้างและขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และลำดับที่ 3 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>2) ตามมิติวงจรคุณภาพ PDCA ลำดับท้ายสุด อยู่ในมิติการวางแผนและมิติการตรวจสอบ</p> <p>3) โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานในทุกประเด็นสูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาดอย่างมีนัยสำคัญ</p>

ตารางที่ ข สรุปผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ผลการประเมิน	ประเด็นท้าทาย
<p>2) ด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พิจารณาจาก 4 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมทุกตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยตัวชี้วัดที่ 7 สถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ มีค่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.31 รองลงมา คือ ตัวชี้วัดที่ 5 สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.96 ตัวชี้วัดที่ 6 สถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.61 และ ตัวชี้วัดที่ 4 สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.25 ตามลำดับ</p>	<p>1) ผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา และลำดับที่ 3 การจัดระบบหลักฐานการประเมิน เพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>2) ตามมิติวางจรคุณภาพ PDCA ลำดับท้ายสุด อยู่ในมิติการวางแผนและมิติการตรวจสอบ</p> <p>3) โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานในทุกประเด็นสูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาด รวมทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ มีผลการดำเนินงานในทุกประเด็นสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญ</p>

ตารางที่ ข สรุปลผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ผลการประเมิน	ประเด็นท้าทาย
<p>3) ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละสถานศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 98.95 มีผลการประเมินในระดับดีเยี่ยม ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 94.12 มีผลการประเมินในระดับดีมาก ตามลำดับ</p>	<p>1) ระดับความพึงพอใจ มีประเด็นดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1) ระดับความพึงพอใจลำดับท้ายสุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา และลำดับที่ 3 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 1.2) โรงเรียนสังกัด สพป. มีความพึงพอใจในเกือบทุกประเด็นสูงกว่าโรงเรียนในสังกัด สพม. และ สังกัด สด. และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเกือบทุกประเด็น มีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่า รวมทั้งโรงเรียนขนาดกลางเกือบทุกประเด็นมีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญ <p>2) ผลประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่อยู่ในระดับพอใช้และระดับปรับปรุง พบประเด็นดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1) มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุดในเกือบทุกสังกัดที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียน 2.2) ทั้ง 3 มาตรฐาน โรงเรียนสังกัด สพป. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง และโรงเรียนขนาดเล็ก ต่างมีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยภายนอก (สถานศึกษา) และปัจจัยภายใน (สถานศึกษา) มีรายละเอียดดังตารางที่ ค

ตารางที่ ค ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัย	สาระสำคัญ
ปัจจัยภายนอก	
ปัจจัยที่ 1 ด้านนโยบาย	<ul style="list-style-type: none"> • การให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ • การกำหนดนโยบายจากส่วนกลางที่พอเหมาะและเหมาะสม
ปัจจัยที่ 2 ด้านบุคลากรของหน่วยงาน	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้บริหารของหน่วยงานระดับนโยบายมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการและให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ • ศึกษานิเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา • บุคลากรของหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา นำระบบเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ และทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง • ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกสามารถให้สารสนเทศในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
ปัจจัยที่ 3 ด้านงบประมาณของหน่วยงาน	<ul style="list-style-type: none"> • จัดสรรงบประมาณที่พอเพียงและเหมาะสมสำหรับการเสริมหนุน และการขับเคลื่อน

ตารางที่ ค ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัย	สาระสำคัญ
ปัจจัยที่ 4 ด้านการเสริมหนุนและการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจ • การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ • การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ • การสร้างแรงจูงใจให้กับสถานศึกษา • การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุน • การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้
ปัจจัยที่ 5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลการประเมินไปใช้
ปัจจัยภายใน	
ปัจจัยที่ 6 ด้านบุคลากรภายในสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ และกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ • ครูมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะในการประเมินเพื่อพัฒนา
ปัจจัยที่ 7 ด้านการบริหารภายในสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • การบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการกำหนดนโยบาย วางแผน แนวทางการดำเนินงานและกำกับติดตาม และกำหนดให้มีบุคลากรหลักที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม • การบริหารสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน
ปัจจัยที่ 8 ด้านงบประมาณของสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • จัดสรรงบประมาณที่พอเพียงและเหมาะสมสำหรับการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ปัจจัยที่ 9 ด้านการเสริมหนุนเพื่อการขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเสริมหนุนงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา • การใช้เครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประเมินตนเองของสถานศึกษา

3.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ และ 4) ด้านการขับเคลื่อน และการดำเนินงาน รายละเอียดดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

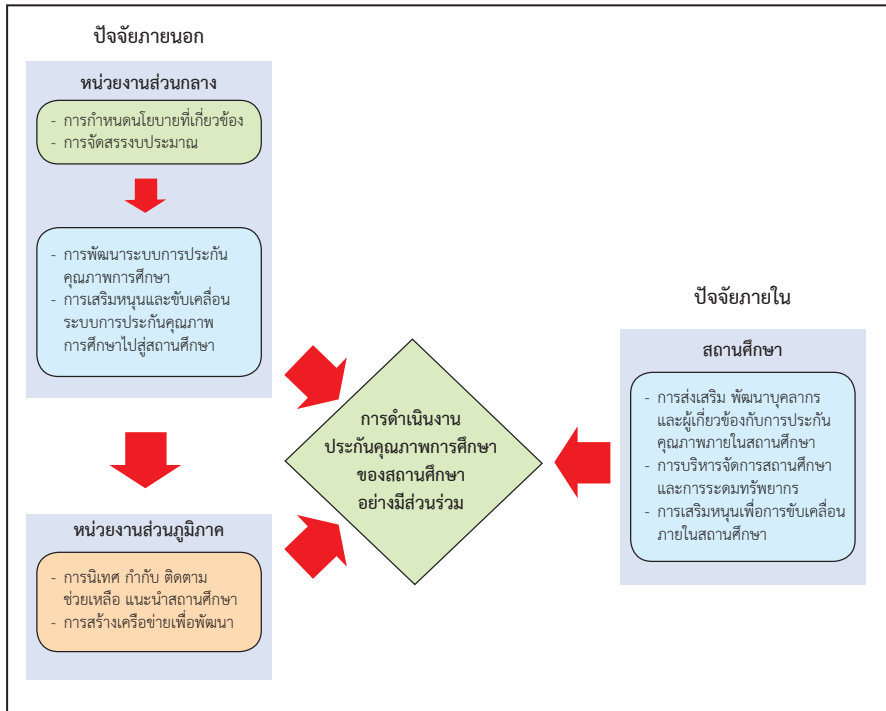
ปัญหาและอุปสรรค	หน่วยงาน		
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	สถานศึกษา
1) ด้านนโยบาย	<ul style="list-style-type: none"> นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลประเมินไปใช้ไม่ได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ การทับซ้อน และความไม่ชัดเจนของนโยบายจากส่วนกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> ขาดการกำหนดนโยบายการนำผลประเมินไปใช้อย่างชัดเจนและเข้มงวด นโยบายจากต้นสังกัดมีมากและเร่งด่วน 	<ul style="list-style-type: none"> นโยบายจากต้นสังกัดมีมากและเร่งด่วน การบริหารจัดการนโยบายแบบมีส่วนร่วมยังไม่เป็นรูปธรรม
2) ด้านบุคลากร	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญ บุคลากรไม่เพียงพอและเปลี่ยนแปลงบ่อย ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกยังขาดสมรรถนะที่จำเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารของหน่วยงานระดับพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญ ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอต่อภาระงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญ ครูปรับเปลี่ยนหน้าที่ดูแลบ่อย ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก

ตารางที่ ง ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	หน่วยงาน		
	ส่วนกลาง	ส่วนภูมิภาค	สถานศึกษา
3) ด้านงบประมาณ	<ul style="list-style-type: none"> ขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษาและสนับสนุนการนำผลประเมินไปใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> ขาดการจัดสรรงบประมาณที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ขาดงบประมาณสนับสนุนจากต้นสังกัดโดยเฉพาะงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการพัฒนา/ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผลประเมินจากการประกันคุณภาพการศึกษา
4) ด้านการขับเคลื่อนและการดำเนินงาน	<ul style="list-style-type: none"> การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจยังขาดความครอบคลุม ทั้งถึงและมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ขาดช่องทางการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างเป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำมาตรฐานการศึกษายังไม่สะท้อนบริบทของสถานศึกษา การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ขาดเครื่องมือและวิธีการประเมินที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ขาดความพร้อมทางเทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 4 ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยภายนอก เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา 2) ปัจจัยภายใน เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เสริมหนุนให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีคุณภาพ และ 3) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนา/ปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยความสัมพันธ์ระหว่างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ ก

ภาพที่ ก ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

สำหรับรายละเอียดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา มีดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานส่วนกลาง

1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น รวมทั้งการนำผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาไปใช้ ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา และข้อเสนอแนะของ สมศ. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แผนการพัฒนาศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งนี้การกำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษานั้นควรกำหนดให้เป็นมาตรการหรือแนวทางการดำเนินงานหลักในแผนพัฒนาศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเฉพาะหน่วยงานส่วนกลางที่มีหน่วยงานและสถานศึกษาในกำกับเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดทั้งในระดับภูมิภาคและสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

1.2 ควรควบคุมปริมาณนโยบายใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัด และปรับลดหรือยกเลิกนโยบายที่ทับซ้อน เพื่อลดภาระงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ทั้งนี้ในระดับสถานศึกษาควรแก่กฎระเบียบเพื่อมอบอำนาจการตัดสินใจพิจารณานโยบายที่จะดำเนินการในบางเรื่องให้มีความสอดคล้องกับบริบทของตนเอง

1.3 ควรกำหนดนโยบายทางการศึกษาอื่นเพื่อเสริมหนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ อาทิ นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยงานเชิงพื้นที่และสถานศึกษาในการบริหารจัดการ นโยบายการจัดทำและใช้หลักสูตร

ฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายการจัดทำกรอบการประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือมาตรฐาน และการดำเนินการทดสอบ/วัดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชาติที่สามารถนำผลการประเมิน ไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและสามารถเทียบเคียงกับนานาชาติ นโยบายเพื่อ การพัฒนาและปรับปรุงระบบนิเวศทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณ มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงานส่วนกลางในการขับเคลื่อน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มเติม อาทิ งบประมาณเพื่อการสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจ งบประมาณในการวิจัย/พัฒนาองค์ความรู้ งบประมาณ ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงานส่วนภูมิภาคเฉพาะ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อหลีกเลี่ยงการนำ งบประมาณไปใช้กับนโยบายเร่งด่วนอื่น อาทิ การนิเทศติดตามผลการประเมิน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้

2.3 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับสถานศึกษาเพื่อดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาและตามข้อเสนอแนะของการประเมิน คุณภาพของสถานศึกษา ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการรายปี ที่อิงตามความขาดแคลนอย่างสมเหตุผลและพอเพียง โดยเฉพาะสถานศึกษา ขนาดเล็กที่ขาดความพร้อม/สถานศึกษาที่ยังไม่บรรลุตามมาตรฐาน และสถานศึกษา เฉพาะทาง

3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ควรสร้างความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกันระหว่าง การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งทบทวน มาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการทบทวน

3.2 ควรให้ความสำคัญต่อจุดเน้นของการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ดังนี้ (1) การประกันคุณภาพภายใน ควรเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปฏิบัติในสถานศึกษา (ครูและนักเรียน) ภายใต้การนำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับการสนับสนุนด้วยความตระหนักถึงความสำคัญจากผู้เกี่ยวข้องจากภายนอกสถานศึกษา (อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน) และ (2) การประกันคุณภาพภายนอก ควรเป็นการรับรองมาตรฐานที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ และมีการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษามาใช้เพื่อการจัดอันดับเชิงสร้างสรรค์ ที่เน้นการพัฒนา อาทิ การจัดอันดับของหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่กำกับดูแล การจัดอันดับโรงเรียนตามกลุ่มสถานศึกษา

3.3 ควรพัฒนาระบบติดตามและประเมินการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา ร่วมกับข้อเสนอแนะจาก สมศ. จากล่างขึ้นบน ที่เริ่มจากระดับสถานศึกษา ระดับพื้นที่ และระดับหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อกำหนดแนวทาง/นโยบายเพื่อการพัฒนาในทุกกระดับ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการใช้ผลการประเมินอย่างต่อเนื่องจากบนลงล่าง ทั้งนี้ควรมีการในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามและประเมินผลการนำผลการประเมินไปใช้

3.4 ควรพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอกทั้งการพัฒนาทักษะเดิม (upskill) และเพิ่มทักษะใหม่ (reskill) อาทิ ทักษะการประเมินแบบผสมผสาน (blended assessment) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดำเนินงาน และเสริมหนุนการเรียนรู้ ทักษะการประเมินอย่างกัลยาณมิตร (amicable assessment) รวมทั้งกำหนดมาตรฐานในการคัดเลือกและพัฒนา และสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มวัยทำงานที่มีศักยภาพสูงมาร่วมเป็นผู้ประเมิน

4. การเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ควรมีการสื่อสารและพัฒนาสมรรถนะในการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารของหน่วยงานทุกระดับเกิดความตระหนักต่อการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับ 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (2.1) ศึกษานิเทศก์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้วยการสะท้อนผลเชิงพัฒนาอย่างมีคุณภาพ และ (2.2) บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งด้านความรู้ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่เน้นทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leaderships) ในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา และบุคลากรที่บรรจุใหม่หรือที่ต้องการพัฒนา (3) สร้างสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล และ (4) สนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระดับประเทศในเชิงนโยบาย

4.2 ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนระบบประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อเสริมหนุนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการจัดหาอุปกรณ์เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน อาทิ การพัฒนาระบบจัดการฐานข้อมูลสำหรับโรงเรียน (Database Management System: DBMS) เพื่อจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ หลักฐาน และร่องรอยเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งนี้ควรเชื่อมโยงกับระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ของ

หน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งระบบ e-SAR ของ สมศ. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (Automated QA Platform: AQP) ของ สมศ. การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

4.3 ควรมีการพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานประเมินตนเองของสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกที่อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ การพัฒนาเครื่องมือมาตรฐานสำหรับประเมินประเด็นในมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กให้ดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและกำกับ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การศึกษาแนวทางในการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความสนใจในงานประกันคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการประเมินคุณภาพภายนอก และการนำผลประเมินไปใช้ การวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐาน ตัวชี้วัด และแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกที่ตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง

4.4 ควรนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างแรงจูงใจควบคู่กับความรับผิดชอบ (accountability) สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา อาทิ การยกย่อง เชิดชู ประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ คุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา ที่มีผลการประเมินเป็นที่ยอมรับ มาตรการจำนวนครั้งที่เพิ่มขึ้นในการเข้ารับ การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อระดับคุณภาพ มาตรการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโดยการทดสอบความรู้ด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาก่อนขึ้นสู่ตำแหน่ง มาตรการพิจารณาความดีความชอบและ การเลื่อนตำแหน่ง/วิทยฐานะของครูที่อิงตามพัฒนาการของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของผู้เรียน มาตรการที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อคุณภาพของสถานศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานต้นสังกัด และรัฐบาล

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค (ระดับพื้นที่)

1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควบคู่ไปกับกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม

1.2 ควรมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา ในประเด็นที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อาทิ การดำเนินงานตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 การนำผลการประเมินไปใช้ (ผลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา) และตามข้อเสนอแนะของ สมศ. การประสานและเตรียมความพร้อมให้แก่สถานศึกษาในสังกัดเพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. เช่น การเขียนรายงาน SAR ที่สะท้อนคุณภาพสถานศึกษาภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based) การประเมินคุณภาพภายนอกรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เป็นต้น

1.3 ควรให้ความสำคัญกับการเสริมหนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่สถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ และสนับสนุนให้สถานศึกษาที่มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็งดำเนินการพัฒนาสู่การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง (best practice)

1.4 ควรมีการพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่และสถานศึกษาโดยตรงที่ตอบสนองความต้องการและทันเวลาต่อการนำไปใช้ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ห่างไกลและมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรและองค์ความรู้ต่าง ๆ

2. การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนา มีข้อเสนอแนะดังนี้

ควรรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (education partnership) ที่ร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเกื้อหนุนอย่างกัลยาณมิตร โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียนไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตัวอย่างหน่วยงานและสถานศึกษา อาทิ สถาบันอุดมศึกษา สมศ. สถานศึกษาต้นแบบ

ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา

1. การส่งเสริม พัฒนาบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรรส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีการบูรณาการเป็นเนื้อเดียวกับการทำงาน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจ การนิเทศ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนระบบและบูรณาการใหม่หรือที่ต้องการพัฒนา การส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม/อบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ตามความต้องการจำเป็น การแจ้งการเข้าถึงช่องทางของสื่อ/แหล่งเรียนรู้จากหน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรับนิเทศ ติดตามจากศึกษานิเทศก์อย่างต่อเนื่องและเข้าถึงช่องทางในการให้คำแนะนำ ปรีกษา และการนิเทศภายในโดยคณะกรรมการในแต่ละกลุ่มสาระของโรงเรียน การสร้างชุมชนแห่ง

การเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในสถานศึกษาและเครือข่ายภายนอก

1.2 ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญ ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้อง อาทิ คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง/ชุมชน นักเรียน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนา

1.3 ควรสรรหาทีมผู้ประเมินคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ ในด้าน ความรู้ และประสบการณ์ ทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา รวมทั้งสรรหาพันธมิตรร่วมเรียนรู้และพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร แห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างสมรรถนะในการประเมินตนเองและการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การบริหารอย่างมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงาน อย่างมีส่วนร่วม ที่ต้องเน้นการประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกฝ่าย รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง/ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ

2.2 ควรมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วนเพื่อ เสริมหนุนการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ ได้แก่ ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (in-cash) และทรัพยากรที่ไม่ใช่ ตัวเงิน (in-kind) อาทิ บุคลากร สื่อ เทคโนโลยี องค์กรความรู้

3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะ การขับเคลื่อนตามวงจรคุณภาพ PDCA ที่ควรเน้นการวางแผนและการกำกับ ติดตามในทุกขั้นตอน รวมทั้งข้อเสนอแนะของจุดเน้นในการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การกำหนดนโยบาย มาตรฐาน และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ยึดตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น และเพิ่มเติม มาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่สะท้อนอัตลักษณ์ตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และ ท้องถิ่น

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการ ประจำปีให้สอดคล้องกัน และสามารถดำเนินการให้บรรลุค่าเป้าหมายตาม มาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนด

3.3 การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผน ปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่องแบบเชิงรุก

3.4 การติดตามและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในระดับ บุคคล และระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในลักษณะนิเทศติดตาม เพื่อนำผล มาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านคุณภาพของผู้เรียน

3.5 การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและได้มาตรฐาน

3.6 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่สะท้อนสภาพ ที่แท้จริงของสถานศึกษาภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์

3.7 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ โดยการพัฒนารูปแบบ/กระบวนการ/การปฏิบัติที่มีการรายงานผลลัพธ์และ ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ผลการประเมิน

4. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อาทิ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการกรอกข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลและรับทราบเสียงสะท้อนเพื่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ที่รองรับระบบสารสนเทศและเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน

4.2 ควรสร้าง พัฒนา และใช้เครื่องมือที่หลากหลายและได้มาตรฐานสำหรับใช้ในการประเมินตนเองของสถานศึกษา อาทิ การสร้างและพัฒนาแบบวัด/ทดสอบ โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ภ
สารบัญตาราง	ล
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามคำสำคัญ	7
ประโยชน์หรือผลที่ได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 การติดตามและประเมินผล	9
1.1 ความหมายของการติดตามและประเมินผล	9
1.2 แนวทางการติดตามและประเมินผล	10
1.3 ประเภทและตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผล	14
ตอนที่ 2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	15
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
2.1 ความหมายของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	15
ของสถานศึกษา	
2.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	17
ของประเทศไทย	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของต่างประเทศ	41
ตอนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรค ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	46
3.1 ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	57
3.2 ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	62
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	66
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	79
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	83
ระยะที่ 1 การติดตามสภาพการดำเนินงาน การประเมิน และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และ อุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	84
การวิจัยเชิงปริมาณ	85
การวิจัยเชิงคุณภาพ	96
ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	103

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	111
ตอนที่ 1 ผลการติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับ การประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	112
1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัด การประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/ โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลาง	113
1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยงานระดับภูมิภาค	138
ตอนที่ 2 ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	146
2.1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	149
2.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	160
2.3 ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	172

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	190
3.1 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	190
3.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	202
ตอนที่ 4 ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	214
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	214
4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา	245
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	255
สรุปผลการวิจัย	257
อภิปรายผลการวิจัย	276
ข้อเสนอแนะ	287
บรรณานุกรม	294
ภาคผนวก	306
คณะผู้จัดทำ	310

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ก	สรุปสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ข
ตารางที่ ข	สรุปผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ฅ
ตารางที่ ค	ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ฎ
ตารางที่ ง	ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จ
ตารางที่ 2.1	คำถามและประเด็นสำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทาง ในการติดตามและประเมินผล	11
ตารางที่ 2.2	ประเภทและตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผล	14
ตารางที่ 2.3	การเปรียบเทียบระหว่างกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 กับ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553	19
ตารางที่ 2.4	ตัวชี้วัด/ประเด็นตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561	25
ตารางที่ 2.5	ผลการสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา	27
ตารางที่ 2.6	บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	32
ตารางที่ 2.7	ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของสมศ. ช่วงปี 2562 -2564	35
ตารางที่ 2.8	สรุปการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ	43

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 2.9 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	59
ตารางที่ 2.10 ผลการสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
ตารางที่ 3.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษา และอัตราการตอบกลับ ของการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม	87
ตารางที่ 3.2 จำนวนโรงเรียนที่รับการประเมินคุณภาพภายนอก ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์โควิด ปี 2564 ที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	88
ตารางที่ 3.3 รายละเอียดแบบสอบถามการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ	89
ตารางที่ 3.4 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมาย คะแนนของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ	91
ตารางที่ 3.5 คุณภาพแบบสอบถามการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	93
ตารางที่ 3.6 หน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม	98
ตารางที่ 3.7 คุณภาพแบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู และบุคลากรที่รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากหน่วยงาน/ องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 3.8	106
กรอบการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
ตารางที่ 4.1	116
ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัด ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับโครงการ/ กิจกรรมของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด	
ตารางที่ 4.2	124
ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยงานส่วนกลางช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด	
ตารางที่ 4.3	140
ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของหน่วยงานส่วนภูมิภาคช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด	
ตารางที่ 4.4	148
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกระดับสถานศึกษาและระดับบุคคล	
ตารางที่ 4.5	151
ผลการประเมินรายตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและจำแนกรายสังกัด	
ตารางที่ 4.6	155
ผลการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็น และตามมิติวงจรคุณภาพ	

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	158
ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินรายตัวชี้วัดด้านกระบวนการ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและจำแนกรายสังกัด	161
ตารางที่ 4.9 ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและ ตามมิติวงจรคุณภาพ	166
ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกระบวนการ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	169
ตารางที่ 4.11 ผลการประเมินรายตัวชี้วัดด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมและจำแนกรายสังกัด	173
ตารางที่ 4.12 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงาน ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีต่อระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็น	175
ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็นตามตัวแปรสังกัดของโรงเรียน	179

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็นตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน	182
ตารางที่ 4.15 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสภาพของโรงเรียน	186
ตารางที่ 4.16 ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา	189
ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	193
ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	205
ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงาน ระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา	226
ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา	232
ตารางที่ 5.1 สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	288

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ก	ด
ภาพที่ 2.1	82
ภาพที่ 3.1	83
ภาพที่ 4.1	152
ภาพที่ 4.2	156
ภาพที่ 4.3	163
ภาพที่ 4.4	167
ภาพที่ 4.5	172

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามข้อรายการ	177
ภาพที่ 4.7 ร้อยละระดับคุณภาพสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกตามสภาพของโรงเรียน	187

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ดังที่ปรากฏในเนื้อหาหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ประกอบไปด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ดังที่องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษาในกลุ่มประเทศสมาชิกไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพส่วนใหญ่ สามารถกระตุ้นให้สถานศึกษาปฏิบัติตามกฎเกณฑ์/ขั้นตอนคุณภาพ รวมถึงมุ่งเน้นที่จะดำเนินการปรับปรุง/พัฒนาสถานศึกษาให้มากขึ้น โดยมีการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นส่วนเสริมที่จำเป็นซึ่งแสดงถึงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ของสถานศึกษาและท้องถิ่น (Li et al., 2019)

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาถูกใช้เป็นกลไกเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของชาติที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติในระดับต่าง ๆ ทั้งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ประเด็นที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในมิติของการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดแผนแม่บทย่อย 12.1 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีประเด็นสำคัญ

ประการหนึ่งของมาตรการการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท คือ พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ในมาตรา 54 การจัดการศึกษาทุกระดับโดยรัฐมีหน้าที่ ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่ง คือ เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา และสถาบันการศึกษา

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ และรัฐมีการลงทุนมากที่สุดนั้น ที่ผ่านมาระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แต่ก็พบอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกไม่สัมพันธ์กันเกิดความซ้ำซ้อนและคลาดเคลื่อนจากการปฏิบัติทำให้ไม่สะท้อนความเป็นจริงและเป็นการสร้างภาระแก่สถานศึกษาและบุคลากร ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่กำกับดูแล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร (นเรศ สถิตยพงศ์, 2561) ทั้งนี้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559 จึงมีมติเห็นชอบต่อแผนเร่งด่วนโดยมีข้อเสนอแนะให้มีการชะลอการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยหน่วยงานต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบที่สี่ ออกไป 2 ปี สำหรับพัฒนาและทดลองระบบประกันคุณภาพการศึกษา (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย, 2559) และต่อมาได้ประกาศบังคับใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 พร้อมทั้งยกเลิกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าว และ

ได้ดำเนินงานผ่านไป 4 ปีแล้ว รวมทั้งปัญหาเชิงคุณภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ ผลการประเมินโครงการ PISA 2018 นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยในด้านการอ่าน (393 คะแนน ค่าเฉลี่ย OECD 487 คะแนน) ด้านคณิตศาสตร์ (419 คะแนน ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) และด้านวิทยาศาสตร์ (426 คะแนน ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนน PISA 2015 ในทางสถิติคะแนนด้านคณิตศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ในส่วนของด้านการอ่านมีคะแนนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2562) นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดภาวะการเรียนรู้ถดถอย (learning loss) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565ก) สारสนเทศเพื่อการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนา/ปรับปรุงที่สามารถสะท้อนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานนโยบายระดับประเทศ ที่มีภารกิจสำคัญประการหนึ่งคือ การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามนโยบาย แผน และมาตรฐานด้านการศึกษาในภาพรวม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประเมินและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

คำถามการวิจัย

- 1) สภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
- 2) ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพอยู่ในระดับใด
- 3) ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอะไรบ้าง และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา เป็นอย่างไร
- 4) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

1) **ขอบเขตเนื้อหา:** การติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2565 เป็นการติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 ตัวชี้วัด ภายใต้โมเดลเชิงระบบ (systematic approach) ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า (inputs) จำนวน 3 ตัวชี้วัด ด้านกระบวนการ (process) จำนวน 4 ตัวชี้วัด และด้านผลผลิต (outputs)/ผลลัพธ์ (outcomes) จำนวน 2 ตัวชี้วัด และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

2) **กลุ่มเป้าหมาย:** หน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหน่วยงานในแต่ละระดับประกอบด้วย (1) หน่วยงานระดับส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) (2) หน่วยงานระดับภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศจ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.) และกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล (กศ.อบจ./อบต.) และ 3. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สพป. สพม. สช. สถ.

และ กทม. ที่มีขนาดสถานศึกษา ขนาดเล็ก (ผู้เรียนน้อยกว่า 301 คน) ขนาดกลาง (ผู้เรียน 301 – 1,000 คน) ขนาดใหญ่ (ผู้เรียน 1,001 – 2,000 คน) และ ขนาดใหญ่พิเศษ (ผู้เรียน 2,001 คนขึ้นไป) ทั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานครและ 4 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ ภาคใต้ โดยกลุ่มเป้าหมายสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะของการเก็บข้อมูลได้ดังนี้

(1) กลุ่มเป้าหมายที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของ งานวิจัยข้อที่ 2 การประเมินผลระบบประกันคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ข้อที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1.1) ข้อมูลจาก การตอบแบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่ได้จากผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน และ (1.2) ข้อมูลหัตถ์ภูมิผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในปี 2564

(2) กลุ่มเป้าหมายที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ของงานวิจัยข้อที่ 1 ติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และข้อที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (2.1) เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1. แผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน/องค์กร ประกอบด้วย สกศ. สพฐ. สช. สอ. กทม. และ สมศ. และ 2. รายงานผลการขับเคลื่อน มาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประจำปี 2562, 2563 และ 2564 และ (2.2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์/ครู/ผู้ปฏิบัติงาน ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากหน่วยงาน ระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

นิยามคำสำคัญ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง รูปแบบ/กลไกของสถานศึกษาในการควบคุมและตรวจสอบระบบการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษากำหนด รวมทั้งการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

สภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความเชื่อมโยงระหว่างตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาในเป้าหมายประสิทธิภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง และการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3) การนำผลมาใช้และส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวชี้วัดจำนวน 9 ตัวชี้วัด ภายใต้โมเดลเชิงระบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละสถานศึกษามีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ และตัวชี้วัด

ที่ 3 ร้อยละสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ (2) ด้านกระบวนการ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละสถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละสถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ และตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละสถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ และ (3) ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และ ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละสถานศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา

ประโยชน์หรือผลที่ได้รับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ได้รับทราบสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพสถานศึกษา ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้สารสนเทศดังกล่าวสามารถนำไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายการวางแผนและการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การวางมาตรการ/แนวทางเพื่อการเสริมหนุน/แก้ปัญหาคือความเสี่ยงของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การติดตามและประเมินผล ตอนที่ 2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 การติดตามและประเมินผล

1.1 ความหมายของการติดตามและประเมินผล

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) (OECD, 2002 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ให้นิยามการติดตาม (monitoring) หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูลของตัวชี้วัดสำคัญของโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ความคืบหน้าและระดับความสำเร็จของโครงการให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ พร้อมความคืบหน้าของการใช้จ่าย และการประเมินผล (evaluation) หมายถึง กระบวนการประเมิน/ตัดสินคุณค่าของโครงการที่กำลังดำเนินอยู่ โครงการที่แล้วเสร็จ แผนงาน หรือนโยบาย อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบ ซึ่งการประเมินผลมีจุดมุ่งหมายคือการประเมินความสอดคล้อง และการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ แผนงาน หรือนโยบายนั้น ตลอดจนประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน โดยที่

ผลการประเมินจะต้องมีความน่าเชื่อถือและมีประโยชน์ สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีขึ้นในอนาคต

Patton (2013) ให้นิยามการติดตาม (monitoring) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความคืบหน้าและระดับความสำเร็จตามตัวชี้วัดสำคัญของโครงการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ พร้อมความคืบหน้าการใช้จ่ายนโยบาย

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2555) อธิบายถึง การติดตามผลนโยบายเป็น การติดตามความก้าวหน้าของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงการนำนโยบายไป ปฏิบัติจนกระทั่งถึงขั้นตอนการเกิดผลผลิต (output)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2558) ให้นิยามการประเมิน หมายถึง กระบวนการ ที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2564) กล่าวว่า การประเมิน (evaluation) จึงเป็น กระบวนการตัดสินใจคุณค่าโดยนำผลที่ได้จากการวัดด้วยเครื่องมือที่น่าเชื่อถือตาม ตัวชี้วัด (indicator) มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (criteria)/มาตรฐาน (standards) สำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน (evaluated) เพื่อช่วยให้ผู้บริหาร/ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ พัฒนาสิ่งที่มุ่งประเมินให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ดังนั้น การติดตามและประเมินผล คือ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ความก้าวหน้าการดำเนินงานและกระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน ที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหาร/ผู้มีอำนาจใช้ในการตัดสินใจ

1.2 แนวทางการติดตามและประเมินผล

จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวกับการประเมินของ ศิริชัย กาญจนวาสี (ภุริต วาจาบัณฑิตย์, 2563) การติดตามและประเมินผลผู้ดำเนินการต้องตอบคำถาม 5 ข้อ ที่ประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญ 10 ข้อรายการ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับ ดำเนินการติดตามและประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 คำถามและประเด็นสำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผล

คำถาม	ประเด็นสำคัญ
1. ทำไม (why) ต้องประเมิน เพื่อให้สามารถกำหนด จุดหมายปลายทาง ในการประเมิน ได้อย่างชัดเจน	<p>1) นิยามการประเมิน (evaluation definition) เช่น Scriven (1967) กล่าวว่า การประเมิน คือ การตัดสินคุณค่า หรือ Cronbach (1963) กล่าวว่า การประเมิน คือ การเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ</p> <p>2) เป้าหมายการประเมิน (evaluation goal) คือ การพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน</p> <p>3) บทบาทการประเมิน (evaluation role) ได้แก่ 3.1) การเสนอสารสนเทศระหว่างการดำเนินงาน (formative) เป็นการประเมินความก้าวหน้าหรือกระบวนการ (formative evaluation) และ 3.2) การเสนอสารสนเทศหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน (summative) เป็นการประเมินผลสรุปรวม (summative evaluation)</p>
2. อะไร (what) ที่จำเป็น และเกิดประโยชน์ ในการประเมิน	4) วัตถุประสงค์ของการประเมิน (evaluation objects) เป็นสิ่งที่นักประเมินมุ่งตัดสินคุณค่า มีอยู่หลายระดับ แต่ระดับที่มีความสัมพันธ์และเป็นส่วนหนึ่งของมันและกัน โดยมุ่งไปสู่สิ่งสูงสุดคือสังคม เริ่มตั้งแต่ ทรัพยากร กิจกรรม โครงการ แผนงาน แผนหน่วยงาน สถาบัน/องค์กร และสังคม ตามลำดับ
3. ใคร (who) จำเป็นต้องใช้ ผลการประเมิน	<p>5) ผู้ใช้ผลการประเมิน (evaluation audiences) ได้แก่ เจ้าของทุนวิจัย ผู้บริหารระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ</p> <p>6) สารสนเทศจากการประเมิน (evaluation information) เป็นการนำสารสนเทศจากการประเมินในการตัดสินใจ ได้แก่ การกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ การเปลี่ยนวิธีดำเนินการ และการเลือกรับบริการ</p>

ตารางที่ 2.1 คำถามและประเด็นสำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผล (ต่อ)

คำถาม	ประเด็นสำคัญ
4. ประเมินอย่างไร (how)	<p>7) การออกแบบระบบประเมิน (evaluation system design) มีขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้ 1) พิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นปัญหาของสิ่งที่ประเมินกับปรัชญาหรือแนวคิดของรูปแบบการประเมิน 2) กำหนดเป้าหมายของการประเมิน (เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจแก่ผู้ใช้ผลประเมินหรือเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้นด้วยนักประเมิน) 3) เลือกรูปแบบการประเมิน ยึดหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) สิ่งที่มีประเมิน (evaluand) 2) บริบท (context) ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง 3) ผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder) และ 4) ช่วงเวลา (timing) ในกรณีที่มีการประเมิน มีความสลับซับซ้อนผู้ประเมินอาจมีความจำเป็นต้องใช้รูปแบบการประเมินแบบผสมผสานวิธี (mixed-method evaluation) รูปแบบการประเมินที่นักทฤษฎีการประเมินพัฒนาขึ้นสามารถจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 7.1) การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบ (systematic decision-oriented evaluation) เช่น การประเมินโมเดลชิป (CIPP Model) การประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์ (goal-based approach) 7.2) การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงธรรมชาติ (naturalistic decision-oriented evaluation) เช่น การประเมินที่เน้นการใช้ผลการประเมิน (utilization-focused approach) การประเมินโดยใช้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นฐาน (stakeholder-based approach) 7.3) การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยใช้วิธีเชิงระบบ (systematic value-oriented evaluation) เช่น การประเมินแบบขับเคลื่อนด้วยทฤษฎี (theory driven evaluation) การประเมินแบบเน้นผลลัพธ์ที่เป็นมูลค่าเพิ่ม (value-added approach) และ 7.4) การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยใช้วิธีเชิงธรรมชาติ (naturalistic value-oriented evaluation) เช่น การประเมินแบบสร้างพลังอำนาจ (empowerment approach) การประเมินจากการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย (constructivist approach)</p>

ตารางที่ 2.1 คำถามและประเด็นสำคัญสำหรับใช้เป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผล (ต่อ)

คำถาม	ประเด็นสำคัญ
<p>4. ประเมินอย่างไร (how) (ต่อ)</p>	<p>8) ขั้นตอนการประเมิน (evaluation procedures) ประกอบด้วย ขั้นตอนหลักที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเตรียมการประเมิน เช่น การพัฒนาเครื่องมือ การพัฒนาผู้ประเมิน 2) การดำเนินการประเมิน เช่น การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) การรายงานผลการประเมิน</p> <p>9) เกณฑ์การประเมิน (evaluation criteria) ได้แก่ 9.1) เกณฑ์สัมพัทธ์ (relative criteria) พัฒนาจากประสบการณ์ในการเปรียบเทียบผลระหว่างโครงการ หรือ ผลที่ผ่านมา หรือ ปกติวิสัย (norm) และ 9.2) เกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criteria) พัฒนาจากหลักเหตุผลเกี่ยวกับมาตรฐานของสิ่งนั้น หรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับ</p>
<p>5. ใคร (whom) เหมาะสมในการประเมิน</p>	<p>10) ผู้ประเมิน (evaluator) ต้องมีความน่าเชื่อถือ (credibility) และมีทักษะการสื่อสารที่ดี (communication skills) ผู้ประเมินแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 10.1) ผู้ประเมินภายใน (internal evaluator) กลุ่มบุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์กร มีข้อดี คือ เข้าใจบริบทของตนเอง และข้อเสีย คือ อาจเข้าข้างตนเองทำให้ไม่มีการปรับปรุงแก้ไขถูกทาง และ 10.2) ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก (external evaluator) กลุ่มบุคคลภายนอกองค์กรที่เป็นนักประเมิน และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ประเมิน มีข้อดี คือ มีความเป็นกลางและมีข้อเสีย คือ ไม่ทราบธรรมชาติของข้อมูลที่ใช้ในการประเมินอย่างแท้จริง</p>

1.3 ประเภทและตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผล

ประเภทของการติดตามและประเมินผลเมื่อใช้ช่วงเวลาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. การติดตามและประเมินผลก่อนการดำเนินงาน 2. การติดตามและประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน และ 3. การติดตามและประเมินผลหลังดำเนินงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) โดยมีรายละเอียดและตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผลดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ประเภทและตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผล

ประเภทการติดตามและประเมินผล	ตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผล
1. การติดตามและประเมินผลก่อนการดำเนินงาน (pre-evaluation) เป็นการประเมินก่อนที่จะจัดทำนโยบาย/แผนงาน/โครงการ และการประเมินก่อนที่จะนำนโยบาย/แผนงาน/โครงการไปใช้	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) เพื่อบ่งชี้ถึงปัญหาและความต้องการ - การประเมินความเป็นไปได้ (feasibility evaluation) เพื่อบ่งชี้ถึงความเป็นไปได้ของทรัพยากรและการดำเนินงาน - การประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation) เพื่อบ่งชี้ถึงความพอเพียงและความเป็นไปได้ของปัจจัยนำเข้าต่อการดำเนินการ
2. การติดตามและประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน (implementation/process evaluation/ongoing evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงานระหว่างที่กำลังนำนโยบาย/แผนงาน/โครงการที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> - การติดตามความก้าวหน้า (progress monitoring) เพื่อบ่งชี้ความคืบหน้าและระดับความสำเร็จตามตัวชี้วัด พร้อมความคืบหน้าการใช้จ่าย - การประเมินกระบวนการ (process evaluation) เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนากระบวนการ

ตารางที่ 2.2 ประเภทและตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผล (ต่อ)

ประเภทการติดตามและประเมินผล	ตัวอย่างรูปแบบการติดตามและประเมินผล
3. การติดตามและประเมินผลหลังดำเนินงาน (post evaluation) เป็นการประเมินเพื่อวิเคราะห์ถึงการดำเนินงานตามที่กำหนด และได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เมื่อดำเนินการนโยบาย/แผนงาน/โครงการเสร็จสิ้น	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินผลผลิต (output evaluation) เพื่อตัดสินระดับความสำเร็จเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นทันที - การประเมินผลลัพธ์/ผลกระทบ (outcome/ impact evaluation) เพื่อตัดสินความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ - การประเมินด้วยการติดตามหลังดำเนินการเสร็จสิ้นไประยะหนึ่ง (follow-up evaluation) เพื่อปงชี้ถึงความคงอยู่ของการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ความหมายของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่มีคุณภาพ (The Management of Quality: TQM) (Cuttance, 1994) ประกอบด้วย 1) การวางแผนคุณภาพเชิงกลยุทธ์ (Strategic Quality Management) 2) การประกันคุณภาพ (Quality Assurance: QA) 3) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control: QC) และ 4) การปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement: QI) สำหรับในบริบททางการศึกษา การประกันคุณภาพถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความมั่นใจ (assure) ให้กับผู้รับบริการว่า การจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้การกำหนดนิยามของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมิน การวิจัย และการประกันคุณภาพ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561) นิยาม ระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษา (education quality assurance system) หมายถึง รูปแบบ กลไกที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งคุ้มครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมั่นใจว่า สถานศึกษาบริหารและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน รวมถึงมีวิธีการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง และสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนบรรลุมาตรฐานการศึกษาที่ใช้เป็นเกณฑ์ประเมินผล เป็นไปตามเงื่อนไขกฎหมายทางการศึกษาแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ได้ออกกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2561 กำหนดนิยามความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในข้อ 2 ดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุม ตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น และผู้รับบริการทางอ้อม เช่น สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565ข)

ดังนั้น ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คือ รูปแบบ/กลไกของสถานศึกษาในการควบคุมและตรวจสอบระบบการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษากำหนด รวมทั้งการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

2.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย

2.2.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แผนการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้

(1.1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย วรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

(1.2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา 5 มาตรา ดังนี้

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือ สมศ. มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงาน
ดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของ
สถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด
เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการ
ดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงาน
ต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือ
คณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

(1.3) กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน
คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่มีการยกเลิกไป มีข้อแตกต่างดังนี้ (กอบสุข คงมนัส
และ เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2565)

ตารางที่ 2.3 การเปรียบเทียบระหว่างกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา
พ.ศ. 2561 กับ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธี
การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553	กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561
กล่าวถึงการประกันคุณภาพ ภายในและภายนอก ของการศึกษาระดับไว้ในฉบับเดียวกัน ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และ การอุดมศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 หมวด คือ หมวดทั่วไปที่กล่าวถึงระบบประกันคุณภาพภายใน ประกันคุณภาพภายนอก หมวด 2 การประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และ การอุดมศึกษา และหมวด 3 การประกันคุณภาพภายนอก	กล่าวถึงเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเน้นให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพการศึกษภายในสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการประกาศกำหนดใช้ ซึ่งมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาจะมีความแตกต่าง ตามบริบทและระดับการศึกษา

ตารางที่ 2.3 การเปรียบเทียบระหว่างกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กับ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (ต่อ)

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553	กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561
<p>การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษา กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียน กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดามารดา ผู้ปกครอง และองค์กร ชุมชน กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้</p>	<p>การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้</p>
<p>การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา</p> <p>◆ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ รวมทั้งให้เปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน</p>	<p>การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา</p> <p>- สถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเอง ให้แก่ หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับ ดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี</p>

ตารางที่ 2.3 การเปรียบเทียบระหว่างกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กับ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (ต่อ)

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553	กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561
	<p>หน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง - จัดส่งรายงานการประเมินตนเองพร้อมกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบ ซึ่งรวบรวมได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาแห่งนั้นให้แก่ สมศ. เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก
<p>การประเมินคุณภาพภายนอก</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องต่อไปนี้ (1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา (3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน - วิธีการในการประกันคุณภาพภายนอกให้ปฏิบัติตามระเบียบที่ สมศ. กำหนด 	<p>การประเมินคุณภาพภายนอก</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมศ. ดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้ประเมินมาจากผู้แทนสมศ. ผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ และผู้บริหารสถานศึกษาในระดับ/ประเภทเดียวกัน - สมศ. จัดส่งรายงานผลการประเมินและการติดตามตรวจสอบดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้นๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

(1.4) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา มาตรการที่ 1 การปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ระดับและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น โครงการส่วนใหญ่ของหน่วยงานส่วนกลางจะมีความสอดคล้อง และมาตรการที่ 2 การส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

(2) การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (basic education quality assurance system) เป็นรูปแบบ/กลไกของสถานศึกษาที่ดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจ (assure) ถึงคุณภาพที่ได้มาตรฐานของสถานศึกษา รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมคุณภาพ (quality control) การติดตามและตรวจสอบคุณภาพ (quality audit) และการประเมินคุณภาพ (quality assessment) ทั้งนี้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

(2.1) การประกันคุณภาพภายใน (internal quality assurance) เป็นรูปแบบ/กลไกที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานต้นสังกัดกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกระทำโดยบุคลากรในสถานศึกษาเป็นหลัก เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่มุ่งหวังสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนบรรลุมาตรฐานการศึกษาที่เป็นเป้าหมาย การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) ซึ่งสอดคล้องกับ 3 หลักการ ได้แก่ 1. วงจรคุณภาพ PDCA (Deming, 1996 อ้างถึงใน เก็จกนก

เอื้อวงศ์, 2546) ได้แก่ การวางแผน (Plan: P) การดำเนินงานตามแผน (Do: D) การตรวจสอบการดำเนินงาน (Check: C) และการปรับปรุงการดำเนินงาน จากผลการประเมิน (Act: A) 2. แนวคิดการปรับปรุงของ Juran (Juran's ten steps to quality improvement) ที่ประกอบด้วยกระบวนการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ การวางแผนคุณภาพ (quality planning) การควบคุมคุณภาพ (quality control) และการปรับปรุงคุณภาพ (quality improvement) (Juran and Gryna, 1993 อ้างถึงใน เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2546) และ 3. หลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564ก) ได้ระบุว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีหลักการสำคัญ คือ การกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงาน และการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกในการให้คำตอบและสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลดังกล่าวหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาทั้งสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงรัฐบาลต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม

(2.2) การประกันคุณภาพภายนอก (external quality assurance) เป็นรูปแบบ/กลไกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) กำหนดขึ้น เพื่อการประเมินผล ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานจากภายนอก เพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก จากการประกาศใช้ กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษา เรียกว่า การประกัน/ประเมินคุณภาพแนวใหม่ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561) ซึ่งเน้นให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา ทั้งนี้การประกันคุณภาพภายนอกจะเป็นการตรวจสอบและยืนยันผลของการประกันคุณภาพภายใน ที่ไม่สร้างภาระงานเพิ่มให้กับบุคลากรของสถานศึกษา ผลการประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพได้ตรงกับบริบทและสภาพความเป็นจริงมากขึ้น รวมถึงสามารถใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งมีแนวทางสรุปได้ดังนี้ (1) การประเมินคุณภาพภายนอกจะใช้ตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด และ (2) การตรวจเยี่ยมของการประเมินคุณภาพภายนอกเน้นแนวคิดการประเมินเชิงคุณภาพและไม่มีการตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน เน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาผ่านการประเมินในลักษณะองค์รวม (holistic assessment) ซึ่งจะพิจารณาจากร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based assessment) โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน (expert judgment) และทบทวนการประเมินผล ที่บุคคลระดับเดียวกัน (peer review) ทั้งนี้ กระบวนการประเมินคุณภาพแนวใหม่จะเน้นให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอกจะเป็นการตรวจสอบ และยืนยันผลของการประกันคุณภาพภายใน

(3) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่ทำให้โรงเรียนและผู้เรียนมีคุณภาพสอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) สำหรับในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำ คือ สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) สำหรับเป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกแห่งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 21 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ตัวชี้วัด/ประเด็นตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. 2561

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด/ประเด็น
<p>มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน</p>	<p>1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ <p>1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม
<p>มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2.1 มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้
<p>มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน 3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2.2.2 การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1.1) แนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

เป็นการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับประเมินเพื่อกำกับ ติดตาม และตรวจสอบความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้การดำเนินงานของสถานศึกษาและการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคที่กำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ โดยต้องดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และต้องจัดส่งรายงานประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ผลการสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาภายใต้องค์ประกอบของวงจรคุณภาพ PDCA (Deming, 1996 อ้างถึงใน เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2546) ประกอบด้วย การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (Plan: P) การดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (Do: D) การตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (Check: C) และ การประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (Act: A) มีรายละเอียดดังตารางที่ 2.5

ตารางที่ 2.5 ผลการสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา

วงจรคุณภาพ PDCA	ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา		
	การดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ¹	แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ²	แนวทางการจัดทำ มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและ การประกันคุณภาพ การศึกษา ³
การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา			
- การกำหนด มาตรฐาน สถานศึกษา	(1) กำหนดมาตรฐาน สถานศึกษา	(1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยและ หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กระทรวงประกาศใช้และให้ สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ความสำเร็จ ตามมาตรฐานของ สถานศึกษาตามบริบท ทั้งนี้สามารถ เพิ่มเติมมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา นอกเหนือจากที่กระทรวง ศึกษาธิการประกาศใช้ได้ โดยให้ สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ดำเนินการ และรับผิดชอบร่วมกัน	<p>ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ศึกษา และสร้าง ความเข้าใจมาตรฐาน การศึกษาของชาติ</p> <p>ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐาน การศึกษาของ สถานศึกษา</p>
- การจัดทำ แผนพัฒนา การจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	(2) จัดทำ แผนพัฒนา การจัดการศึกษา ทั้งระดับโปรแกรม การศึกษา ส่วนงาน และสถานศึกษา ที่มีสู่คุณภาพ ตามมาตรฐาน สถานศึกษา	(2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนคุณภาพความสำเร็จ อย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษา ของสถานศึกษา
- การจัดทำ แผนปฏิบัติการ ประจำปีของ สถานศึกษา			

ตารางที่ 2.5 ผลการสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา (ต่อ)

วงจรคุณภาพ PDCA	ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา		
	การดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ¹	แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ²	แนวทางการจัดทำ มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและ การประกันคุณภาพ การศึกษา ³
การดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา			
- การดำเนินงาน ตามแผน ปฏิบัติการ ประจำปีของ สถานศึกษา	(3) จัดระบบบริหาร แผนพัฒนาการ จัดการศึกษา	(3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการ การศึกษาของสถานศึกษา	ขั้นที่ 4 ดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจัด การศึกษาของ สถานศึกษา
	(4) การดำเนินการ ตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษา ทั้งระดับโปรแกรม การศึกษา กลุ่มสาระ และ หน่วยงานอื่น ๆ ตลอดจน สถานศึกษา		
การตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา			
- การติดตามผล การดำเนินงาน ของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน การศึกษา	(5) ติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา	(5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน ของสถานศึกษา และนำผลการติดตาม ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา	ขั้นที่ 6 ติดตามผลการดำเนินการ ของสถานศึกษาให้มี คุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา

ตารางที่ 2.5 ผลการสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา (ต่อ)

วงจรคุณภาพ PDCA	ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา		
	การดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ¹	แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ²	แนวทางการจัดทำ มาตรฐานการศึกษาและ การประกันคุณภาพ การศึกษา ³
- การประเมินผล และตรวจสอบ คุณภาพ การศึกษาภายใน สถานศึกษา	(6) ประเมินคุณภาพ ภายในตาม มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	(4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ และวิธีการ ที่เหมาะสม	ขั้นที่ 5 ประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายใน สถานศึกษา
การประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา			
- การจัดระบบ หลักฐาน การประเมิน เพื่อรองรับ การประกัน คุณภาพ การศึกษา	(7) จัดทำรายงาน ประจำปีที่เป็น รายงานประเมิน คุณภาพภายใน เสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผย ต่อสาธารณะ	(6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report : SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเอง ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบ และจัดส่งรายงาน ดังกล่าวต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นประจำทุกปี	ขั้นที่ 7 จัดทำรายงาน ผลการประเมินตนเอง และจัดส่งให้แก่หน่วยงาน ต้นสังกัด
- การจัดทำ รายงาน ผลการประเมิน ตนเอง ตามมาตรฐาน สถานศึกษา			

ตารางที่ 2.5 ผลการสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา (ต่อ)

วงจรคุณภาพ PDCA	ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา		
	การดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ¹	แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ²	แนวทางการจัดทำ มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและ การประกันคุณภาพ การศึกษา ³
- การพัฒนา คุณภาพ สถานศึกษาจาก ผลการประเมิน คุณภาพ การศึกษา	(8) พัฒนาคุณภาพ การศึกษา อย่างต่อเนื่อง	(7) พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยพิจารณาจากรายงานผล การประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) และตามคำแนะนำ ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	

หมายเหตุ ¹ อ้างอิงจาก สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2561)

² อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563 ก)

³ อ้างอิงจาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564 ง)

ทั้งนี้ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์ จากตารางที่ 2.5 ไปกำหนดเป็นตัวชี้วัด ด้านกระบวนการ (process) เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของงานวิจัย ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 4 การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา มี 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 4.1 การกำหนดมาตรฐาน สถานศึกษา ประเด็นที่ 4.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 4.3 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ตัวชี้วัด ที่ 5 การดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มี 1 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 5.1 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 6 การตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา มี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 6.1 การติดตามผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และประเด็นที่ 6.2 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และ ตัวชี้วัด ที่ 7 การประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มี 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 7.1 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับ การประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นที่ 7.2 การจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 7.3 การพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา

(1.2) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปรับปรุงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561)) แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับหน่วยงานส่วนกลาง ต้นสังกัด ระดับหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ และระดับสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.6 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับหน่วยงาน	บทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(1) หน่วยงานระดับส่วนกลางต้นสังกัด อาท ¹ ศธ. สพฐ. สช. สด. กทม.	<p>(1.1) กำหนดนโยบายด้านการศึกษาและกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>(1.2) ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือต่อหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>(1.3) วิเคราะห์และสรุปผลตามข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>(1.4) ให้ความร่วมมือกับ สมศ. ในการจัดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจาก สมศ. เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก</p>
(2) หน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคที่กำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ อาท ² สพป. สพม. ศธจ. สนศ.กทม. กศ.อบจ/อบต.	<p>(2.1) ศึกษา วิเคราะห์ รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ตลอดจนให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>(2.2) จัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) พร้อมกับประเด็นที่ต้องการให้มีการประเมินผล และติดตามตรวจสอบ ซึ่งรวบรวมได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาไปยังหน่วยงานส่วนกลางต้นสังกัด และ สมศ. เพื่อใช้เป็นข้อมูล และแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก</p> <p>(2.3) ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p>

ตารางที่ 2.6 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ระดับหน่วยงาน	บทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(2) หน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคที่กำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ (ต่อ)	<p>(2.4) ติดตามผลการดำเนินงาน ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะของ สมศ. เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>(2.5) ให้ความร่วมมือกับ สมศ. ในการจัดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจาก สมศ. เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก</p> <p>(2.6) หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ อาจมอบหมายบุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้ประเมิน เข้าร่วมสังเกต รับฟัง หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการประเมินคุณภาพภายนอกด้วยก็ได้</p>
(3) ระดับสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	<p>(3.1) ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นกลไกในการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคม ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง</p> <p>(3.2) การจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องดำเนินการและถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ได้ 2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3. ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4. ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา และกำหนดการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม 5. ติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา 6. จัดทำรายงาน

ตารางที่ 2.6 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้องในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ระดับหน่วยงาน	บทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(3) ระดับสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	<p>ผลการประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบและจัดส่งรายงานดังกล่าวต่อหน่วยงาน ที่กำกับดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ เป็นประจำทุกปี และ 7. พัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยพิจารณาจากรายงานผลการประเมิน ตนเอง (SAR) และตามคำแนะนำของหน่วยงานส่วนกลางต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเพื่อให้การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>(3.3) สถานศึกษาแต่ละแห่งให้ความร่วมมือกับ สมศ. เพื่อปรับปรุงและ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และหน่วยงานส่วนกลางต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเพื่อ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา</p>

หมายเหตุ ¹ สพฐ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สช. หมายถึง สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, กศ.สส. หมายถึง กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการ การศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ กทม. หมายถึง กรุงเทพมหานคร

² สพป. หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา, สพม. หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา, ศธจ. หมายถึง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ดูแลสถานศึกษาเอกชน) สนศ.กทม. หมายถึง สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ กศ.อบจ./อบต. หมายถึง กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล

(2) การประกันคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2.1) แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำหน้าที่ประเมินผล ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานจากภายนอก เพื่อรับรองมาตรฐานและมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 5 ปี ทั้งนี้การประเมินภายนอก จะพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่อิงหลักฐาน เชิงประจักษ์เป็นสำคัญ โดยในช่วงปี 2562 - 2564 เนื่องจากเกิดสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สมศ. จึงได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก เป็น 2 ช่วง ได้แก่ 1. ช่วงปี 2562 - 2563 ใช้แนวทางการประกันคุณภาพ ภายนอกกรอบ 4 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561) และ 2. ช่วงปี 2564 ใช้แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา, 2564) โดยรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.7 ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของ สมศ.
ช่วงปี 2562 - 2564

ช่วงการประเมิน	ขั้นตอนการประกันคุณภาพนอกสถานศึกษา
1. ช่วงปี 2562 - 2563 แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกกรอบ 4	
ก่อนประเมิน	(1) ให้คณะผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้งทำการประเมินและวิเคราะห์ รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ได้รับจากหน่วยงาน ต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ในกรณีที่มีการจัดส่ง ประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินและตรวจสอบ จากหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่กำกับดูแล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียกับสถานศึกษานั้น ให้คณะผู้ประเมินภายนอกนำมาใช้เป็นข้อมูล ประกอบการประเมินด้วย

ตารางที่ 2.7 ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของ สมศ.
ช่วงปี 2562 - 2564 (ต่อ)

ช่วงการประเมิน	ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
ระหว่างประเมิน	<p>(2) เมื่อได้ประเมินและวิเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้คณะผู้ประเมินภายนอกเสนอผลการวิเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อผู้อำนวยการและให้เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบเพื่อพิจารณาเลือกและอนุมัติรูปแบบและวิธีการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ โดยอาจเป็นวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นแทนการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาก็ได้</p> <p>(3) ให้คณะผู้ประเมินภายนอกลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาตามรูปแบบที่คณะกรรมการพัฒนาระบบได้เลือก และเมื่อตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแล้วให้จัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาภายในระยะเวลาที่ผู้อำนวยการกำหนด แล้วส่งให้สถานศึกษานั้นยืนยันหรือไม่ยืนยันผลการประกันคุณภาพภายนอก</p>
หลังประเมิน	<p>(4) เมื่อสถานศึกษาได้รับรายงานผลการประกันคุณภาพภายนอกแล้ว การกำหนดขั้นตอนยืนยันให้มีการยืนยันและรับรองผลให้ดำเนินการภายในกรอบระยะเวลาไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่ส่งรายงานให้กับสถานศึกษาดังต่อไปนี้ (4.1) หากสถานศึกษาพิจารณายืนยันผลการประกันคุณภาพภายนอกแล้ว เห็นว่าเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาส่งหนังสือยืนยันผลการประกันคุณภาพภายนอกให้กับคณะผู้ประเมินภายนอก และให้คณะผู้ประเมินภายนอกจัดส่งการยืนยันไปยังสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และให้ผู้อำนวยการดำเนินการนำเสนอรายงานผลการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบพิจารณากลับกรองและให้ความเห็นชอบเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้นต่อไป และ (4.2) กรณีสถานศึกษาตรวจสอบแล้วไม่ยืนยันผลรายงานและขอให้มีการทบทวนต่อคณะผู้ประเมินภายนอก ให้คณะผู้ประเมินภายนอกพิจารณาการขอทบทวนผลการประกันคุณภาพ ภายนอก หากเห็นด้วยให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องหรือเป็นไปตามที่สถานศึกษาเสนอขอทบทวน และหากไม่เห็นด้วยและยังคงยืนยันผลให้</p>

ตารางที่ 2.7 ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของ สมศ.
ช่วงปี 2562 - 2564 (ต่อ)

ช่วงการประเมิน	ขั้นตอนการประกันคุณภาพนอกสถานศึกษา
หลังประเมิน (ต่อ)	<p>คณะผู้ประเมินภายนอกแจ้งสถานศึกษา และส่งเรื่องให้ผู้อำนวยการ เพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาทบทวนผลการประกันคุณภาพภายนอกของ คณะทำงานซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการพัฒนาระบบเป็นรายกรณี</p> <p>(5) เมื่อคณะทำงานตามข้อ 4.2 ได้พิจารณาแล้ว ผลการพิจารณา เป็นประการใดให้เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบเพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบ ก่อนเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับรอง หรือไม่รับรองผลการประกันคุณภาพภายนอกหรือพิจารณาสิ่งกีดขวาง ตามที่เห็นสมควรต่อไป</p>
2. ช่วงปี 2564 ใช้แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์ COVID-19	
ระยะแรก “การประเมิน SAR” (ปีงบประมาณ 2564)	
ก่อนประเมิน	<p>(1) สถานศึกษาส่ง SAR ให้หน่วยงานต้นสังกัด</p> <p>(2) หน่วยงานต้นสังกัด ตรวจสอบ กำหนดประเด็นและส่ง SAR ให้ สมศ. ผ่านระบบ e-SAR (โดยหน่วยงานต้นสังกัด และ สมศ. เห็นสถานะ ของ SAR พร้อมกัน)</p> <p>(3) สมศ. รับ SAR ของสถานศึกษาผ่านหน่วยงานต้นสังกัดในระบบ e-SAR</p> <p>(4) สมศ. ส่ง SAR ให้หน่วยประเมินบริหารจัดการตามขั้นตอนการประเมิน ที่ สมศ. กำหนด</p>
ระหว่างประเมิน	<p>(5) คณะผู้ประเมินภายนอกพิจารณาจากสิ่งที่ปรากฏใน SAR และเอกสาร ประกอบที่แนบมากับ SAR เท่านั้น (ไม่ต้องขออะไรเพิ่มจากสถานศึกษา เพื่อลดภาระของสถานศึกษา)</p> <p>หมายเหตุ เกณฑ์การประเมิน SAR พิจารณาแยกเป็นรายมาตรฐาน ตามการประกันคุณภาพภายใน (IQA) และ สรุปผลการประเมิน SAR มีระดับคุณภาพ 3 ระดับ ตามรายมาตรฐาน คือ “ดี” “พอใช้” และ “ปรับปรุง”</p>
หลังประเมิน	<p>(6) คณะผู้ประเมินจัดทำรายงานการประเมิน SAR และจัดส่งให้หน่วยประเมิน ตรวจสอบความถูกต้อง</p> <p>(7) หน่วยประเมินตรวจสอบความถูกต้อง และจัดส่งรายงานการประเมิน SAR ฉบับสมบูรณ์ ให้ สมศ.</p>

ตารางที่ 2.7 ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของ สมศ.
ช่วงปี 2562 - 2564 (ต่อ)

ช่วงการประเมิน	ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
หลังประเมิน (ต่อ)	<p>(8) คณะผู้ประเมินจัดส่งรายงานการประเมิน SAR ให้สถานศึกษาพิจารณาความถูกต้อง ตามเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นสถานศึกษาส่งรายงานพร้อมผลการพิจารณาให้คณะผู้ประเมิน</p> <p>(9) สมศ. เสนอผลการประเมิน SAR เสนอคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องก่อนส่งให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน</p>
ระยะสอง “การประเมินจากการตรวจเยี่ยม (site visit)” (ปีงบประมาณ 2565)	
ก่อนการประเมิน	<p>(1) สถานศึกษาส่ง SAR ให้หน่วยงานต้นสังกัด</p> <p>(2) หน่วยงานต้นสังกัด ตรวจสอบ กำหนดประเด็นและส่ง SAR ให้ สมศ. ผ่านระบบ e-SAR (โดยหน่วยงานต้นสังกัด และ สมศ. เห็นสถานะของ SAR พร้อมกัน)</p> <p>(3) สมศ. รับ SAR ของสถานศึกษาผ่านหน่วยงานต้นสังกัดในระบบ e-SAR</p> <p>(4) สมศ. ส่ง SAR ให้หน่วยประเมินบริหารจัดการตามขั้นตอนการประเมินที่ สมศ. กำหนด</p> <p>(5) คณะผู้ประเมินภายนอกทำความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาที่จะทำการประเมิน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก SAR พร้อมทั้งจัดส่งตารางหลักฐานที่ต้องการเพิ่มเติมให้สถานศึกษาจัดเตรียม โดยเน้นหลักฐานที่ไม่ใช่บุคคล (ยกเว้นกรณีจำเป็น) รวมทั้งนัดหมายเวลาการเข้าประเมิน</p>
ระหว่างการประเมิน	<p>(6) คณะผู้ประเมินไปสถานศึกษาตามวัน เวลา ที่นัดหมาย และเริ่มตรวจหลักฐานตามตารางที่ส่งให้สถานศึกษาล่วงหน้า</p> <p>(7) คณะผู้ประเมินสามารถซักถามข้อสงสัยได้ แต่ต้องรักษาระยะห่างกันตามหลักการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) และไม่มี การสรุปผลด้วยวาจาที่สถานศึกษา</p> <p>หมายเหตุ เกณฑ์การประเมินจากการตรวจเยี่ยม (site visit) พิจารณาแยกเป็นรายมาตรฐานตามการประกันคุณภาพภายใน (IQA) และสรุปผลการประเมินจากการตรวจเยี่ยม มีระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ “ดีเยี่ยม” “ดีมาก” “ดี” “พอใช้” และ “ปรับปรุง”</p>

ตารางที่ 2.7 ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของ สมศ.
ช่วงปี 2562 - 2564 (ต่อ)

ช่วงการประเมิน	ขั้นตอนการประกันคุณภาพนอกสถานศึกษา
หลังประเมิน	<p>(8) คณะผู้ประเมินจัดทำรายงานการประเมินจากการตรวจเยี่ยม และจัดส่งให้หน่วยประเมินตรวจสอบความถูกต้อง</p> <p>(9) คณะผู้ประเมินจัดส่งรายงานการประเมินจากการตรวจเยี่ยมให้สถานศึกษาพิจารณา ความถูกต้อง ตามเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นสถานศึกษาส่งรายงานพร้อมผลการพิจารณาให้คณะผู้ประเมิน</p> <p>(10) หน่วยประเมินตรวจสอบความถูกต้อง และจัดส่งรายงานการประเมินจากการตรวจเยี่ยมฉบับสมบูรณ์ให้ สมศ.</p> <p>(11) สมศ. เสนอผลการประเมินจากการตรวจเยี่ยม เสนอคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ก่อนส่งให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน</p>

หมายเหตุ แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์ COVID - 19 สถานศึกษาที่ได้รับผลการประเมิน SAR แล้ว และหากต้องการให้ สมศ. ไปตรวจเยี่ยม สามารถยื่นคำร้องมายัง สมศ. โดย สมศ. จะส่งคณะผู้ประเมินไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษาตามวัน เวลา ที่นัดหมายในช่วงเปิดภาคเรียน และมีกำหนดเวลาตรวจเยี่ยมให้น้อยที่สุด

(2.2) บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่ดำเนินการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ในมาตรา 8 กำหนดให้ สมศ. มีอำนาจหน้าที่หลักดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2565) 1. พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก กำหนดกรอบแนวทางและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและ

หน่วยงานต้นสังกัด 2. พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก 3. ให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก 4. กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ดำเนินการโดยผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งให้การรับรองมาตรฐาน ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานอาจดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเองก็ได้ 5. พัฒนาและฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพหรือวิชาการเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ และ 6. เสนอรายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งรัฐมนตรีมีหน้าที่ควบคุม กำกับหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษา และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา รวมทั้งเผยแพร่รายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

จากที่กล่าวมา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นสำคัญ ทั้งนี้ที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุง/พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาชาติที่กำหนด โดยปัจจุบันตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษา ที่เน้นให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อตรวจสอบและยืนยันผลของการประกันคุณภาพภายใน ที่ไม่สร้างภาระงานเพิ่มให้กับบุคลากรของสถานศึกษา และสามารถนำผลการประเมินเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ สำหรับการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมุ่งเน้นให้สถานศึกษาดำเนินการบริหาร

และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ (1) ระบบการประกันคุณภาพภายใน ภายใต้การดำเนินงานของสถานศึกษาและการกำกับ ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนของหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค และหน่วยงานระดับส่วนกลางต้นสังกัด ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดส่งรายงานประเมินตนเอง (SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาคที่กำกับดูแลสถานศึกษาเชิงพื้นที่ และหรือหน่วยงานระดับส่วนกลางต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี และ (2) ระบบการประกันคุณภาพภายนอก ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) โดยสถานศึกษาจะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 5 ปี ทั้งนี้การประเมินภายนอกจะพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่อิงหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามเนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในช่วงปี 2562 – 2564 สมศ. จึงได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ 1. ช่วงปี 2562 - 2563 ใช้แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกกรอบ 4 และ 2. ช่วงปี 2564 ใช้แนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์ COVID-19

2.3 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างประเทศ

จากการศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของทั้ง 6 ประเทศ ที่มีระบบการประกันคุณภาพที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยที่มีการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เอสโตเนีย ออสเตรเลีย โปรตุเกส และเกาหลีใต้ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.3.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐบาลกำหนดมาตรฐานการศึกษาชาติเพื่อเป็นกรอบ/แนวทางของระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้ แนวทางที่ 1 รัฐบาลกำหนดมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในรูปแบบ

มาตรฐานการศึกษา นโยบายทางการศึกษา หลักสูตรแห่งชาติ กรอบคุณภาพ การศึกษา เพื่อเป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ญีปุ่น สิงคโปร์ เอสโตเนีย ออสเตรเลีย และเกาหลีใต้ และแนวทางที่ 2 รัฐบาลกำหนดเป้าหมายรวมระดับชาติ ในรูปแบบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาด้วยวิธีที่หลากหลาย แต่มีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน อาทิ โปรตุเกส

2.3.2 การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เกือบทุกประเทศ ดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี ยกเว้น เอสโตเนีย ที่สถานศึกษา ดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง

(2) การประกันคุณภาพภายนอก ในทุกประเทศสถานศึกษาต้อง ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยแต่ละประเทศจะมีการกำหนดช่วงระยะเวลา/สัดส่วนสถานศึกษาที่จะต้องเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกไว้อย่าง ชัดเจนที่แตกต่างกัน การประเมินภายนอกของสถานศึกษาจะประเมินจากผล การประเมินคุณภาพภายในเป็นสำคัญ รวมถึงให้ความสำคัญกับการประเมินผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการทดสอบ

(3) จุดเด่นของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน การประกันคุณภาพสถานศึกษาของทั้ง 6 ประเทศ มีจุดเด่นที่แตกต่างกัน ดังนี้ (3.1) การสุ่มทดสอบผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร การศึกษา (3.2) การให้อิสระในการปรับใช้ตัวชี้วัด การประเมินตนเองของ สถานศึกษาและการประเมินภายนอก ให้มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทของ พื้นที่ (3.3) การจัดลำดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนา (3.4) การประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ (3.4) การเชื่อมโยงผลลัพธ์ของผู้เรียนที่เทียบเคียงกับนานาชาติ และ (3.5) การประเมิน ที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบ

สรุปรายละเอียดการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของทั้ง 6 ประเทศ ประกอบด้วย (1) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และ (3) จุดเด่นของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดังตารางที่ 2.8

ตารางที่ 2.8 สรุปการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ¹

ประเทศ	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา		จุดเด่นของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
		ประกันคุณภาพภายใน	ประกันคุณภาพภายนอก	
ญี่ปุ่น	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องตามหลักสูตรแห่งชาติ (course of student)	สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี	กระทรวงศึกษาธิการ (MEXT ²) ดำเนินการประเมินและให้การรับรองอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 7 ปี	ในภาพรวมจัดให้มีการทดสอบผู้เรียนร้อยละ 10 ด้วยวิธีการสุ่มเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจสำหรับการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานตามหลักสูตรแห่งชาติ
สิงคโปร์	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ (Desired Outcomes of Education: DOE) และนโยบายการศึกษา	สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี	กระทรวงศึกษาธิการ (MOE ³) ดำเนินการประเมินและให้การรับรองในปีที่ 4 ของการประเมินตนเองในสถานศึกษา	การจัดลำดับคุณภาพสถานศึกษาและสถานศึกษาสามารถสมัครเพื่อขอรับรางวัลคุณภาพแห่งสิงคโปร์ (Singapore Quality Award: SQA) เช่นเดียวกับการภาคอุตสาหกรรม/พาณิชย์ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงในระดับชาติและนานาชาติ

ตารางที่ 2.8 สรุปการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ (ต่อ)

ประเทศ	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา		จุดเด่นของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
		ประกันคุณภาพภายใน	ประกันคุณภาพภายนอก	
เอสโตเนีย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรแห่งชาติระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง	กระทรวงศึกษาธิการ (MER ⁴) กำหนดให้ดำเนินการประเมินร้อยละ 10 ของสถานศึกษาทั้งหมดต่อปี	การประเมินร้อยละ 10 ของสถานศึกษาทั้งหมดต่อปี จะเน้นสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ (risk-based evaluation)/ได้รับการร้องเรียนต่อปี
ออสเตรเลีย	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบคุณภาพการศึกษา (The Australian Qualification Framework: AQF)	สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี	เน้นที่การประเมินโดยใช้โปรแกรมการประเมินแห่งชาติ (National Assessment Program: NAP) ของทุกปีที่ดำเนินการโดย ACARA ⁵	NAP มีการเชื่อมโยงผลลัพธ์ของผู้เรียนที่เทียบเคียงกับระดับนานาชาติ เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับนานาชาติ
โปรตุเกส	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายรวมระดับชาติ (common value) ของมาตรฐานยุโรป	สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี	หน่วยงานด้านการศึกษาและวิทยาศาสตร์ (IGEC ⁶) ดำเนินการรับรองการประเมินตนเองของสถานศึกษา และมีการประเมินซ้ำเป็นระยะ ๆ	มีระบบการให้ความเป็นธรรมกับสถานศึกษาและการประเมินที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินคุณภาพภายนอก คณะกรรมการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลปกครองได้

ตารางที่ 2.8 สรุปการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ (ต่อ)

ประเทศ	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา		จุดเด่นของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
		ประกันคุณภาพภายใน	ประกันคุณภาพภายนอก	
เกาหลีใต้	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดรวม (common indicators)ทางการศึกษาระดับชาติ	สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด (MPOEs ⁷) 17 แห่งทั่วประเทศ ประเมินคุณภาพภายนอกด้วยรูปแบบต่อเนื่อง (sequential model) จากการประเมินตนเองของสถานศึกษา	MPOEs ในแต่ละพื้นที่มีอิสระในการปรับใช้ตัวชี้วัดรวมของประเทศ และกำหนดตัวชี้วัดประจำพื้นที่เสนอเข้าบรรจุเป็นตัวชี้วัดรวม กำหนดรูปแบบของการประเมินภายนอก การประเมินตนเอง และรูปแบบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่ และมีนโยบายที่ชัดเจนของการเปิดเผยข้อมูลการประเมินสู่สาธารณชน

หมายเหตุ¹ หมายถึง สรุปข้อมูลญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และโปรตุเกส ข้อมูลจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563ก) สรุปข้อมูลเอสโตเนีย ข้อมูลจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ค) และสรุปข้อมูลเกาหลีใต้ ข้อมูลจากสุชีรา มะหิเมือง และจุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ (2563)

² หมายถึง Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology

³ หมายถึง Ministry of Education

⁴ หมายถึง Ministry of Education and Research

⁵ หมายถึง Australian Curriculum Assessment and Reporting Authority

⁶ หมายถึง Inspectorate-General of Education and Science

⁷ หมายถึง Metropolitan/Provincial Offices of Education

ตอนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคของระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่นำมาศึกษาเพื่อสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคของระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546) ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในกลุ่มปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท สนใจ ใฝ่เรียนรู้ ใช้ทั้งการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารแบบเข้มงวด การมีวัฒนธรรมองค์การที่ดี คือ มีความสัมพันธ์ที่ดี มีแบบแผนการทำงานเป็นทีม มีตัวแบบการเป็นครูที่ดี ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และเห็นคุณค่าของการประเมิน รวมทั้งการที่ครูมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อการสอน สนใจ ใฝ่เรียนรู้และเชื่อว่าการประกันคุณภาพศึกษานำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนั้นโครงสร้างการประสานงานที่คล่องตัว และมีบุคลากรหรือคณะทำงานรับผิดชอบงานประกันคุณภาพก็เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมเช่นกัน สำหรับกลุ่มปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ชุมชนและกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาและสนับสนุนช่วยเหลือ และการที่กฎหมาย/นโยบายต้นสังกัดผลักดันให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพ รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนจริงจัง

สุพัตรา ทรัพย์เสถียร (2546) ได้ทำการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร และตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลในการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของโรงเรียน ปัจจัยด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ

สมพุด เกตขจร (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรกคือ ปัจจัยด้านบริหารงานบุคคล ปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยด้านแรงจูงใจ 2) โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มโรงเรียนที่ได้มาตรฐานและไม่ได้มาตรฐานในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามี 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านบริหารงานบุคคล และปัจจัยด้านทัศนคติ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้มีดังนี้ 1) จากการศึกษาพบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาระดับมากทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านทัศนคติ ด้านแรงจูงใจ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านงบประมาณ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรนำปัจจัยที่ค้นพบดังกล่าวไปใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์และเป็นรูปธรรม 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มุ่งมั่น ทุ่มเทในการทำงาน ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูล และใช้การบริหารแบบให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน 3) การบริหารงานของผู้บริหารควรเสริมสร้างให้บุคลากรในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีวัฒนธรรมขององค์กรที่มุ่งสู่คุณภาพ ออกแบบการบริหารให้บุคลากรมีการทำงานเป็นทีม มีโอกาสได้ร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน และปรับปรุงพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง 4) ทัศนคติของบุคลากร โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้

ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีและตระหนักในความสำคัญ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ 5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน สร้างกลไกให้โรงเรียน นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนา/ปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตลอดจนให้มีการรายงานผลการประเมินและการพัฒนาต่อสาธารณชน

สนใจ ยอดปราง (2562) ทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ และการสื่อสารภายในองค์กร 2) ปัจจัยด้านครู ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการแนะแนว 3) ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม การพัฒนาบุคลากร และการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน 4) ปัจจัยด้านวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในองค์กร โดยปัจจัยด้านบุคคลเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลสูงสุดโดยเป็นการส่งผลทางตรง รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านวิชาการ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านการบริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563ข) ศึกษาเรื่องข้อค้นพบจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกแก่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีข้อค้นพบจุดที่ควรพัฒนา ดังนี้ 1) รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

(SAR) ไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่แท้จริง 2) มาตรฐานโรงเรียนยังไม่สะท้อนบริบทเฉพาะของโรงเรียน การกำหนดค่าเป้าหมายยังไม่เหมาะสมไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน มีโรงเรียนบางแห่งไม่มีการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน และบางแห่งยังมีมาตรฐานไม่สมบูรณ์ และ 3) แผนปฏิบัติการประจำปีมีลักษณะเป็นแผนงบประมาณ ขาดรายละเอียดในการปฏิบัติ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ไม่สัมพันธ์กัน กิจกรรมที่กำหนดไม่สะท้อนสู่การปฏิบัติ มีโครงการจำนวนมากเกินไป ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแผนปฏิบัติการประจำปีที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในการดำเนินการตามแนวทางของกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้แก่ 1) ด้านนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ปัจจัยเชิงบวก ได้แก่ การให้อิสระสถานศึกษาในการกำหนดมาตรฐานของตนเอง ทำให้สามารถค้นหาปัญหาได้อย่างตรงจุดและได้รับคำแนะนำที่สามารถนำไปพัฒนาต่อได้จริง โดยไม่มีความกดดันจากผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน นอกจากนี้ปริมาณเอกสารที่ต้องจัดเตรียมลดลงไม่เป็นภาระต่อผู้ปฏิบัติงาน และการตรวจประเมินแบบกัลยาณมิตรของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ไม่สร้างความอึดอัดให้กับสถานศึกษา ปัจจัยเชิงลบ ได้แก่ นโยบายด้านอื่น ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัดที่ให้สถานศึกษาดำเนินการมีจำนวนมากและเร่งด่วน ส่งผลให้ภาระงานไม่สอดคล้องกับอัตรากำลังและกระทบกับภารกิจปกติ อีกทั้งนโยบายยังเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลให้หน่วยงานระดับปฏิบัติงานเกิดความสับสน 2) ด้านบทบาทและการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ปัจจัยเชิงบวก ได้แก่ การติดตาม ดูแล และให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดทำให้ได้รับทราบสภาพปัญหาและให้แนวทางแก้ไขกับสถานศึกษาได้ รวมถึงการสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรมีความรู้

ความเข้าใจได้มากที่สุด ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ปัจจัยเชิงลบ ได้แก่ สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมมีไม่เพียงพอ และไม่มี ความหลากหลายของประเภทสื่อ สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดบางแห่ง ยังขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้สถานศึกษาไม่ได้รับการช่วยเหลือและ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล ได้รับการดูแลที่ไม่เท่าเทียม มีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรและองค์ความรู้ต่าง ๆ 3) ด้านงบประมาณ มีเพียงปัจจัยเชิงลบคือ สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย เนื่องจากงบประมาณมีการจัดสรรให้ตามจำนวนนักเรียน ดังนั้น การริเริ่มแผนงาน หรือโครงการใหม่เพื่อการพัฒนาอาจไม่สามารถดำเนินการได้ 4) ด้านผู้บริหาร และการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยเชิงบวก ได้แก่ สร้างความตระหนักให้กับ บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ไม่ระบุเพียง ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ รวมถึงจะต้องสร้างทัศนคติที่ดี และมีความเข้าใจในกระบวนการและมีประสบการณ์การทำงานในด้านนี้ ปัจจัยเชิงลบ ได้แก่ ไม่เข้าใจบริบทที่แท้จริงของสถานศึกษา ส่งผลให้การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาอาจไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งไม่ให้ความสำคัญ ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาและไม่เข้าใจถึงประโยชน์ที่ตนเอง บุคลากร ทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้รับ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ข) ศึกษาเรื่อง การวิจัยแบบ มีส่วนร่วมพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จ ได้แก่ (1.1) ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (1.2) ความรู้ความเข้าใจและ ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา (1.3) ความร่วมมือ จากบุคลากรในสถานศึกษา และ (1.4) การกำกับ ติดตาม และให้คำปรึกษา จากต้นสังกัดหรือนักวิชาการ สำหรับปัญหา พบว่า ผู้บริหารและครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดในการให้ ความรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ค) ศึกษาเรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดระยอง พบปัญหา เช่น การสร้างความร่วมมือ การทำความเข้าใจให้สอดคล้องตรงกัน การค้นหาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น การนำมาตราฐานสถานศึกษาสู่การปฏิบัติให้เกิดผลชัดเจน และแนวทางปฏิบัติที่ดีสู่ความสำเร็จ คือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านประกันคุณภาพการศึกษา (Professional Learning Community : PLC) เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ง) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พบปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จ ได้แก่ (1) ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีบทบาทในการบริหารในการส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแล ให้มีการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเป็นผู้นำในการวางระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการ การกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นตามแผน การนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจ ให้ความสำคัญและติดตามอย่างต่อเนื่อง ในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาก็จะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างแท้จริงและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี (2) ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพแล้วก็จะทำให้มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานในด้านการประกันคุณภาพและเกิดความเข้าใจว่าการประกันคุณภาพนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาตามปกติ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมคุณภาพและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของตนอันจะนำไปสู่

ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง (3) ความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นับตั้งแต่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือและตระหนักถึงความสำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ จะทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ (4) การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย การสร้างการรับรู้และควมมีส่วนร่วมของบุคลากรสมาชิกในสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย จะทำให้ทุกฝ่ายตระหนัก เห็นความสำคัญของตนเองต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน โดยเริ่มตั้งแต่ การวิเคราะห์ SWOT Analysis การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ การจัดทำแผนการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนงานของทุกฝ่าย การจัดเก็บเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ทุกคนควรต้องรับรู้และปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และ (5) การกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือนักวิชาการ หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอและกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจ มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเกิดความตื่นตัวที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษา อาทิศึกษานิเทศก์ บุคลากรต้นสังกัดจาก บข. ตชด. ควรติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา มีการบันทึก ตรวจสอบ ประเมิน ติดตามและให้คำปรึกษาตลอดปีการศึกษา เพื่อรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

กอบสุข คงมนัส และ เอี่ยมพร หลินเจริญ (2565) ได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า มี 5 ปัจจัย ประกอบด้วย (1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารหน่วยงานที่นำ

นโยบายไปปฏิบัติ เป็นผู้นำที่ดี เข้าใจ มีความมุ่งมั่น พุ่มเท สนใจใฝ่เรียนรู้ มีความชัดเจน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ การศึกษาย่อมนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และมอบหมายหน้าที่ให้ดำเนินการอย่างอิสระ เน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดพร้อมให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ เพื่อเอื้อต่อกระบวนการทำงาน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจทั้งการยกย่อง ชมเชย และให้รางวัลตอบแทนยอมทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพ (2) ด้านโครงสร้างองค์กร และการบริหารจัดการ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการตั้งแต่โครงสร้างการประสานงานของหน่วยงานต้องคล่องตัว มีการชี้แจงนโยบาย เป้าหมายให้บุคลากรรับทราบ รวมถึงการมอบหมายงานต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับความรู้ ความเชี่ยวชาญ โดยอาจตั้งเป็นคณะทำงานเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันหรือเกิดการทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารที่เป็นระบบ สะดวก รวดเร็ว เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เพราะการสื่อสารที่ชัดเจน และสม่าเสมอถือเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้กรณีที่บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใด ควรให้การสนับสนุนไปเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์ในการทำงาน และมีการจัดสรรงบประมาณที่เอื้อต่อการสนับสนุนงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (3) ด้านบุคลากร คือ การมีบุคลากรที่เพียงพอ มีความรู้ ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทำงานเป็นทีม และมีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพจะทำให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบความสำเร็จ (4) ด้านวัฒนธรรมองค์กร เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพ ถ้าหากหน่วยงานมีบุคลากรที่มีความรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพย่อมส่งผลดีต่อการทำงานประกันคุณภาพ รวมถึงถ้าภายในหน่วยงานบุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดี ย่อมทำให้ง่ายต่อ

การทำงานเป็นทีม เนื่องจากการทำงานประกันคุณภาพต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานภายในเป็นสำคัญ และ (5) ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน โดยภายในหน่วยงาน คือ การมีบรรยากาศในการทำงานที่ดี ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายในหน่วยงาน มีการให้การสนับสนุนทรัพยากร และสิ่งสนับสนุนที่มีความเพียงพอและเหมาะสมทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีปัญหา ทำให้การทำกิจกรรมและการดำเนินต่าง ๆ ของการประกันคุณภาพการศึกษาขับเคลื่อนและบรรลุเป้าหมายจนสำเร็จได้ ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย การได้รับการสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานต้นสังกัด โดยเฉพาะหน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการกำกับติดตามและผลักดันให้หน่วยงานประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพ

Pang (2021) ศึกษาการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากบทเรียนของโรงเรียนในประเทศฮ่องกง พบว่า ปัญหา/อุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในระดับเชิงระบบและระดับสถานศึกษา สรุปดังนี้ ระดับเชิงระบบ มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ 1. ระบบมีการเชื่อมโยงอย่างหลวม (a loosely coupled system) ทำให้โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงตามนโยบายทางการศึกษาจากหน่วยงานส่วนกลาง เนื่องจากโรงเรียนมีองค์กรอุปถัมภ์และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนของตนเองที่ให้การสนับสนุน โดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชน จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพางบประมาณจากทางรัฐทั้งหมด 2. แผนการประกันคุณภาพการศึกษามีเป้าหมายที่สูงเกินควร (a too ambitious plan) โดยเป้าหมายกำหนดให้โรงเรียนต้องดำเนินการประเมินคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอกภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการพัฒนาที่เป็นจริง 3. การปฏิรูปทางการศึกษาที่มากจนเกินไป (too many existing reforms) ทำให้โรงเรียนเกิดความสับสนในการปฏิรูปโรงเรียน เกิดความเฉยเมยและการต่อต้านอันเนื่องมาจากแรงกดดันและภาระงานที่มีมากอยู่แล้วในโรงเรียน

4. การประเมินตนเองของโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน (school self-evaluation is a complex process) เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและการปฏิบัติที่แตกต่างจากเดิมของโรงเรียน ทั้งนี้จำเป็นต้องมีกลยุทธ์การเริ่มต้นและการแนะนำจากล่างขึ้นบน รวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรเพิ่มเติมและการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก 5. การขาดแคลนทรัพยากร (lack of resources) ในการปฏิรูปการศึกษา/การดำเนินการตามนโยบายที่ริเริ่มใหม่ที่ต้องการทรัพยากรและการสนับสนุนเพิ่มเติม โดยเฉพาะทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์ และระดับเชิงระบบมีปัจจัยสู่ความสำเร็จ ได้แก่ 1. โครงสร้างการกำกับดูแลที่เหมาะสมของหน่วยงานระดับส่วนกลาง (a leaner, flatter governance structure of the central education authority) ที่ดูแล กำกับ ติดตาม การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยตรงและจัดให้มีการโต้ตอบที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและความยากลำบากที่เกิดขึ้นในการดำเนินการตามกลไกการประกันคุณภาพ 2. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา (an evolving model of quality assurance) ที่ครอบคลุมการทำงานเน้นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากกว่าการประกันคุณภาพภายนอก และมีการสนับสนุนทรัพยากรที่มากขึ้นในการส่งเสริมการประเมินตนเองของโรงเรียน 3. ความพร้อมของเครื่องมือสำหรับการประเมินตนเอง (availability of tools for self-evaluation) เป็นการพัฒนาชุดเครื่องมือสำหรับให้โรงเรียนเลือกใช้ประเมินตนเอง อาทิ แบบวัดผลลัพธ์ของผู้เรียนทางวิชาการและไม่ใช่วิชาการ แบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับครู นักเรียน และผู้ปกครอง รวมถึงเครื่องมือสำหรับวัดตัวชี้วัดการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับระดับสถานศึกษา มีปัญหาอุปสรรคดังนี้ 1. มุมมองและความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย 2. ประสบการณ์ที่ล้มเหลวในอดีตของการดำเนินงาน 3. การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจากการหากลุ่มอำนาจทางการเมืองในโรงเรียน 4. ความขัดแย้งของผู้บริหารและครู 5. การสื่อสารระหว่างผู้บริหารและครูที่แยกย่อย ส่งผลต่อความร่วมมือในการ

ทำงาน 6. การฝึกอบรมแนวทางการประเมินตนเองของสถานศึกษา ที่หลักสูตรมีความเป็นมาตรฐานและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริง 7. โรงเรียนไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลง และมีวัฒนธรรมการเรียนรู้เพียงเล็กน้อยในโรงเรียน 8. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดวิสัยทัศน์หรือการวางแผนระยะยาวในการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียน และระดับสถานศึกษา มีปัจจัยสู่ความสำเร็จ ดังนี้ 1. ความเป็นผู้นำ (an enhanced leadership) ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรในการประกันคุณภาพการศึกษา และการปฏิรูปการศึกษา 2. ค่านิยมร่วม (shared values) ขององค์กรเป็นพื้นฐานที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในระยะยาวและระยะสั้น 3. เน้นความสัมพันธและจัดลำดับความสำคัญ (focused attention and setting priorities) โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียน และจัดลำดับความสำคัญเป้าหมายอย่างรอบคอบ รวมทั้งควบคุมทรัพยากร และกำกับติดตามการดำเนินงาน 4. การทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจ และความรู้สึกการเป็นมืออาชีพ (good team spirit, high staff morale and a strong sense of professionalism) การทำงานเป็นทีมของบุคลากรเป็นผลจากการสรรหาบุคลากรอย่างรอบคอบ การสร้างแรงจูงใจ และความรู้สึกการเป็นมืออาชีพเป็นผลจากความเป็นผู้นำที่เพิ่มขึ้นและระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน

Kos (2021) ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในประเทศสโลวีเนีย จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 14 คน โดยสามารถสรุปประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ ดังนี้ 1. การควบคุมคุณภาพในระดับระบบ (regulating quality at the system level) อาทิ การกำหนดนิยามคุณภาพที่เป็นมาตรฐานและมีความชัดเจนในทางปฏิบัติ การประสานผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อสร้างแนวทางคุณภาพ การสื่อสารการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระบบการกำกับติดตาม และตรวจสอบสถานศึกษาจาก

หน่วยงานของรัฐบาลที่รับผิดชอบ 2. การจัดหาเงินทุนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (financing of quality in education) อาทิ ความสม่ำเสมอของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3. การพัฒนาทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา (theory and research in quality assurance) อาทิ การมีส่วนร่วมของนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญในสาขาการประกันคุณภาพการศึกษา 4. ความร่วมมือรวมพลัง (collaboration) อาทิ การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันของรัฐ มหาวิทยาลัย และกระทรวงในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ และ 5. ปัญหาเก่ายังคงอยู่ (old problems persist) อาทิ กรอบการประเมินคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษามีการพัฒนาเล็กน้อย งบประมาณในการกำกับติดตามและตรวจสอบสถานศึกษามีการพัฒนาเล็กน้อย งบประมาณในการกำกับติดตามและตรวจสอบสถานศึกษา

ผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์และสรุปรายละเอียดของปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศสามารถแบ่งปัจจัยความสำเร็จออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย 1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยจากภายนอกสถานศึกษาที่ทำให้การดำเนินงานประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) ความชัดเจน ความต่อเนื่อง และความพอเหมาะของนโยบายจากส่วนกลาง (2) ความเหมาะสมของมาตรฐานการศึกษาและการประเมินคุณภาพ (3) การสื่อสารสร้างความรู้ ความเข้าใจและเสริมทักษะด้านการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา

กับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ (4) การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาแบบบูรณาการมีอรรถพลัง (5) ความพอเพียงของงบประมาณในการประกันคุณภาพการศึกษา และ (6) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษาให้ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และ 2. ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยจากภายในสถานศึกษาที่ทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ นั่นก็คือ ปัจจัยนำเข้า (inputs) ของสถานศึกษา ที่ส่งเสริม/สนับสนุนกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกปัจจัยการบริหาร 5 ปัจจัย (Management Man Money Material และ Message) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2552) และนำมาประยุกต์ใช้โดยจัดกลุ่มใหม่แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ เพื่อเป็นกรอบในการสังเคราะห์รายละเอียดของปัจจัยภายใน ได้แก่ (7) การบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Management) (8) สมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาในงานประกันคุณภาพการศึกษา (Man) และ (9) การสนับสนุนทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Money Material และ Message) สำหรับรายละเอียดการสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 2.9

ตารางที่ 2.9 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1. ปัจจัยภายนอก												
(1) ความชัดเจน ความต่อเนื่อง และความพอเหมาะของนโยบายจากส่วนกลาง - นโยบายมุ่งเน้นการควบคุม กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ - การปรับลดหรือยกเลิกนโยบายและภาระงานเดิมที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	✓				✓				✓			
(2) ความเหมาะสมของมาตรฐานการศึกษาและการประเมินคุณภาพ (อาทิ ตัวชี้วัดและประเด็นการพิจารณาที่พอเหมาะและสามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การประเมินแบบกัลยาณมิตร)	✓											✓
(3) การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจและเสริมทักษะด้านการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษากับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ - การสื่อสารแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่สถานศึกษา - การสร้างสื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย					✓			✓				✓
(4) การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาแบบร่วมมือรวมพลัง - การพัฒนาชุดเครื่องมือมาตรฐานสำหรับประเมินตนเองของสถานศึกษา - การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ - การพัฒนาระบบและกลไกการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา			✓							✓		✓

ตารางที่ 2.9 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
(5) ความพอเพียงของงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา - งบประมาณสำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เพียงพอและเหมาะสม - งบประมาณในการติดตามและตรวจสอบสถานศึกษา					✓				✓			✓
(6) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษาให้ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓
2. ปัจจัยภายใน												
(7) การบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม) - กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (กำหนดเป็นนโยบายสำคัญและวางแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน) - กำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้เกี่ยวข้องโดยเน้นการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม) - การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องจากภายนอก)		✓	✓	✓				✓	✓	✓		
	✓		✓			✓				✓	✓	✓
	✓		✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2.9 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
(8) สมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา - การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา (การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาที่ส่งผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักถึงความสำคัญ ทักษะด้านการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา) - การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (การสร้างและขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา)	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
(9) การจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา - การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (การจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกมาใช้ในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษา) - การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (การจัดระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษาและช่องทางในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา)			✓		✓			✓	✓		✓

หมายเหตุ ตัวเลขในหัวตาราง หมายถึง รายชื่อของผู้จัดทำงานวิจัย ได้แก่ 1 = เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546), 2 = สุพัตรา ทรัพย์เสถียร (2546), 3 = สมพุด เกตขจร (2561), 4 = สมใจ ยอดปราง (2562), 5 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก), 6 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ข), 7 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ค), 8 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ง), 9 = กอบสุข คงมันัส และ เอื้อมพร หลินเจริญ (2565), 10 = Pang (2021) และ 11 = Kos (2021)

ทั้งนี้ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์จากตารางที่ 2.9 ในส่วนของปัจจัยภายใน ไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (inputs) เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของงานวิจัย ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 1 การบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มี 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1.1 การกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประเด็นที่ 1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 1.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นที่ 2.2 การสร้างและขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2 ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศสามารถแบ่งปัญหาและอุปสรรคออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านนโยบาย ได้แก่ 1.1 การทับซ้อนและความไม่ชัดเจนของนโยบายจากส่วนกลาง และ

1.2 มาตรฐานการศึกษากลางขาดความเหมาะสม 2. ด้านบุคลากร ได้แก่ 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความตระหนัก 2.2 ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ และ 2.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขาดความรู้และความเข้าใจ 3. ด้านงบประมาณ ได้แก่ 3.1 ขาดแคลนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน และ 3.2 ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ 4. ด้านการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา ได้แก่ 4.1 ขาดการสื่อสารให้ความรู้จากหน่วยงานต้นสังกัด 4.2 ขาดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และ 4.3 ขาดการกำกับ ติดตามช่วยเหลือ และให้ข้อเสนอแนะ และ 5. ด้านการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ได้แก่ 5.1 ขาดการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา 5.2 ขาดการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาที่สะท้อนบริบทของโรงเรียน 5.3 แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาขาดความเชื่อมโยง และไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และ 5.4 การจัดทำรายงานการประเมินไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา สำหรับรายละเอียดการสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10 ผลการสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
	1	2	3	4	5	6
1. ด้านนโยบาย						
1.1 การทับซ้อนและความไม่ชัดเจนของนโยบายจากส่วนกลาง ทำให้เกิดภาระงานเกินกำลังในการบริหารจัดการ		✓			✓	
1.2 มาตรฐานการศึกษากลางขาดความเหมาะสม (อาทิ มาตรฐานการศึกษามีเป้าหมายสูงเกินควร มาตรฐานการศึกษา ขาดการพัฒนา)					✓	✓
2. ด้านบุคลากร						
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความตระหนักต่อระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อการพัฒนา		✓	✓		✓	
2.2 ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการประกันคุณภาพการศึกษา			✓	✓	✓	
2.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขาดความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา					✓	
3. ด้านงบประมาณ						
3.1 ขาดแคลนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก		✓			✓	
3.2 ขาดแคลนงบประมาณในการตรวจสอบ และกำกับสถานศึกษา ในการประกันคุณภาพการศึกษา						✓
4. ด้านการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา						
4.1 ขาดการสื่อสารให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานต้นสังกัด (อาทิ การอบรมให้ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ)			✓		✓	
4.2 ขาดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษา		✓				
4.3 ขาดการกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะสถานศึกษา ที่อยู่ห่างไกล และมีความเหลื่อมล้ำทางทรัพยากร		✓			✓	

ตารางที่ 2.10 ผลการสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
	1	2	3	4	5	6
5. ด้านการดำเนินงานภายในสถานศึกษา						
5.1 ขาดการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา				✓	✓	
5.2 ขาดการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาที่สะท้อนบริบทของโรงเรียน	✓			✓		
5.3 แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ขาดความเชื่อมโยง และไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (อาทิ ขาดรายละเอียดและความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมาย กับแนวทางการดำเนินงานของแผน โครงการมีจำนวนมากเกินไป)	✓				✓	
5.4 การจัดทำรายงานการประเมินไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงาน ของสถานศึกษาที่แท้จริง	✓					

หมายเหตุ ตัวเลขในหัวตาราง หมายถึง รายชื่อของผู้จัดทำงานวิจัย ได้แก่

- 1 = สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563)
- 2 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก)
- 3 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ข)
- 4 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ค)
- 5 = Pang (2021)
- 6 = Kos (2021)

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560) ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบของการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่แสดงถึง “กลยุทธ์สายน้ำคุณภาพ” ที่อธิบายลักษณะเส้นทางของสายน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ที่แต่ละช่วงต้องได้รับการตรวจสอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ต้นน้ำคุณภาพมีสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) การวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2) การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน (3) การสร้างทีมร่วมมือร่วมพลังในการประกันคุณภาพ (4) การสร้างผู้นำขับเคลื่อนคุณภาพ และ (5) การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ 2) กลางน้ำคุณภาพมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) การสร้างเครือข่ายประกันคุณภาพ (2) การนิเทศ กำกับ ติดตามเชิงสร้างสรรค์ และ 3) ปลายน้ำคุณภาพมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) สร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกัน (2) กำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม (3) ใช้วิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ (4) พัฒนาผู้ประเมินมืออาชีพ และ (5) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลประเมิน

วรวรรณ สังข์พันธ์ (2560) ได้พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลัง โดยพบว่า สภาพการประเมินคุณภาพภายในและใช้ผลการประเมิน พบว่า 1) การประเมินคุณภาพภายในเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการหรือครูผู้รับผิดชอบหลักงานประกันคุณภาพภายใน โดยมีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล และจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) ทุกปี สถานศึกษามุ่งเน้น

ใช้ผลการประเมินมาตรฐานที่ 1 ประเด็นพิจารณาพัฒนาการจากผลการสอบระดับชาติ และมีความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนาเรื่องการจัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายในที่อำนวยความสะดวกในการใช้ผลและการสร้างความเข้าใจ ความตระหนักในการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายใน สภาพปัญหาที่สำคัญ คือ การประเมินคุณภาพภายในต้องใช้เวลามากเนื่องจากผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลล่าช้า 2) ระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันคือ วัตถุประสงค์ หลักการ ดำเนินการประเมินแบบเสริมพลังโดยทีมนิเทศ และกลไกการทำงานของระบบ ซึ่งประกอบด้วย (1) ปัจจัยนำเข้า (2) กระบวนการ (3) ผลผลิต และ (4) ข้อมูลป้อนกลับ และผลการตรวจสอบคุณภาพของระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าระบบการประเมินคุณภาพภายในมีคุณภาพด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความรู้ในการประเมินหลังการอบรมสัมมนาสูงกว่าก่อนอบรม มีเมโนทัศน์สูงกว่าคะแนนเป้าหมายที่วางไว้ มีพฤติกรรม 10 หลักการตามแนวทางการประเมินแบบเสริมพลังสูงขึ้น และผลการปฏิบัติการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับดีเยี่ยม มีบางประเด็นพิจารณาอยู่ในระดับดี 4) ผลการประเมินคุณภาพของระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยผู้ทดลองใช้ระบบมีดังนี้ ทีมนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นว่าระบบมีคุณภาพด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดเล็ก แสดงให้เห็นว่าระบบมีคุณภาพ ด้านความมีประโยชน์

ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นคุณภาพด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

สมประสงค์ ยมนา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รูปแบบที่เรียกชื่อย่อว่า ADDARR Model มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) แนวคิดและหลักการของรูปแบบ 3) กลไกการดำเนินงานของรูปแบบ 4) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 5) คำอธิบายรูปแบบ และ 6) แนวทางการประเมินรูปแบบ สำหรับผลการประเมิน ADDARR Model พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

วัชระ จตุพร (2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การประเมินคุณภาพการศึกษา (quality assessment) คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO 4 ประการ ได้แก่ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ และการประเมินความเสี่ยง 2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (quality audit) คือ การติดตาม ตรวจสอบ ความก้าวหน้าและการจัดทำรายงานติดตาม และให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาโดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO 2 ประการ ได้แก่ การมีกิจกรรมควบคุม และการติดตามและประเมินผล 3) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (quality development) คือ การวางแผน การจัดระบบและโครงสร้าง

ในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยง โดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO 2 ประการ ได้แก่ สร้างระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และสร้างการตอบสนองความเสี่ยง 4) COSO-ERM คือ หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ที่นำไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน (internal environment) การกำหนดวัตถุประสงค์ (objective setting) การระบุเหตุการณ์ (event identification) การประเมินความเสี่ยง (risk assessment) การตอบสนองความเสี่ยง (risk response) การมีกิจกรรมควบคุม (control activities) ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร (information and communication) และการติดตามผลและประเมินผล (monitoring) 5) IPOOI คือ ปัจจัยความเสี่ยงที่สถานศึกษาควรนำไปใช้ในการบริหารความเสี่ยงเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 5.1) ปัจจัยนำเข้า (Input: I) การบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สังคม และวัฒนธรรม และบุคลากร 5.2) กระบวนการ (Process: P) การบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาหลักสูตร 5.3) ผลผลิต (Output: O) การบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ การอ่านออกเขียนได้คำนวณเป็น และการเรียนรู้และนวัตกรรม 5.4) ผลลัพธ์ (Outcome: O) การบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และการคิดแก้ปัญหา และ 5.5) ผลกระทบ (Impact: I) การบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ รูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษา การเปลี่ยนแปลงสถานะทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงสถานะทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563ข) ศึกษาเรื่องข้อค้นพบจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกแก่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ได้ให้

แนวปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้ (1.1) จัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการดำเนินงาน (1.2) สื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจและเสริมสร้างทักษะด้านการประเมินแนวใหม่ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับให้ชัดเจนและมีความเป็นผู้เชี่ยวชาญ (expert) และ (1.3) สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษอย่างชัดเจน 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ (2.1) ควรสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้บริหารทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง (2.2) มีการติดตามช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษาให้ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจรตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (2.3) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งและมีการพัฒนาสู่การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี (best practice) และ (2.4) มีการขยายผลประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและนำไปเป็นแบบอย่างได้ และ 3) สถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ (3.1) กำหนดนโยบาย มาตรฐาน และค่าเป้าหมายด้านการประกันคุณภาพภายในให้ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น (3.2) ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนด (3.3) ดำเนินการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่องเพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ (3.4) ประสานให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และ (3.5) มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพแนวใหม่ ให้แก่ ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบและร่วมพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

สุบัน พรเวียง และ มนต์นภัส มโนการณ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานำร่องที่มี เป้าหมายเฉพาะสำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานำร่อง ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการดำเนินงาน ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา จัดประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนา จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาซึ่งแตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป 2) มาตรฐานการศึกษา ซึ่งสถานศึกษานำร่องพัฒนาขึ้นใหม่จำนวน 4-5 มาตรฐาน เป็นเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษานำร่องที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และ 3) แนวทางการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานำร่องร่วมกันกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมิน และการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจ จัดทำแผนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ สร้างเครื่องมือกำกับ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และสรุปผลการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ ทั้งนี้ขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานำร่องเกิดวัฒนธรรมคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษานำร่อง และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในซึ่งได้ร่วมกันดำเนินการพัฒนาทุกขั้นตอน และมีโอกาสได้พิจารณาความสอดคล้องทั้งหลักการทางทฤษฎี และหลักการนำไปสู่การปฏิบัติ จึงทำให้เกิดความมั่นใจและเชื่อมั่นระบบการประกันคุณภาพภายในที่พัฒนาขึ้นจะทำให้สถานศึกษานำร่อง สามารถจัดการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จึงส่งผลให้การประเมินด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมของแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

สังวรณั ้งัดกระโทก (2563) ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์มบอลดริจในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์มบอลดริจ (Malcolm Baldrige National Quality Awards: MBNQA) เป็นรางวัลที่สหรัฐอเมริกา นำแนวคิดการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management: TQM) ของ Malcolm Baldrige มาใช้เพื่อประเมินองค์กรต่าง ๆ และมอบรางวัล โดยเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์มบอลดริจ สามารถนำไปประยุกต์ในการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) เกณฑ์ภาวะผู้นำ ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้ (1.1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ (1.2) ธรรมภิบาล และประโยชน์ต่อสังคม 2) เกณฑ์การวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้ (2.1) การพัฒนากลยุทธ์ และ (2.2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) เกณฑ์การให้ความสำคัญกับนักเรียนหรือลูกค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้ (3.1) ความคาดหวังของลูกค้า: การรับฟังนักเรียน ลูกค้า และตอบสนองความต้องการของนักเรียนและลูกค้า และ (3.2) การมีส่วนร่วมของลูกค้า: การสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนและลูกค้า และการประเมินความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของลูกค้า 4) เกณฑ์สารสนเทศและการวิเคราะห์ผลการทำงานและการจัดการความรู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้ (4.1) การวัดการวิเคราะห์ และความก้าวหน้าของผลการดำเนินการขององค์กร: การวัดวิเคราะห์ และปรับปรุงผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และ (4.2) ข้อมูลและการบริหารความรู้: การจัดการข้อมูลและทรัพย์สินด้านความรู้ขององค์กร 5) เกณฑ์การให้ความสำคัญกับบุคลากร ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้ (5.1) บรรยากาศของบุคลากร: การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนบุคลากร และ (5.2) การมีส่วนร่วมของบุคลากร: การให้บุคลากรมีบรรยากาศการทำงานที่เน้นความสำเร็จ 6) เกณฑ์การบริหารกระบวนการ ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้ (6.1) กระบวนการทำงาน: การออกแบบบริหาร และพัฒนาโปรแกรมการศึกษา และบริการการศึกษา และกระบวนการทำงาน และ (6.2) ประสิทธิภาพของ

การดำเนินงาน: การบริหารการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และ 7) เกณฑ์ผล การดำเนินงาน ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้ (7.1) ผลด้านการเรียนรู้ของนักเรียน และกระบวนการสอน ผลการเรียนรู้ของนักเรียน และผลของกระบวนการ (7.2) ผลด้านลูกค้ำ: ผลการปฏิบัติงานที่เน้นลูกค้ำ (7.3) ผลด้านบุคลากร: ผลการปฏิบัติงานของบุคลากร (7.4) ผลด้านภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล และ (7.5) ผลด้านงบประมาณการเงิน การตลาด และกลยุทธ์: ผลด้านการเงิน และการดำเนินกลยุทธ์

สุชีรา มะหิเมือง และ จุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ (2563) ศึกษาเรื่อง การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา: จากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศ กลุ่มเป้าหมายสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงขึ้น ได้ให้แนวปฏิบัติของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) กระทรวง ศึกษาธิการและหรือหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในระดับนโยบายส่วนกลาง นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายที่เน้นการควบคุม กำกับ และ ติดตามการปฏิบัติของสถานศึกษาแล้ว ควรดำเนินการดังนี้ (1.1) ควรให้ความสำคัญกับการจัดปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานประเมินตนเองของ สถานศึกษา อาทิ โปรแกรมพัฒนาสมรรถนะทางการประเมินและการใช้ผล การประเมินภายนอกสถานศึกษาป้อนสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ เครื่องมือมาตรฐานประเมินตามตัวชี้วัดรวม (common indicators) หรือ ตัวชี้วัดกลางของประเทศ และ (1.2) ทบทวนนโยบายและแนวปฏิบัติที่จำเป็นต้องปรับ ได้แก่ การพิจารณางบประมาณที่เหมาะสมกับแผนดำเนินงานประเมิน คุณภาพภายนอก คุณสมบัตินโยบาย/บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และ เพิ่มนโยบายที่เอื้อให้เกิดการปฏิบัติงานแบบบูรณาการความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานในกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา 2) สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในพื้นที่ นอกจาก บทบาทหน้าที่กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานประเมินตนเองของสถานศึกษาจนได้ รายงานการประเมินตนเอง และการประสานการปฏิบัติงานประเมินคุณภาพ

ภายนอก ควรมีบทบาทสนับสนุนการปฏิบัติงานประเมินตนเองของสถานศึกษา ที่คู่ขนานกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยสนับสนุนให้สถานศึกษา วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก และข้อมูลป้อนกลับจากการประเมินคุณภาพภายนอกป้อนสู่การวางแผนปฏิบัติงาน (action plan) 3) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ในฐานะหน่วยงานหลักด้านประเมินคุณภาพภายนอก นอกจากทำหน้าที่ ในการกำหนดมาตรฐาน/ตัวชี้วัด และเกณฑ์ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ 3.1) ควรต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน และตรงกัน ระหว่างผู้ปฏิบัติงานของ 3 หน่วยงานในสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา/หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในพื้นที่ที่รับผิดชอบด้าน การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อคุณภาพของ ผลการประเมิน และเพื่อให้กระบวนการปฏิบัติงานมีลักษณะบูรณาการระหว่าง หน่วยงาน ลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน และ 3.2) ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง กับการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้เพื่อยกระดับการประเมินคุณภาพ ภายนอกให้เป็นกลไกขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่ความสำเร็จตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาและแผนพัฒนาประเทศ จึงควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติ ตามนโยบายและแนวปฏิบัติที่กำหนดขึ้นทั้งระยะสั้นและระยะยาว และ 4) สถานศึกษาในฐานะผู้ปฏิบัติงานหลักด้านการประเมินตนเอง ต้องสรรหาทีม ผู้ปฏิบัติงาน ผู้มีความรู้ และประสบการณ์ ทั้งบุคลากรภายใน คณะกรรมการ สถานศึกษา รวมทั้งสรรหาพันธมิตรร่วมเรียนรู้และพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร แห่งการเรียนรู้และพัฒนาซึ่งเป็นแนวปฏิบัติสำคัญ เพื่อสร้างสมรรถนะในการ ประเมินตนเองและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก) ศึกษาเรื่อง แนวทาง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยได้ให้

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้ 1) การติดตาม ช่วยเหลือ และดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดในระดับพื้นที่ โดยแบ่งระดับความเข้มข้นตามความพร้อมของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กและมีที่ตั้งห่างไกล รวมถึงสถานศึกษาเฉพาะทาง 2) การสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2.1) จัดอบรมผู้บริหารและผู้รับผิดชอบ และ 2.2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ 3) การสื่อสารข้อมูล ประกอบด้วย 3.1) การจัดอบรมจะต้องมีการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และเปิดพื้นที่ให้มีการถามตอบไม่จำกัดเวลา และ 3.2) ควรสร้างสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล รวมถึงการสื่อสารข้อมูล ควรเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา โดยตรง 4) การควบคุมปริมาณนโยบายใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งปรับลดหรือยกเลิกนโยบายและภาระงานเดิมที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสำรวจศักยภาพและพัฒนาความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงเมื่อสถานศึกษามีความพร้อมจึงให้ความรู้และแนวทางการใช้ และเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาที่มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยงานประกันคุณภาพภายในเพื่อให้สถานศึกษานำไปประยุกต์ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กและห่างไกล 6) การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้บริหารและทดสอบความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาก่อนขั้นสุดตำแหน่ง ควรมีการศึกษาและค้นหาแนวทางที่หลากหลายในการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้บริหาร และศึกษาแนวทางในการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในสังกัดมีความสนใจในงานประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารในครั้งแรกควรมีการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา 7) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำแบบทดสอบกลาง วัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความน่าเชื่อถือของ

แบบทดสอบ และ 8) การให้งบประมาณสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการภายใต้แผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่เพียงพอ โดยอิงจากความขาดแคลนที่มีอยู่เดิมอย่างสมเหตุสมผล โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กควรเน้นสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ข) ศึกษาเรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมี 4 ขั้นตอนหลักคือ (1.1) ขั้นการวางแผน (1.2) ขั้นการดำเนินการ (1.3) ขั้นตรวจสอบ และ (1.4) ขั้นประเมินและปรับปรุง ทั้งนี้ขั้นการวางแผนได้มีการกำหนดค่าเป้าหมายการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามเกณฑ์ที่ต้นสังกัดกำหนด แต่พบปัญหา คือ ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดในการให้ความรู้ และ (2) ปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จ ได้แก่ (2.1) ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (2.2) ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา (2.3) ความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา และ (2.4) การกำกับ ติดตาม และให้คำปรึกษาจากต้นสังกัดหรือนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ค) ศึกษาเรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดระยอง พบว่า สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) มาตรฐานสถานศึกษาสามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและจุดเด่นของสถานศึกษาได้ชัดเจน และ (2) สถานศึกษามีแนวการประกันคุณภาพในรูปแบบวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ผ่านขั้นตอนการ

วางแผนงานก่อนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอนการตรวจสอบจากเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ และขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ทั้งนี้มีแนวปฏิบัติที่ดี เช่น การใช้กระบวนการชุมชนทางวิชาชีพในการดำเนินการ เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังพบปัญหา เช่น การสร้างความร่วมมือ การทำความเข้าใจให้สอดคล้องตรงกัน การค้นหาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น การนำมาตรฐานสถานศึกษาสู่การปฏิบัติให้เกิดผลชัดเจน เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564จ) ศึกษาเรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานครและจังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจัดทำแผนการดำเนินงานตามปฏิทินการศึกษา และกำหนดบทบาทและระบบการบริหารงานที่ชัดเจน สำหรับข้อเสนอแนะ ได้แก่ การกำหนดตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลคุณภาพผู้เรียนควรอ้างอิงตามบริบทของสถานศึกษามากกว่าความรู้วิชาการเพียงอย่างเดียว การเตรียมความพร้อมของเอกสารการประเมินการรวบรวมข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก รวมทั้งแนวความคิดความต้องการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารและการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และ (2) การประกันคุณภาพภายนอก การเตรียมความพร้อมเรื่องข้อมูลการพัฒนาสถานศึกษา รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัดควรมีส่วนร่วมในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ควรมีการแนะนำแนวทางปฏิบัติหรือแนะนำตัวชี้วัดในการประเมินภายนอกให้สถานศึกษาในสังกัดรับทราบและมีการเตรียมพร้อมก่อนการประเมิน นอกจากนี้ในการประเมินผู้ประเมินต้องศึกษาบริบทของสถานศึกษาเพื่อเข้าใจบริบทและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาให้มากขึ้น

นพรัตน์ ชัยเรือง (2563) ศึกษาเรื่อง ระบบติดตามและประเมินการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) กลไกการติดตามและประเมิน (M&E mechanism) มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) คณะกรรมการติดตามและประเมิน (supper boss) และ (2) คณะทำงานติดตามและประเมิน (action team) 2) การวิเคราะห์บริบทข้อมูลพื้นฐาน (M&E baseline analysis) มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) นโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (policies & regulations) (2) สภาพเศรษฐกิจและสังคม (economic & social) (3) ข้อมูลและสารสนเทศ (data & information) และ (4) ความจำเป็นในการพัฒนา (development needs) 3) การวางแผนติดตามและประเมิน (M&E planning) มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) หลักการและเป้าประสงค์ (principles & objectives) (2) เป้าหมายและตัวชี้วัด (goals & indicators) (3) แผนติดตามและประเมิน (M&E plan) และ (4) เครื่องมือติดตามและประเมิน (monitoring & evaluating instrument) 4) การติดตามและประเมิน (M&E implement) มี 3 องค์ประกอบย่อย (1) ปฏิทินการติดตามและประเมิน (M&E calendar) (2) การสื่อสารและประสานงานกับสถานศึกษา (communicate & coordinate) และ (3) การติดตามและประเมิน (monitoring & evaluating) 5) การประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ (P&O evaluation) มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การสรุปผลการติดตามและประเมิน (M&E summarize result) (2) การรายงานผลการติดตามและประเมิน (M&E reporting) (3) คุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา (school management quality) (4) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (learner-centered approach quality) และ (5) คุณภาพการศึกษาของผู้เรียน (education quality of learners) 6) การสะท้อน และปรับปรุงผลการติดตามและประเมิน (M&E reflection and improvement) มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) การสะท้อนผลการติดตามและประเมิน (M&E reflection) (2) การทบทวนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (improvement plan) และ (3) การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี (action plan)

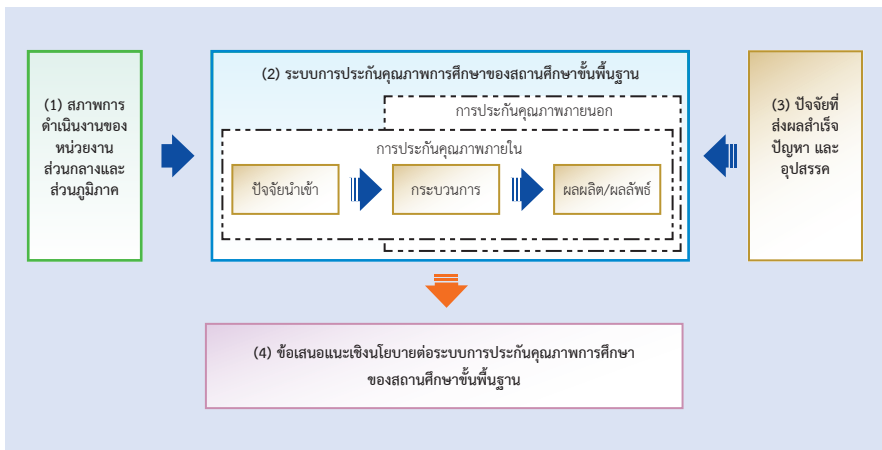
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้แก่ (1) การติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย (1.1) ความเชื่อมโยงระหว่างตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง และ (1.2) การดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (2) การประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกที่สะท้อนจาก 9 ตัวชี้วัด ภายใต้โมเดลเชิงระบบ (systematic approach) (Churchman, 1968) ประกอบด้วย (2.1) ปัจจัยนำเข้า (inputs) เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ส่งเสริม/สนับสนุนกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยภายในสถานศึกษาที่ทำให้การดำเนินงานประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด 7 ประเด็น (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2552; เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2546; สุพัตรา ทรัพย์เสถียร, 2546; สมพุด เกตขจร, 2561; สมใจ ยอดปราง 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ก; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ข; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ค; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ง; กอบสุข คงมนัส และ เอื้ออมพร หลินเจริญ, 2565; Pang, 2021; Kos, 2021 รายละเอียดการสังเคราะห์ตัวชี้วัดดังตารางที่ 2.9) ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละสถานศึกษามีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ มี 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1.1 การกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประเด็นที่ 1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และประเด็น

ที่ 1.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ มี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นที่ 2.2 การสร้างและขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ มี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (2.2) กระบวนการ (process) เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามองค์ประกอบของวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด 9 ประเด็น (Deming, 1996 อ้างถึงใน เกียรติคุณ เอื้อวงศ์, 2546; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563ก; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ง รายละเอียดการสังเคราะห์ตัวชี้วัดดังตารางที่ 2.5) ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละสถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ มี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 4.1 การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา ประเด็นที่ 4.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 4.3 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ มี 1 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 5.1 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละสถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ มี 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 6.1 การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และประเด็นที่ 6.2

การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และ ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละสถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ มี 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 7.1 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นที่ 7.2 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 7.3 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา และ (2.3) ผลผลิต (outputs) / ผลลัพธ์ (outcomes) เป็นสิ่งที่ต้องการจากการดำเนินงานในด้านปัจจัยและด้านกระบวนการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นความพึงพอใจต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตาม 16 ประเด็นในตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการที่ใช้เพื่อการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละของสถานศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (4) การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาสำหรับหน่วยงานทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา

จากภาพที่ 2.1 แสดงรายละเอียดของกรอบแนวคิดในการวิจัยติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้เห็นว่าสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างส่งผลต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในงานวิจัยดำเนินการติดตามและประเมินผลในส่วนนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นผลผลิตสุดท้ายของงานวิจัย

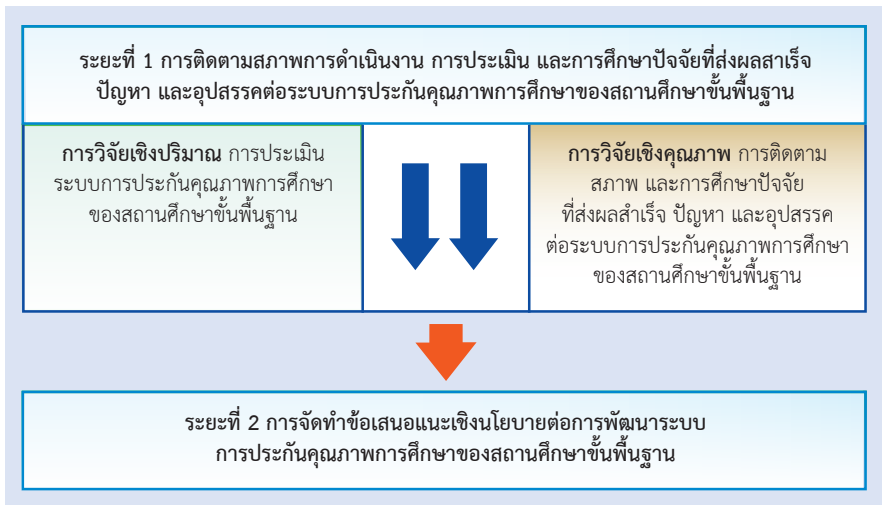

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงประเมินการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ใช้การประเมินแบบผสมวิธี (mixed-method evaluation) ในรูปแบบการผสมวิธีแบบคู่ขนาน (parallel combinations) โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การติดตามสภาพการดำเนินงาน การประเมิน และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย ดังภาพ

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวทางการดำเนินงานวิจัย

ระยะที่ 1 การติดตามสภาพการดำเนินงาน การประเมิน และ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรค ต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ระยะนี้เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 1 เพื่อติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่ 2 เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง และสรุปการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามและจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อประมวลผลการประเมิน 9 ตัวชี้วัดและปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรค และ 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลสภาพการดำเนินงานและปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรค ทั้งนี้การวิจัยในระยะที่ 1 สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ที่ดำเนินการไปพร้อมกันเพื่อรวบรวมหลักฐานสำหรับการวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยในส่วนนี้เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 2 เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณมาจาก 2 แหล่งข้อมูล ได้แก่

1) แหล่งข้อมูลสถานศึกษา

ประชากร คือ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 32,347 แห่ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ข)

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) และสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) ทั้งนี้จากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาสัดส่วนประชากร (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุโข, 2559) ในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 % และความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าระดับ ± 5 % เมื่อประชากร 30,000 – 50,000 คน กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 395 - 397 หน่วยตัวอย่าง ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมจึงควรมีอย่างน้อยประมาณ 400 โรงเรียน และเพื่อชดเชยในกรณีที่ไม่ตอบกลับของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในการเก็บข้อมูลเท่ากับ 896 แห่ง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจังหวัดใน 4 ภูมิภาค โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ 8 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 11 จังหวัด ภาคกลาง 14 จังหวัด และภาคใต้ 7 จังหวัด รวมได้ 41 จังหวัด

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละจังหวัด โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ที่ใช้สังกัดและขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม ได้แก่ โรงเรียนสังกัด สพป. โรงเรียนสังกัด สพม. โรงเรียนสังกัด สช. โรงเรียนสังกัด สศ. หรือ โรงเรียนสังกัด กทม. โดยในแต่ละสังกัด ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดละ 1-2 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทั้งหมด 896 แห่ง โดยโรงเรียนแต่ละแห่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 3-4 ฉบับ รวม 3,015 ฉบับ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลมีอัตราการตอบกลับของโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 569 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 63.50 โดยภูมิภาคที่มีอัตราการตอบกลับมากที่สุด คือ ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 70.36 รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ และ ภาคใต้ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่างของสถานศึกษาและอัตราการตอบกลับ
ของการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม

ภูมิภาค	กลุ่มตัวอย่างจำนวนโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน																อัตรา ตอบกลับ		
	สพป.				สพม.				สช.				สส. หรือ กทม.				รวม	ร.ร.	ร้อยละ
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ			
กทม.	4	4	4	0	4	4	4	4	3	1	1	1	3	25	19	9	96	59	61.46
เหนือ	16	16	8	8	16	16	8	8	8	8	8	8	10	11	6	5	160	96	60.00
ออก/เหนือ	22	22	12	11	22	22	11	11	11	11	11	11	12	12	12	7	220	144	65.45
กลาง	28	28	14	14	28	28	14	14	15	15	15	15	15	15	15	7	280	197	70.36
ใต้	14	14	7	7	14	14	7	7	7	7	7	7	8	8	8	4	140	73	52.14
รวม	84	84	45	40	84	84	44	44	44	44	44	44	48	71	60	32	896	569	63.50

หมายเหตุ

- จังหวัดกลุ่มตัวอย่าง 1. กรุงเทพมหานคร 2. ภาคเหนือ 8 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงราย เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก และนครสวรรค์ 3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด ประกอบด้วย นครพนม นครราชสีมา อุบลราชธานี ขอนแก่น ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สกลนคร อุดรธานี ร้อยเอ็ด และเพชรบูรณ์ 4. ภาคกลาง 14 จังหวัด ประกอบด้วย นนทบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สระบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี ชลบุรี จันทบุรี ระยอง และปราจีนบุรี 5. ภาคใต้ 7 จังหวัด ประกอบด้วย ประจวบคีรีขันธ์ นราธิวาส ชุมพร ปัตตานี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา
- ขนาดสถานศึกษา เล็ก คือ ผู้เรียนน้อยกว่า 301 คน, กลาง คือ ผู้เรียน 301 - 1,000 คน, ใหญ่ คือ ผู้เรียน 1,001 - 2,000 คน และ ใหญ่พิเศษ คือ ผู้เรียน 2,001 คนขึ้นไป

2) แหล่งฐานข้อมูลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 โดยมีโรงเรียนที่เข้ารับการประเมิน จำนวน 11,969 แห่ง รายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนโรงเรียนที่รับการประเมินคุณภาพภายนอกของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 ที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ภูมิภาค	จำนวนโรงเรียนที่รับการประเมินคุณภาพภายนอกของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน																
	สพป.				สพม.				สช.				สส. หรือ กทม.				รวม
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
กทม.	2	5	1	0	2	7	11	20	13	45	15	14	100	155	45	10	445
เหนือ	2,053	205	23	5	62	62	30	10	29	46	27	19	42	43	9	4	2,669
ออก/เหนือ	2,828	382	39	14	98	123	48	46	34	75	25	11	74	132	27	6	3,962
กลาง	1,886	435	55	13	38	66	37	53	50	94	73	27	53	84	36	2	3,002
ใต้	1,208	269	25	2	32	34	23	11	47	83	32	21	35	48	19	2	1,891
รวม	7,977	1,296	143	34	232	292	149	140	173	343	172	92	304	462	136	24	11,969

เครื่องมือวิจัย

1) แบบสอบถามการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) มาตรฐานประมาณค่า (rating scale) และคำถามปลายเปิด (open ended question) ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด จำนวน 9 ข้อ ตอนที่ 2 คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 3 การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า จำนวน 64 ข้อ ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า จำนวน 16 ข้อ และตอนที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด รายละเอียดดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 รายละเอียดแบบสอบถามการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกรวิจัยเชิงปริมาณ

ประเด็นแบบสอบถาม (ลักษณะแบบสอบถาม)	ข้อ	จำนวน(ข้อ)
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (เลือกตอบ, ปลายเปิด)	1-9	9
ตอนที่ 2 คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (เลือกตอบ)	1	1
ตอนที่ 3 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรฐานค่า)	1-64	64
ด้านปัจจัยนำเข้า (input)	1-28	28
1. การบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	1-12	12
2. การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	13-20	8
3. การจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา	21-28	8
ด้านกระบวนการ (process)	29-64	36
4. การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	29-40	12
5. การดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	41-44	4
6. การตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	45-52	8
7. การประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	53-64	12
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรฐานค่า)	1-16	16
ตอนที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (เลือกตอบ, ปลายเปิด)	1-9, 1-5, 1-2	16

เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของแบบสอบถามในส่วนของตอนที่ 3 การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า ผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนจุดตัด (setting cut scores) เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของแบบสอบถามในตอนที่ 3 ขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากเพื่อให้เกณฑ์การประเมินในระดับปัจจัยนำเข้าและระดับกระบวนการสอดคล้องกับผลการประเมินจากเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. โดยมีแนวทางการกำหนดจุดตัดดังนี้ 1) เนื่องจากตัวชี้วัดร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่กำหนดให้การมีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ สถานศึกษาต้องมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับดีขึ้นไปนั้น แสดงถึงจุดตัดคุณภาพตามเกณฑ์ที่อยู่ระหว่างระดับดีและระดับพอใช้ แต่เนื่องจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีของการประเมินรอบที่ 1 เป็นผลการประเมินระดับสูงสุด และมีสถานศึกษาจำนวนมากที่ประเมินเพียงรอบเดียว ซึ่งสถานศึกษาในกลุ่มดังกล่าวอาจมีศักยภาพของผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และระดับดีเยี่ยม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่อย่างน้อยมี 1 มาตรฐาน (จาก 3 มาตรฐาน) มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้มากำหนดคะแนนจุดตัด ซึ่งมีจำนวน 28 แห่ง มาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการกำหนดจุดตัด 2) จากโรงเรียนจำนวน 28 แห่ง หาค่าเฉลี่ยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของทั้ง 7 ตัวชี้วัดโดยค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 2.95 และ 3) นำค่าเฉลี่ย 2.95 มากำหนดเป็นค่ากลางของเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนในระดับพอใช้ แล้วดำเนินการแบ่งช่วงคะแนนของขอบบนและขอบล่างที่สอดคล้องตามระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายนอก 5 ระดับ สำหรับรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของแบบสอบถามตอนที่ 3 และตอนที่ 4 ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ

เกณฑ์การให้คะแนน	เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน
แบบสอบถามตอนที่ 3 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	
5 = มากที่สุด หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาครบทุกประเด็น ในข้อคำถาม ร้อยละ 90 - 100	ค่าเฉลี่ย 4.43 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาอยู่ในระดับดีเยี่ยม
4 = มาก หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาครบทุกประเด็น ในข้อคำถาม ร้อยละ 80 - 89	ค่าเฉลี่ย 3.84 - 4.42 หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาอยู่ในระดับดีมาก
3 = ปานกลาง หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาครบทุกประเด็น ในข้อคำถาม ร้อยละ 70 - 79	ค่าเฉลี่ย 3.25 - 3.83 หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาอยู่ในระดับดี
2 = น้อย หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาครบทุกประเด็น ในข้อคำถาม ร้อยละ 60 - 69	ค่าเฉลี่ย 2.31 - 3.24 หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาอยู่ในระดับพอใช้
1 = น้อยที่สุด หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาไม่ครบทุกประเด็น ในข้อคำถามหรือครบทุกประเด็นแต่เกิดขึ้นน้อยกว่า หรือเท่ากับร้อยละ 59	ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.30 หมายถึง มีการดำเนินงาน หรือมีการปฏิบัติในสถานศึกษาอยู่ในระดับปรับปรุง
แบบสอบถามตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	
5 = มากที่สุด หมายถึง มีระดับความพึงพอใจ ต่อสภาพการดำเนินงานมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจต่อสภาพการดำเนินงานมากที่สุด
4 = มาก หมายถึง มีระดับความพึงพอใจ ต่อสภาพการดำเนินงานมาก	ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจต่อสภาพการดำเนินงานมาก
3 = ปานกลาง หมายถึง มีระดับความพึงพอใจ ต่อสภาพการดำเนินงานปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจต่อสภาพการดำเนินงานปานกลาง
2 = น้อย หมายถึง มีระดับความพึงพอใจ ต่อสภาพการดำเนินงานน้อย	ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจต่อสภาพการดำเนินงานน้อย
1 = น้อยที่สุด หมายถึง มีระดับความพึงพอใจ ต่อสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจต่อสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด

สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ประกอบด้วย

1) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดดังภาคผนวก) โดยคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ (1) จบการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษา และ (2) เป็นผู้เชี่ยวชาญ/มีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและการวัดและประเมินผลทางการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี พบว่า ผลการพิจารณาความสอดคล้องเมื่อนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq 0.50$ (Rovinelli & Hambleton, 1977) ในทุกข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมดแสดงถึงความสอดคล้องที่ยอมรับได้ในการนำข้อคำถามไปใช้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ปรับปรุงเนื้อหา/ภาษาของข้อคำถามตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้แบบสอบถามมีความเป็นปรนัยในการนำไปใช้

2) ผลการทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง (tryout) ผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 85 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในส่วนของ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและความพึงพอใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้วยโปรแกรม SPSS มีรายละเอียดดังนี้ (2.1) ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยเกณฑ์พิจารณาค่าความเที่ยงสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด คือ 0.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) พบว่า แบบสอบถามในแต่ละส่วน รวมทั้งรายตัวชี้วัด มีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และ (2.2) ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านอำนาจจำแนก (discrimination) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับข้อคำถามโดยรวม (item-total correlation) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด คือ 0.20 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) พบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละส่วนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้เช่นกัน รายละเอียดดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 คุณภาพแบบสอบถามการประกันคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบ
งานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

รายละเอียดแบบสอบถาม	ข้อ	ค่า IOC			คุณภาพจากการทดลองใช้	
		จำนวนข้อคำถาม (ข้อ)			อำนาจจำแนก	ความเที่ยง
		0.67	1.00	รวม		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	1-9	0	9	9		
ตอนที่ 2 คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	1	0	1	1		
ตอนที่ 3 การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา	1-64	18	46	64		0.911
ปัจจัยนำเข้า (input)	1-28	7	21	28		0.977
1. การบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา	1-12	4	8	12	0.710 - 0.890	0.954
2. การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	13-20	3	5	8	0.784 - 0.898	0.963
3. การจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	21-28	0	8	8	0.784 - 0.910	0.954
กระบวนการ (process)	29-64	11	25	36		0.991
4. การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	29-40	3	9	12	0.825 - 0.913	0.976
5. การดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	41-44	2	2	4	0.800 - 0.849	0.924
6. การตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	45-52	1	7	8	0.751 - 0.934	0.977
7. การประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	53-64	5	7	12	0.853 - 0.935	0.973
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา	1-16	0	16	16	0.764 - 0.923	0.977
ตอนที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา	1-16	0	16	16		

2) แบบบันทึกการเข้าถึงแหล่งข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 จาก สมศ.

ตัวอย่างแบบบันทึก

ข้อมูลและรายละเอียด	แหล่งข้อมูล	ผู้ประสานงาน	วันที่รับข้อมูล	หมายเหตุ
ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์โควิดปี 2564 รายละเอียด.....	สมศ.			

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งเป็น 2 ส่วน ตามแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

1.1) กำหนดขนาดและสุ่มกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดจำแนกตามภูมิภาค สังกัด และขนาด

1.2) จัดทำจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นผู้ตอบ และดำเนินการเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์/ออนไลน์

1.3) รวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามและประมวลผลอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งฐานข้อมูลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

2.1) จัดทำจดหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 จาก สมศ.

2.2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของข้อมูล และบันทึกการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิด้วยแบบบันทึก เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรม SPSS โดยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุมาน (inferential statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติทดสอบที (t-test) ในกรณีตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรจัดประเภทแบ่งเป็น 2 กลุ่ม (dichotomous variable) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ในกรณีตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรจัดประเภทแบบหลายกลุ่ม (polytomous variable) การวิเคราะห์ความแปรปรวนจะทำการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (homogeneity of variable) เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น เมื่อตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ (post hoc comparison) โดยเลือกเทคนิค Bonferroni ในกรณีความแปรปรวนไม่มีความแตกต่าง และเลือกเทคนิค Dunnett's T3 ในกรณีความแปรปรวนมีความแตกต่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยในส่วนนี้เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 1 เพื่อติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพมาจาก 2 แหล่งข้อมูล ได้แก่

1) แหล่งข้อมูลเอกสารของหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 ได้แก่ 1.1) แผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน/องค์กร และ 1.2) รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประจำปี 2562, 2563 และ 2564

2) แหล่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ซึ่งเป็นตัวแทนผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง กับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ที่มีการเลือกหน่วยงาน/องค์กร และสถานศึกษา แบบเจาะจง (purposive sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) หน่วยงานระดับส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) รวมจำนวน 6 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา หน่วยงานละ 1-2 คน

2.2) หน่วยงานระดับภูมิภาคในพื้นที่ 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.) และ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล (กศ.อบจ./อบต.) รวมจำนวน 20 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา หน่วยงานละ 1-2 คน

2.3) สถานศึกษาในพื้นที่ 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 2 จังหวัด และ กรุงเทพมหานคร โดยในแต่ละจังหวัด ประกอบด้วย สถานศึกษาในสังกัด สพป. สพม. สช. สศ./กทม. สังกัดละ 1 แห่ง ที่ครอบคลุมสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ที่ตั้งอยู่ในเมืองและนอกเมือง ในทุกระดับคุณภาพของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมจำนวน 21 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้แทนผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และกลุ่มที่ 2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง/ชุมชนของสถานศึกษา

ตารางที่ 3.6 หน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา
สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม

หน่วยงาน/ องค์กรระดับ ส่วนกลาง	ภาค	จังหวัด	หน่วยงาน/องค์กร ระดับ ส่วนภูมิภาค	สถานศึกษา		
				ระดับ ผลการประเมิน คุณภาพภายนอก	ที่ตั้ง	ขนาด สถานศึกษา
สกศ. สพฐ. สช. สส. กทม. สมศ.	ภาคกลาง	กทม.	ศรจ. (ร.ร.เอกชน)	ดีเยี่ยม	ในเมือง	ใหญ่
			สพป.	ดีเยี่ยม	ในเมือง	กลาง
			สพม.	ดีเยี่ยม	ในเมือง	ใหญ่พิเศษ
			สนศ.กทม.	ปรับปรุง	ในเมือง	กลาง
				ดีเยี่ยม	ในเมือง	กลาง
	ภาคเหนือ	เชียงราย และพะเยา	ศรจ. (ร.ร.เอกชน)	ปรับปรุง	นอกเมือง	เล็ก
			สพป.	ปรับปรุง	นอกเมือง	เล็ก
			สพม.	ดีมาก	นอกเมือง	เล็ก
			กศ.อบจ./อบต.	ดีเยี่ยม	ในเมือง	ใหญ่พิเศษ
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุบลราชธานี และศรีสะเกษ	ศรจ. (ร.ร.เอกชน)	ดีมาก	ในเมือง	ใหญ่
			สพป.	ปรับปรุง	นอกเมือง	เล็ก
			สพม.	พอใช้	นอกเมือง	ใหญ่
			กศ.อบจ./อบต.	ดี (พอใช้รอบ 1)	นอกเมือง	เล็ก
	ภาคกลาง	ระยองและ ชลบุรี	ศรจ. (ร.ร.เอกชน)	ดี	นอกเมือง	กลาง
			สพป.	ปรับปรุง	ในเมือง	เล็ก
			สพม.	ดี	ในเมือง	ใหญ่
			กศ.อบจ./อบต.	ดี	ในเมือง	เล็ก
	ภาคใต้	สงขลา และสตูล	ศรจ. (ร.ร.เอกชน)	ปรับปรุง	นอกเมือง	เล็ก
			สพป.	พอใช้	นอกเมือง	กลาง
			สพม.	ดีเยี่ยม	ในเมือง	ใหญ่พิเศษ
กศ.อบจ./อบต.			ดีเยี่ยม	นอกเมือง	เล็ก	
6 แห่ง	4 ภูมิภาค	9 จังหวัด	20 แห่ง	21 แห่ง		

เครื่องมือวิจัย

1) แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสาร จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบบันทึกมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการและสรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2564 จากข้อมูลเอกสาร

ตัวอย่างแบบบันทึก

หน่วยงาน ส่วนกลาง	มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/ โครงการที่สอดคล้อง กับตัวชี้วัดการประกัน คุณภาพการศึกษา	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญ		
		การพัฒนา/ปรับปรุง ระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	การขับเคลื่อนระบบ การประกันคุณภาพ การศึกษาของ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	การส่งเสริมการใช้ ผลการประกันคุณภาพ การศึกษา ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน
สกศ.

2) แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับผู้บริหาร คีศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured) ที่มีประเด็นคำถามเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน ตามกลุ่มเป้าหมาย และมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเด็นคำถามหลักจำแนกตามระดับดังนี้

2.1) ระดับส่วนกลาง ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับผู้แทนของหน่วยงาน/องค์กรระดับส่วนกลาง ครอบคลุม 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน (2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3) การนำผลการประเมินไปใช้และส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ฉบับ

2.2) ระดับส่วนภูมิภาค ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับผู้แทนของหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค ครอบคลุม 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวงจรคุณภาพ PDCA และ (2) การนำผลการประเมินไปใช้และส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 ฉบับ

2.3) ระดับสถานศึกษา ครอบคลุม 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้แทนผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีเนื้อหาครอบคลุม 2 ประเด็น ได้แก่ (1) สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวงจรคุณภาพ PDCA และ (2) การนำผลการประเมินไปใช้และส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 1 ฉบับ และ กลุ่มที่ 2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง/ชุมชน มีเนื้อหาครอบคลุม 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามวงจรคุณภาพ PDCA (2) การนำผลการประเมินไปใช้และส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 ฉบับ

สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม ด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดดังภาคผนวก) โดยคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ (1) จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านการศึกษา และ (2) เป็นผู้เชี่ยวชาญ/มีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและการวัดและประเมินผลทางการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี พบว่า ผลการพิจารณาความสอดคล้องเมื่อนำมาค่านวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item

Objective Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.50 (Rovinelli & Hambleton, 1977) ในทุกข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้งหมดแสดงถึงความสอดคล้องที่ยอมรับได้ในการนำข้อคำถามไปใช้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเนื้อหา/ภาษาของข้อคำถามตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้แบบสอบถามมีความเป็นปรนัยในการนำไปใช้

ตารางที่ 3.7 คุณภาพแบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู และบุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม	ค่า IOC
ระดับส่วนกลาง	
(1) แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับหน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษาในสังกัด ได้แก่ สพฐ. สช. สส. และ กทม.	1.00
(2) แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับ สกศ.	1.00
(3) แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับ สมศ.	1.00
ระดับส่วนภูมิภาค	
แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับหน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ สพป. สพม. ศรจ. สนศ.กทม. และ กศ.อบจ./อบต.	1.00
ระดับสถานศึกษา	
(1) แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	1.00
(2) แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง/ชุมชน	1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งเป็น 2 ส่วน ตามแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ด้วยการสืบค้นและศึกษาเอกสารจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 ได้แก่ 1.1) แผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน/องค์กร ประกอบด้วย สกศ. สพฐ. สช. สด. กทม. และ สมศ. และ 1.2) รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประจำปี 2562, 2563 และ 2564

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

2.1) เลือกกลุ่มตัวอย่างหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาตามกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด จำแนกตามภูมิภาค สังกัดขนาด และระดับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

2.2) จัดทำจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม จากผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์รายบุคคล (individual interview)/ สัมภาษณ์แบบกลุ่ม (group interview)/สนทนากลุ่ม (focus group) ในลักษณะเชิงพื้นที่ (site visit)/ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในเป้าหมายประสิทธิภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการ และสรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานระดับส่วนกลาง

ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการ และสรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564

2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม ที่ได้จากเครือข่ายวิจัย และนำเสนอข้อมูลแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ดังนี้

2.1) ผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานระดับส่วนกลางที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการ และสรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานระดับส่วนกลางที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564

2.2) สภาพการดำเนินงานที่สำคัญของหน่วยงานระดับภูมิภาคที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2.3) ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะนี้เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 4 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1, 2 และ 3 รวมทั้งข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจด้วยแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม แล้วนำมาสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ

2) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา รายละเอียดการดำเนินการมีดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้มาจาก 3 แหล่งข้อมูล ได้แก่

- 1) ข้อค้นพบจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1, 2 และ 3
- 2) ข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) ข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ
- 4) ข้อมูลข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือวิจัย

แบบบันทึกข้อมูลข้อค้นพบสำหรับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่างแบบบันทึก

แหล่งข้อมูล	ข้อค้นพบ
1) ข้อมูลความสอดคล้อง...	
2) ข้อมูลการประเมิน...	
3) ข้อมูลสภาพการดำเนินงาน...ปัจจัยความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรค...	
4) ข้อมูลข้อเสนอแนะ...	

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยระยะนี้ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การวิเคราะห์เพื่อสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 และข้อเสนอแนะจากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม แล้วนำมาสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย (1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดและมาตรการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง (2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในข้อ 1) ร่วมกับความคิดเห็นของผู้วิจัยที่ได้จากกระบวนการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

จากการดำเนินการวิจัยในระยะต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นกรอบการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 กรอบการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์/ประเด็น/ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน				
<ul style="list-style-type: none"> • ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการ และสรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานระดับส่วนกลาง และสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลาง • สภาพการดำเนินงานของหน่วยงานระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> • วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาในเป้าหมายประสิทธิภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง และสรุปการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง • สัมภาษณ์/สนทนากลุ่มผู้แทนผู้บริหารศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> • เอกสารของหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ได้แก่ สกศ. สพฐ. สข. สส. กทม. และ สมศ. ที่เกี่ยวข้องกับประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 ได้แก่ 1.1) แผนปฏิบัติการประจำปี และ 1.2) รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติประจำปี 2562, 2563 และ 2564 • หน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ สกศ. สพฐ. สข. สส. กทม. และ สมศ. และส่วนภูมิภาค ได้แก่ สพป. สพม. ศจ. สนศ.กทม. และ กศ.อบจ./อบต. รวมจำนวน 20 แห่งที่ได้จากสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> • แบบบันทึกข้อมูลจากเอกสารจำนวน 1 ฉบับ • แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มจำนวน 4 ฉบับ 	การวิเคราะห์เนื้อหา

ตารางที่ 3.8 กรอบการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

วัตถุประสงค์/ประเด็น/ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 (ต่อ)	จากหน่วยงาน ส่วนกลาง และ ส่วนภูมิภาค แล้วนำมา วิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูล สภาพการดำเนินงาน			
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน				
<p>ด้านปัจจัยนำเข้า ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละสถานศึกษา มีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพ การศึกษาผ่านเกณฑ์</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละสถานศึกษา มีการพัฒนา สมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละสถานศึกษา มีการจัดสรร ทรัพยากรและระบบสารสนเทศ เพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์</p> <p>ด้านกระบวนการ ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละสถานศึกษา มีการวางแผน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละสถานศึกษา มีการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนา การจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละสถานศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการ ศึกษาผ่านเกณฑ์</p>	<ul style="list-style-type: none"> รวบรวมข้อมูล จากการสำรวจด้วย แบบสอบถาม แล้ว นำมาวิเคราะห์เพื่อ ประมวลผลการประเมิน ตัวชี้วัดที่ 1 - 8 วิเคราะห์และประมวล ผลการประเมิน ตัวชี้วัดที่ 9 จาก ฐานข้อมูลของ สมศ. 	<ul style="list-style-type: none"> กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนสังกัด สพฐ. สข. สด. และ กทม. จำนวน 569 แห่ง ที่ได้จากการสำรวจ ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร/ ครูที่รับผิดชอบงาน ประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,297 คน ที่ได้จากการสำรวจข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม ฐานข้อมูล ผลการประเมิน คุณภาพภายนอกของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงสถานการณ์โควิด ปี 2564 ของ สมศ. จำนวน 11,969 แห่ง 	<ul style="list-style-type: none"> แบบ สอบถาม จำนวน 1 ฉบับ (มาตรฐาน ประเมิน ค่า) แบบ บันทึกร การเข้าถึง ข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> สถิติ บรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติ อนุมาน ได้แก่ t-test และ ANOVA

ตารางที่ 3.8 กรอบการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

วัตถุประสงค์/ประเด็น/ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล												
<p>วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 (ต่อ)</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละสถานศึกษา มีการประเมินและพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละสถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา</p> <p>ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละสถานศึกษา มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ การศึกษา</p> <p>เกณฑ์การประเมินของตัวชี้วัด</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>เกณฑ์ตัวชี้วัด</th> <th>ระดับคุณภาพ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ร้อยละ 95.01 - 100.00</td> <td>ดีเยี่ยม</td> </tr> <tr> <td>ร้อยละ 90.01 - 95.00</td> <td>ดีมาก</td> </tr> <tr> <td>ร้อยละ 85.01 - 90.00</td> <td>ดี</td> </tr> <tr> <td>ร้อยละ 80.00 - 85.00</td> <td>พอใช้</td> </tr> <tr> <td>< ร้อยละ 80.00</td> <td>ปรับปรุง</td> </tr> </tbody> </table> <p>หมายเหตุ ร้อยละ หมายถึง ร้อยละ ของสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ (ในแต่ละประเด็นของตัวชี้วัด \geq มีคุณภาพ ระดับดี) อ้างอิงตามเกณฑ์ของตัวชี้วัดที่ 9 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579)</p>	เกณฑ์ตัวชี้วัด	ระดับคุณภาพ	ร้อยละ 95.01 - 100.00	ดีเยี่ยม	ร้อยละ 90.01 - 95.00	ดีมาก	ร้อยละ 85.01 - 90.00	ดี	ร้อยละ 80.00 - 85.00	พอใช้	< ร้อยละ 80.00	ปรับปรุง				
เกณฑ์ตัวชี้วัด	ระดับคุณภาพ															
ร้อยละ 95.01 - 100.00	ดีเยี่ยม															
ร้อยละ 90.01 - 95.00	ดีมาก															
ร้อยละ 85.01 - 90.00	ดี															
ร้อยละ 80.00 - 85.00	พอใช้															
< ร้อยละ 80.00	ปรับปรุง															

ตารางที่ 3.8 กรอบการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

วัตถุประสงค์/ประเด็น/ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน				
<ul style="list-style-type: none"> ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<p>รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มผู้แทนผู้บริหารศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 6 แห่ง ส่วนภูมิภาค จำนวน 20 แห่ง และสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนสังกัด สพฐ. สข. สด. และ กทม. จำนวน 21 แห่ง ที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> แบบสอบถาม (คำถามปลายเปิด) จำนวน 1 ฉบับ แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม จำนวน 6 ฉบับ 	การวิเคราะห์เนื้อหา

ตารางที่ 3.8 กรอบการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

วัตถุประสงค์/ประเด็น/ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล
วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน				
<ul style="list-style-type: none"> ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> การวิเคราะห์เพื่อสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในระยที่ 1 และข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง และสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อค้นพบจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยในระยที่ 1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม หน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 6 แห่ง ส่วนภูมิภาค จำนวน 20 แห่ง และสถานศึกษา จำนวน 21 แห่ง ที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> แบบบันทึกข้อค้นพบเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 	<ul style="list-style-type: none"> การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยเชิงประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการวิจัย คือ

- 1) เพื่อติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

- ตอนที่ 1 ผลการติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตอนที่ 2 ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตอนที่ 4 ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลการวิจัยในตอนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อแรก ว่าด้วยการศึกษาสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยข้อมูลที่ใช้ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มตัวแทนผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) รวมจำนวน 6 แห่ง และหน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.) และ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล (กศ.อบจ./อบต.) รวมจำนวน 20 แห่ง โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลาง และ 1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานระดับภูมิภาคที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลาง

เนื่องด้วยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ได้กำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในเป้าหมายประสิทธิภาพ คือ ตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาความไม่สัมพันธ์กันของการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ความซ้ำซ้อนและคลาดเคลื่อนจากการปฏิบัติของสถานศึกษาและบุคลากร ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่กำกับดูแล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดังนั้น เพื่อให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดและแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 แทนกฎกระทรวงและมาตรฐานเดิมที่ประกาศใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกสังกัดได้นำไปใช้ โดยกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีประเด็นสำคัญที่ปรับเปลี่ยน ได้แก่

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษามุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและต้องดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้
- 2) สถานศึกษาต้องจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี
- 3) หน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด คือ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา รวมทั้งจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาพร้อมกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้ประเมินให้แก่ สมศ. และ
- 4) สมศ. ดำเนินการประเมินผลและติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีการปรับลดมาตรฐานเป็น 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้หน่วยงานทางการศึกษาทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ต้องนำกฎกระทรวงและมาตรฐานการศึกษาดังกล่าวไปปฏิบัติ สำหรับผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติราชการประจำปีระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 ของหน่วยงานระดับส่วนกลาง พบว่า ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของแต่ละหน่วยงาน ส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดโดยตรงแต่จะมีความสอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรมที่อยู่ในมาตรการของแผนปฏิบัติราชการซึ่งปรากฏอยู่ในทุกปีงบประมาณ ยกเว้น สมศ. ที่มีความสอดคล้องกับมาตรการโดยตรง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่รองรับตัวชี้วัดดังกล่าว พบว่า มี 2 แนวทางการพัฒนา โดยแนวทางการพัฒนาที่ 1 การปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น โครงการส่วนใหญ่ของหน่วยงานส่วนกลางจะมีความสอดคล้อง แต่ในส่วนของแนวทางการพัฒนาที่ 2 การส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ใน

การวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานั้น ส่วนใหญ่หน่วยงานส่วนกลาง ยังไม่ได้กำหนดเป็นโครงการหลัก แต่จะกำหนดเป็นกิจกรรมย่อยในโครงการให้มีการติดตามการนำผลการประเมินไปใช้เท่านั้น อย่างไรก็ตามในส่วนของ สพฐ. มีการส่งเสริมให้มีการนำผลประเมินไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมโดยกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา สำหรับผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด

ตัวชี้วัด และมาตรฐานการ	โครงการ/กิจกรรม					สมศ.
	สภค.	สพฐ.	สช.	สอ.	กทม.	
ตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา						
มาตรฐานที่ 1 การปรับปรุงระบบ การศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็ระบบที่มีผู้ยาก ต่อการปฏิบัติงานและ ไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบท ของสถานศึกษา แต่ละระดับและเป็นไป ตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ	1. ปีงบประมาณ 2562 ได้แก่ โครงการ ขับเคลื่อนมาตรฐาน การศึกษาของชาติ เพื่อพัฒนาศักยภาพ คนทุกช่วงวัย 2. ปีงบประมาณ 2563 ได้แก่ โครงการ ขับเคลื่อนมาตรฐาน การศึกษาของชาติ เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ ของคนไทย 4.0 3. ปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ โครงการ ขับเคลื่อนมาตรฐาน การศึกษาของชาติ เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ ของคนไทย 4.0	1. ปีงบประมาณ 2562 ได้แก่ โครงการพัฒนา ระบบประเมินมาตรฐาน และการประกัน คุณภาพประกัน 2. ปีงบประมาณ 2563 ได้แก่ โครงการพัฒนา ระบบประเมิน มาตรฐานและ การประกันคุณภาพ การศึกษา 3. ปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ 3.1 โครงการพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา 3.2 โครงการส่งเสริม การประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษา	1. ปีงบประมาณ 2562 ได้แก่ โครงการ จัดพิมพ์หนังสือ รายงานการวิเคราะห์ ผลการประเมิน คุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา สังกัด อปท. 2. ปีงบประมาณ 2563 ได้แก่ กิจกรรม การสร้างความรู้ ความเข้าใจในระบบ การประกันคุณภาพ การศึกษาตาม กฎกระทรวง การประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 3. ปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ กิจกรรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้ระบบ e-SAR ของ สมศ.	1. ปีงบประมาณ 2562 ได้แก่ 1.1 โครงการพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร 1.2 โครงการบริหาร จัดการคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาด้วย ระบบ SAR Online 2. ปีงบประมาณ 2563 ได้แก่ โครงการพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร 3. ปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ โครงการพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา	1. ปีงบประมาณ 2562 ได้แก่ 1.1 กิจกรรม การส่งเสริม สถานศึกษาและ ประสาน ความร่วมมือกับ หน่วยงาน ต้นสังกัดเพื่อ สร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ กรอบแนวทาง การประเมิน คุณภาพภายนอก รอบสี่ 1.2 กิจกรรม การติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน ของผู้ประเมิน ภายนอก	

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดต่อแผนแม่บทการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ตัวชี้วัด และมาตรการ	โครงการ/กิจกรรม					สมศ.
	สกศ.	สพฐ.	สช.	สอ.	กขม.	
มาตรการที่ 1 (ต่อ)		2. ปีงบประมาณ 2563 ได้แก่ 2.1 โครงการพัฒนาระบบการประเมินและการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2.2 โครงการเสริมสร้างระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน				1.3 กิจกรรมการสังเคราะห์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและกลยุทธ์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2. ปีงบประมาณ 2563 ได้แก่ 2.1 กิจกรรมอบรมให้กับสถานศึกษาเพื่อสร้างความพร้อมรับการประเมินภายนอกให้กับสถานศึกษา 2.2 โครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอกรอบท่า

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ตัวชี้วัด และมาตรฐาน	โครงการ/กิจกรรม					สมศ.
	สภศ.	สพฐ.	สช.	สธ.	กทม.	
มาตรฐานที่ 1 (ต่อ)		3. ปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ 3.1 โครงการพัฒนา และส่งเสริม ความเข้มแข็ง ระบบการประกัน คุณภาพภายใน ตามกฎกระทรวง การประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561				2.3 โครงการพัฒนาระบบนวัตกรรม การประเมิน รูปแบบดิจิทัล 3. ปีงบประมาณ 2564 ได้แก่ 3.1 กิจกรรมอบรม ให้กับสถานศึกษา เพื่อสร้าง ความพร้อมรับ การประเมิน ภายนอกให้กับ สถานศึกษา 3.2 กิจกรรม การสังเคราะห์ วิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีและ กลยุทธ์ทาง การศึกษเพื่อ พัฒนาคุณภาพ โครงการพัฒนา ระบบการประเมิน คุณภาพภายนอก

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ที่เกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ตัวชี้วัด และมาตรการ	โครงการ/กิจกรรม					
	สกศ.	สพฐ.	สช.	สอ.	กชม	สมศ.
มาตรการที่ 2 การส่งเสริมการนำผล การประกันคุณภาพ การศึกษามาใช้ในการ วางแผนการปฏิบัติการ ตรวจสอบติดตามเพื่อ การปรับปรุงพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ และเป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษา		กิจกรรมการส่งเสริม ให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาส่งเสริมที่ SAR ของสถานศึกษา	กิจกรรม อาทิ การสื่อสาร ให้โรงเรียนนำผล การประเมินคุณภาพ ภายในมาใช้ในการพัฒนา การติดตามการใช้ ผลการประเมินคุณภาพ ภายนอก	กิจกรรม อาทิ กำหนด นโยบายให้หน่วยงาน ทุกระดับในสังกัด ต้องนำผลการประกัน คุณภาพภายในและ ภายนอกมาใช้	กิจกรรม อาทิ การกำกับ ติดตามให้สถานศึกษา ที่มีผลการประเมิน คุณภาพภายนอก ในระดับพอใช้ นำผลการประเมินไปใช้	กิจกรรม อาทิ การสังเคราะห์ ผลการประเมินคุณภาพ ภายนอก การแต่งตั้ง คณะทำงานส่งเสริม การนำผลการประเมิน ไปใช้พัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา การวิจัย การนำผลการประเมิน ไปใช้

1.1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน/องค์กรส่วนกลาง ได้จาก 2 แหล่งข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1.1) แผนปฏิบัติการราชการประจำปีงบประมาณ 2562 - 2564 ของหน่วยงาน/องค์กรจากส่วนกลาง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563ค, 2564ฉ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, 2563ช, 2564ค; สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2562 - 2564; กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562 - 2564; กรุงเทพมหานคร, 2562 - 2564; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2562 - 2564) และ 1.2) รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประจำปี 2562, 2563 และ 2564 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ช, 2564ช, 2564ซ) และ 2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มตัวแทนผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรระดับส่วนกลาง มีรายละเอียดดังนี้

สทศ. ในฐานะหน่วยงานที่ขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ พบว่า มีการดำเนินงานดังนี้ 1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้วยกระบวนการวิจัย และงานวิจัยแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหลังประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และ 2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษา โดยคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ และการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา

ของชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การประชุมเผยแพร่ผลการวิจัย การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ เอกสาร e-book คลิปวีดิทัศน์

หน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษากำกับดูแล ได้แก่ สพฐ. สช. สก. และ กทม. พบว่า ในแต่ละสังกัดมีการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกปีงบประมาณ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานดังกล่าวจะมีความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละสังกัด โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ในแต่ละสังกัดจะกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ในส่วนของ สพฐ. มีการปรับปรุงแนวทางการประเมินในช่วงสถานการณ์ COVID-19 การพัฒนามาตรฐานผู้ประเมินคุณภาพภายใน 2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 2.1) การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ ในแต่ละสังกัดจะดำเนินการออกหนังสือราชการแจ้งประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 พร้อมรายละเอียด และจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในลักษณะของการประชุมชี้แจง/เชิงปฏิบัติการ 2.2) การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ในแต่ละสังกัดจะดำเนินการจัดทำและเผยแพร่คู่มือ/แนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ในส่วนของ สพฐ. มีการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้แบบ e-learning เพื่อเพิ่มสมรรถนะการประกันคุณภาพการศึกษา กทม. มีการรวบรวมความรู้ จัดทำวีดิทัศน์แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยเผยแพร่ผ่านระบบ SAR Online และ สช. มีการสร้างช่องทางสื่อสารระหว่าง

หน่วยงานส่วนกลางและโรงเรียนผ่านทางออนไลน์ 2.3) การยกย่อง เชิดชู ประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ พบการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมใน สพฐ. โดยสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดี (รางวัล IQA AWARD) จะเป็นเครือข่ายที่ปรึกษาหรือวิทยากรแกนนำด้านประกันคุณภาพให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ รวมทั้งจัดทำเป็นคลังสารสนเทศของสถานศึกษาดั้งแบบเพื่อเผยแพร่ 2.4) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละสังกัดจะพัฒนาและเผยแพร่ระบบการรายงานผลการประเมินตนเองแบบอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้และจัดอบรมให้ความรู้ ยกเว้นใน อปท. ที่ยังไม่พบระบบดังกล่าว อย่างไรก็ตามในส่วนของ กทม. ได้พัฒนาระบบ SAR Online ให้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนร่วมด้วย และ 2.5) การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบเฉพาะใน สพฐ. ที่มีการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบ e-learning เพื่อเสริมสมรรถนะการประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) การส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละสังกัดจะมีการสื่อสารให้หน่วยงานและโรงเรียนในสังกัดนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและกำหนดให้มีการติดตามการใช้ผลการประเมินเชิงพื้นที่ผ่านการรายงานของศึกษานิเทศก์ อย่างไรก็ตามในส่วนของ สพฐ. ได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา รายงานสถานศึกษาและภาพรวมในเชิงนโยบาย ที่มีการขับเคลื่อนโดยกำหนดให้เป็นนโยบาย ดำเนินการสร้างและเผยแพร่คู่มือแนวทางการส่งเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณการดำเนินงาน และติดตามการใช้ผลการประเมินผ่านการรายงานของศึกษานิเทศก์

สมศ. ในฐานะของหน่วยงานที่ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานดังนี้ 1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1.1) การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก อาทิ การปรับมาตรฐานและตัวชี้วัด

ของการประเมินคุณภาพภายนอกให้สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน และเพิ่มตัวชี้วัดสำหรับการประเมินที่โดดเด่น การปรับกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 การพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอก และ 1.2) การพัฒนาองค์ความรู้/การวิจัยเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายนอก อาทิ การวิจัยการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา จากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกลุ่มเป้าหมายสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงขึ้น 2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 2.1) การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก อาทิ การประชุมชี้แจงและอบรมให้แก่ผู้ประเมินภายนอก 2.2) การจัดทำสื่อ/แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก อาทิ การทำจุลสาร Infographic และคลิปวิดีโอพร้อมทั้งจัดส่งให้กับสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อ Social media 2.3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินคุณภาพภายนอก โดยดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก อาทิ ระบบ Automated QA Platform ระบบ e-SAR ระบบ Mobile Application ศูนย์ Excellence Center of QA รวมทั้งเผยแพร่และให้ความรู้ในการใช้ระบบ และ 2.4) การกำกับติดตามการประเมินของผู้ประเมินภายนอก และ 3) การส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ การสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกพร้อมจัดทำสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด การแต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การวิจัยนำร่องส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้

สำหรับผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง						สมศ.
	สศท.	สศธ.	สช.	สอ.อ.	กชม.	สศค.	
1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เต็มรูปแบบไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้วยกระบวนการวิจัย อาทิ การวิจัย การศึกษาแนวทาง การจัดทำระบบ การประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน สถานศึกษาที่เชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้แนวคิดระบบการวัดผลแบบ OKRs : Objective and Key Results, การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พัฒนาแนวทางการจัดทำ	การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการศึกษา อาทิ การปรับปรุงหลักสูตร และแนวทางการประเมินในช่วงสถานการณ์ COVID-19, การพัฒนามาตรฐานผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา	การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการศึกษา อาทิ การกำหนดแนวทาง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการศึกษา อาทิ การพัฒนาแนวทาง การวางระบบประกันคุณภาพการทรงตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 และการวิเคราะห์มาตรฐานของต้นสังกัด	การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการศึกษา อาทิ การกำหนดแนวทาง การประกันคุณภาพของสถานศึกษา สังกัด กศพท. ทนศร	การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการศึกษา อาทิ การปรับปรุงหลักสูตรและเพิ่มตัวชี้วัดสำหรับความโดดเด่น เฉพาะทางของสถานศึกษา นอกเหนือจาก 3 มาตรฐาน เพื่อให้เป็นการประเมินตามสภาพบริบทที่หลากหลาย	1.1) การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก อาทิ การปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดของ การประเมินคุณภาพภายนอก ให้สอดคล้องกับ การประเมินคุณภาพภายในของ สถานศึกษา และเพิ่มตัวชี้วัดสำหรับ การประเมินความโดดเด่น เฉพาะทางของสถานศึกษา นอกเหนือจาก 3 มาตรฐาน เพื่อให้เป็นการประเมินตามสภาพบริบทที่หลากหลาย

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					สมศ.
	สศท.	สพฐ.	สช.	สอ.อ.	กทช.	
1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขอสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การวิจัยแนวทาง การพัฒนาคุณภาพ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หลังประกาศใช้กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561	(3) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (4) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (5) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก				ตัวอย่างเช่น การประเมิน การจัดการ สภาพแวดล้อม การดำเนินการที่ดี เป็นต้น, การพัฒนา กรอบแนวทาง การประเมินคุณภาพ ภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. 2559 - 2563) ที่กำหนดเป้าหมาย การประเมิน โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ การประกันคุณภาพ ของสถานศึกษา วิเคราะห์ กระบวนการ ปัจจัยสำคัญ นำไปสู่ ข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนา, การพัฒนารูปแบบ การประเมินคุณภาพ

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					สมศ.
	สภค.	สพฐ.	สช.	สอ.ด.	กทผ.	
1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)						<p>ภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ที่สอดคล้องรับ การประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา โดยระยะแรก ประเมินจาก SAR ของสถานศึกษาเป็น 3 ระดับ และระยะ ที่สองเป็นการ ตรวจเยี่ยม (site visit) เป็น 5 ระดับ, การพัฒนา ผู้ประเมินคุณภาพ ภายนอกโดยสรรหา ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบท ของสถานศึกษา</p>

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					
	สกศ.	สพฐ.	สช.	สอ.	กชผ.	สมศ.
1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)						พร้อมกันให้สถานศึกษาสะท้อนคุณภาพของการประเมินของผู้ประเมิน/1.2) การพัฒนา/ปรับปรุงองค์ความรู้/การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายนอก อาทิ การวิจัยการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาจากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกลุ่มเป้าหมายสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงขึ้น

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
 ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					
	สภค.	สพฐ.	สช.	สอ.ด.	กพม.	สพค.
2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	<p>2.1) การแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมีหน้าที่ ประการหนึ่ง คือ ขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ</p> <p>2.2) การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ</p>	<p>2.1) การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แนวใหม่ ได้แก่ การออกหนังสือ ราชการแจ้ง โดยออกหนังสือ ราชการแจ้งให้ศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศรับทราบและแจ้งต่อไปยังสถานศึกษาในสังกัดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์คุณภาพการใช้งบประมาณ</p> <p>2.561 และ มาตรฐาน การศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561</p>	<p>2.1) การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แนวใหม่ ได้แก่ การออกหนังสือ ราชการแจ้ง โดยออกหนังสือ ราชการแจ้งให้ศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศรับทราบและแจ้งต่อไปยังสถานศึกษาในสังกัดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์คุณภาพการใช้งบประมาณ</p> <p>2.561 และ มาตรฐาน การศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561</p>	<p>2.1) การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แนวใหม่ ได้แก่ การออกหนังสือ ราชการแจ้ง โดยออกหนังสือ ราชการแจ้งให้ศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศรับทราบและแจ้งต่อไปยังสถานศึกษาในสังกัดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์คุณภาพการใช้งบประมาณ</p> <p>2.561 และ มาตรฐาน การศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561</p>	<p>2.1) การสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แนวใหม่ ได้แก่ การออกหนังสือ ราชการแจ้ง โดยออกหนังสือ ราชการแจ้งให้ศึกษานิเทศก์ทั่วประเทศรับทราบและแจ้งต่อไปยังสถานศึกษาในสังกัดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์คุณภาพการใช้งบประมาณ</p> <p>2.561 และ มาตรฐาน การศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561</p>	<p>2.1) การสื่อสารสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก ได้แก่ การจัดประชุม สร้างความเข้าใจให้แก่ ผู้ประเมินภายนอก อาทิ การประชุม อาทิ การประชุม ผู้ประเมินภายนอก เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ให้สามารถ ทำการประเมินคุณภาพภายนอก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก</p>

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					
	สภค.	สภช.	สธ.	สอ.	กทม.	สพค.
2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	มาตรฐานการศึกษาของชาติกับ การประกันคุณภาพการศึกษา (EXO) เผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการวิจัย	การประชุมเพื่อสร้าง ความเข้าใจร่วมกัน วิชาการ การพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 และแนวทาง การปฏิรูประบบ การประเมินและ การประกันคุณภาพ การศึกษา ให้แก่ ศึกษานิเทศก์และ สถานศึกษา การประชุมชี้แจง การประเมินคุณภาพ ภายนอก รอบสี่, การประชุมชี้แจง การประเมินคุณภาพ	พร้อมทั้ง รายละเอียด การประชุม สร้างความรู้ ความเข้าใจ อาทิ การประชุม สร้างความรู้ ความเข้าใจและ ส่งเสริม ความตระหนัก ของการประกัน คุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา ให้กับผู้บริหารและ ครู, การอบรม การทำ SAR รองรับ การประเมิน ภายนอกให้กับ ทางโรงเรียน, การประชุมสร้าง	ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 การประชุมสร้าง ความรู้ความเข้าใจ อาทิ การประชุม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เป็น ต้นสังกัดของ สถานศึกษา, การประชุมสัมมนา เชิงปฏิบัติการ การจัดทำมาตรฐาน การศึกษาและ การเขียนรายงาน การประเมินตนเอง แนวใหม่ของ สถานศึกษาแก่ ผู้บริหารสถานศึกษา	พ.ศ. 2561 พร้อมทั้ง รายละเอียด 2.2) การพัฒนาสื่อ/ แหล่งเรียนรู้เพื่อ เผยแพร่ความรู้และ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพ การศึกษา อาทิ การรวบรวมความรู้ จัดทำวีดิทัศน์ แนวทางการพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพ ภายในของ สถานศึกษา และ เผยแพร่ผ่านระบบ SAR Online 2.3) การส่งเสริมและ สนับสนุนการใช้ ระบบเทคโนโลยี ในการประกัน คุณภาพการศึกษา	ที่สอดคล้อง ตามสภาพจริง ตามบริบทของ สถานศึกษา, การพัฒนาและ ฝึกอบรม ดำเนินการและ แนวทางในการ พัฒนาศักยภาพ ของผู้ประเมิน การอบรมในที่ตั้ง (Onsite) ร่วมกับ การอบรมแบบ

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
 ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					
	สังกัด.	สพฐ.	สช.	สอ.อ.	กทช.	สมศ.
2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	สถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและรายงานวิจัยในรูปแบบ e-book	ภายใน ช่วงสถานการณ์ COVID-19, การจัดการอบรมการเลื่อนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ใหม่ให้แก่สถานศึกษา, การประชุมปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือและแนวทางการสำรวจติดตามตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ส่งต่อสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนของสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน, การประชุมปฏิบัติการเพื่อ	ความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 2.2) การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพ การศึกษา อาทิ การจัดทำและเผยแพร่คู่มือการวางระบบประกันตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพ การประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 และคู่มือการวิเคราะห์มาตรฐานของต้นสังกัด ในรูปแบบเอกสาร และ e-book ช่องทางการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน	และผู้บริหารการศึกษา 2.2) การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพ การศึกษา อาทิ การจัดทำและเผยแพร่คู่มือการวางระบบประกันตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 และคู่มือการวิเคราะห์มาตรฐานของต้นสังกัด ในรูปแบบเอกสาร และ e-book	อทิ การพัฒนาและเผยแพร่ระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน (SAR Online) เพื่อเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนที่เป็นทั้งระบบรายงานผล การประเมินตนเอง อิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ การประกันคุณภาพ การศึกษา สถานศึกษา ในลักษณะเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์และวีดิทัศน์ พร้อมทั้งคู่มือและวีดิทัศน์	ออนไลน์ (Online) 2.2) การพัฒนาและเผยแพร่สื่อ/แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ การประเมินคุณภาพภายนอก อาทิ การผลิตคู่มือ Infographic และคู่มือวีดิทัศน์จัดส่งให้กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งผลิตสื่อ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพภายนอก ผ่านสื่อ Social media ได้แก่ Facebook Line และ Website ของ สมศ.

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					สมศ.
	สภค.	สพฐ.	สช.	สอ.ด.	กทผ	
2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	<p>สื่อสารสร้าง ความเข้าใจกับ คณะติดตาม ตรวจสอบระบบ การประกันคุณภาพ ภายในของ สถานศึกษา ที่ส่งต่อสมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน ของสถานศึกษา ที่มีบริบทแตกต่างกัน</p> <p>2.2) การพัฒนาสื่อ/ แหล่งเรียนรู้เพื่อ เผยแพร่ความรู้ และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการประกัน คุณภาพการศึกษา อาทิ การจัดทำ และเผยแพร่คู่มือ การดำเนินงาน การประกันคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>ส่วนกลางและ โรงเรียนผ่าน ทางออนไลน์</p> <p>2.3) การส่งเสริมและ สนับสนุนการใช้ ระบบเทคโนโลยี ในการประกัน คุณภาพการศึกษา อาทิ การพัฒนา และเผยแพร่ระบบ การรายงานผล การประเมินตนเอง อิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) สำหรับ โรงเรียนเอกชน พร้อมคู่มือการใช้ และการอบรมเชิง ปฏิบัติการที่ใช้งาน ให้กับสถานศึกษา</p>	<p>การใช้ระบบ และ การอบรมการใช้งาน</p>	<p>2.3) การส่งเสริมและ สนับสนุนการใช้ ระบบเทคโนโลยี ในการประเมิน คุณภาพภายนอก โดยการพัฒนาและ เผยแพร่ระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อ การประเมินคุณภาพ ภายนอก อาทิ ระบบ Automated QA Platform เป็นระบบที่รองรับ การดำเนินการ ประเมินคุณภาพ ภายนอกจากฐาน ข้อมูลของหน่วยงาน ต้นสังกัดของ ผู้ประเมินภายนอก การอบรมพัฒนา ผู้ประเมินภายนอก</p>		

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
 ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					
	สังกัด.	สพฐ.	สช.	สอ.ด.	กทผ.	สมศ.
2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)		<p>ในรูปแบบเอกสาร e-book และ VTR, การเผยแพร่ชุดฝึก การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การประกันคุณภาพ การศึกษาสำหรับ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ e-learning</p> <p>2.3) การยกย่อง เชิดชู และเผยแพร่ อาทิ การส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IOA AWARD ในปี 2561 เป็นที่ปรึกษาหรือวิทยากรแกนนำด้านการประกัน</p>				<p>และการเผยแพร่รายงานผล การประเมินคุณภาพภายนอกให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ระบบ e-SAR เป็นระบบที่ใช้จัดส่งของสถานศึกษา ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด ระบบ Mobile Application เป็นระบบการจัดเก็บข้อมูลของผู้ประเมินภายนอกในระหว่าง การลงพื้นที่ ตรวจสอบ สถานศึกษา <i>ศูนย์รวมความ เป็นเลิศด้านข้อมูล</i></p>

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					สมศ.	
	สกศ.	สพฐ.	สช.	สอ.	กทผ		
2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)		คุณภาพใช้นำสถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัด และจัดทำคลังสารสนเทศด้านระบบการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นแบบอย่างเพื่อเผยแพร่	2.4) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยีในการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การพัฒนาและเผยแพร่ระบบการรายงานผล การประเมินตนเองของสถานศึกษา			การประเมิน (Excellence Center of QA) เพื่อเป็นระบบรองรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก พร้อมทั้งจัดทำและเผยแพร่คู่มือการใช้ระบบและให้ความรู้แก่ผู้ใช้งานในระบบต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้น	2.4) การกำกับติดตามการประเมินของผู้ประเมินภายนอกให้ปฏิบัติตามกฎหมายและกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกตาม

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
 ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					สมศ.
	สังกัด.	สพฐ.	สช.	สอ.ด.	กทม.	
2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)		แบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-SAR) พร้อมคู่มือการใช้ และการอบรมให้ความรู้ 2.5) การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพการศึกษา อาทิ การวิจัยจัดทำชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ การประกันคุณภาพ การศึกษาสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบ e-learning				มาตรการการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					
	สภค.	สพฐ.	สช.	สอ.	กทช.	สผค.
3) การส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	การส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (1) กำหนดนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาประจำปี 2 ส่วน คือ การส่งเสริมผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และการวิเคราะห์ ผล SAR ใน 2 ส่วน	ตัวอย่างการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การสื่อสารให้โรงเรียน นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนการสอน, การติดตามการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน	ตัวอย่างการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ กำหนดนโยบายให้หน่วยงานทุกระดับในสังกัดต้องนำผลการประกันคุณภาพภายในและภายนอกมาวิเคราะห์ผลเพื่อพัฒนาจุดด้อย และกำหนดให้ต้องใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา	ตัวอย่างการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การสังเกต ติดตาม การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเพื่อข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, การแต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการจัดการส่งเสริมให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผล		

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
 ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					สมศ.
	สภค.	สพฐ.	สช.	สอ.ด.	กทผ.	
3) การส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)		ในการปรับปรุงและพัฒนางาน (2) สื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจ การสังเคราะห์ SAR ได้แก่ การจัดทำและเผยแพร่คู่มือแนวทาง การสังเคราะห์และเครื่องมือ การวิเคราะห์ การประชุม สังเคราะห์ การประชุม สร้างความเข้าใจ เช่น การประชุมปฏิบัติ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษา จาก SAR ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น				การประเมินไปใช้, การรื้อยंत्र่องส่งเสริม การนำผลการประเมินไปใช้ เช่น โครงการวิจัย นำร่องทดลองใช้แนวทาง และวิธีการส่งเสริม การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษา โครงการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาที่มี ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ตำ โดยกระบวนกรวิจัยแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนกลาง
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนกลาง					
	สทศ.	สพฐ.	สช.	สอ.	กพม.	สมศ.
3) การส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)		(3) จัดระบบประเมินในการสังเคราะห์ SAR จำนวน 10,000 บท ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ				
		(4) ติดตามการใช้ผลการประเมินผ่านการรายงานของศึกษานิเทศก์				

หมายเหตุ กพม. ในส่วนนี้ไม่เสนอเฉพาะประเด็นที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางในภาพรวม

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานระดับภูมิภาค

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มตัวแทนผู้บริหารศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงานส่วนภูมิภาค ได้แก่ สพป. สพม. ศธจ. สนศ.กทม. และ กศ.อบจ./อบต. พบว่า หน่วยงานส่วนภูมิภาคแต่ละแห่งมีการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามการดำเนินงานดังกล่าวจะมีความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละหน่วยงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1.1) การนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยในแต่ละหน่วยงานจะดำเนินการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่สถานศึกษา รวมทั้งการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนี้ในส่วน สพป. และ สพม. มีการพัฒนาเครื่องมือการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา อาทิ เครื่องมือในการกรอกข้อมูล SAR ร่างและคู่มือการเขียน SAR ในส่วนของ กศ.อบจ./อบต. มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับสถานศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาการศึกษาตามกระบวนการ PDCA 1.2) การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมใน สพป. และ สพม. ที่สร้างเครือข่ายให้โรงเรียนต้นแบบ (อาทิ ได้รับรางวัล IQA award) ช่วยโรงเรียนที่ต้องได้รับการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับในส่วนของ ศธจ. มีการสร้างเครือข่ายเฉพาะในบางพื้นที่ และ 1.3) การจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และประเด็นการประเมินให้ สมศ. เพื่อดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก โดยในแต่ละหน่วยงานจะดำเนินการส่ง SAR ของโรงเรียนผ่านระบบ e-SAR ของ สมศ. และ 2) การส่งเสริมการใช้ผล

การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละหน่วยงาน จะดำเนินการการติดตามการใช้ผลการประเมินด้วยกระบวนการนิเทศ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับปรับปรุงหรือพอใช้ นอกจากนี้ในส่วนของ สพป. และ สพม. จะใช้เครื่องมือสังเคราะห์ SAR ของโรงเรียน เพื่อรายงานผลทั้งในภาพรวมและรายสถานศึกษาเพื่อการวางแผนในการพัฒนารายสถานศึกษาและการกำหนดนโยบายในการพัฒนาระดับหน่วยงาน สำหรับในส่วน กศ.อบจ./อบต. จะมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการเพื่อพัฒนาให้แก่โรงเรียนโดยตรง

สำหรับผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนภูมิภาค				
	สพป.	สพม.	ศจส.	สภ.กทม.	กค.อบจ./อบต.
1) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	<p>การประกันคุณภาพ การศึกษาที่ชัดเจนและสร้างการรับรู้ร่วมกัน ทุกฝ่าย เป็นต้น <i>การกำกับติดตาม การประเมินงาน ประเมินคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา</i> ในทุกขั้นตอนการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาและให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนา</p> <p>1.2) การสร้างเครือข่าย สถานศึกษาในการพัฒนา</p>	<p>ระบบการทำงาน ที่เชื่อมโยงกันระหว่างคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาแต่ละและ ให้ความสำคัญอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง, การตรวจสอบ การตั้งมาตรฐานและ ผลักดันให้เกิดการหักล้างเป้าหมายบนบริบทของ สถานศึกษาให้ไม่พัฒนาการ โดยวิเคราะห์บริบทของ โรงเรียน <i>การวิเคราะห์ และสะท้อนคิด</i> ในการดำเนินงาน การศึกษาของโรงเรียน</p> <p>1.2) การสร้างเครือข่าย สถานศึกษาในการพัฒนา</p>	<p>โดยศึกษานิเทศก์เข้าไป ร่วมในการวางแผนตั้งแต่ ขั้นตอนกำหนดมาตรฐาน การศึกษาจนถึงขั้นตอน การเขียน SAR และ มีการติดตามอย่าง ต่อเนื่อง, การสร้าง แรงจูงใจ เสริมพลังให้ครู ดำเนินงานประกัน คุณภาพอย่างมีความสุข เช่น การออกแบบวิธีการ ประเมินที่เหมาะสม จัดเจน และปฏิบัติได้จริง</p> <p>วิธีการนิเทศที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้พัฒนา ตามศักยภาพของโรงเรียน เป็นต้น <i>การกำกับติดตาม การประเมินงาน ประเมินคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา</i> ในทุกขั้นตอนการประกัน</p>	<p>การประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา 1.2) การจัดส่งรายงาน การประเมินตนเองของ สถานศึกษา (SAR) และ ประเด็นการประเมินให้ ส.ก.ทม. จะนำส่ง ประเมินคุณภาพภายนอก โดย ส.ก.ทม. จะนำส่ง SAR ของโรงเรียน ผ่านระบบ e-SAR ให้กับ ส.มศ.</p>	<p>โรงเรียนเกี่ยวกับงาน ด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา และหาแนวทาง ในการให้ความช่วยเหลือ ในแต่ละเรื่อง, การวางแผน กำกับ ติดตามการทำงาน ของ โรงเรียนตามกระบวนการ PDCA เมื่อมีการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษาก็จะแสดง กลไกการทำงานตาม PDCA และเกิดผลลัพธ์ การดำเนินงานขึ้นมา เป็นต้น การจัดสรรงบประมาณสำหรับ สถานศึกษาก็ทำ โครงการพัฒนาการศึกษา ตามกระบวนการ PDCA โดยมีศึกษานิเทศก์ วางแผน กำกับ ติดตาม เช่น งบประมาณโครงการ</p>

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนภูมิภาค				
	สพป.	สพม.	ศธจ.	สภ.กทม.	กศ.อบจ./อบต.
1) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	<p>1.3) การจัดสร้างงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และประเด็นการประเมินให้ สมศ. เพื่อดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก โดยเขตพื้นที่การศึกษา จะนำส่ง SAR ของ โรงเรียนผ่านระบบ e-SAR ของ สมศ. ให้หน่วยงานประเมินพร้อมของสถานศึกษา</p>	<p>ของสถานศึกษาและให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนา การเตรียมความพร้อมให้สถานศึกษา ก่อนเข้ารับการประเมิน จาก สมศ. (mock up assessment) โดยการลงพื้นที่ซักซ้อมกับสถานศึกษา</p> <p>1.2) การสร้างเครือข่ายระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา อาทิ สถานศึกษาในการพัฒนา การดำเนินการประเมิน การศึกษาร่วมกันเพื่อมุ่งความสำเร็จในการพัฒนา งบประมาณในแต่ละปีศึกษาร่วมกันกับกลุ่มโรงเรียนเอกชน</p> <p>การดำเนินการสร้างเครือข่ายในการพัฒนา การประเมินคุณภาพ การศึกษาในภูมิภาค</p> <p>การดำเนินการสร้างเครือข่ายในการพัฒนา การศึกษาร่วมกันกับกลุ่มโรงเรียนเอกชน</p> <p>การดำเนินการพัฒนาแบบ การประกันคุณภาพ การศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ประเมิน</p>	<p>คุณภาพภายในของสถานศึกษา</p> <p>1.2) การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การใช้กระบวนการเรียนรู้ ผลงาร่วมกัน เพื่อนำความสำเร็จในการพัฒนา งบประมาณในแต่ละปีศึกษาร่วมกันกับกลุ่มโรงเรียนเอกชน</p> <p>การศึกษาร่วมกันกับกลุ่มโรงเรียนเอกชน</p> <p>โดยการเข้าไปยกย่องเชิดชู ประกาศเกียรติคุณเพื่อสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ร่วมกันของโรงเรียนเอกชนที่พบเฉพาะในบางพื้นที่</p>		<p>บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น</p> <p>การเตรียมความพร้อมในการรับการประเมิน จาก สมศ. ให้กับสถานศึกษาในสังกัด</p> <p>1.2) การจัดสร้างงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และประเด็นการประเมินให้ สมศ. เพื่อดำเนินการประเมินพร้อมของสถานศึกษา</p> <p>โดย กศ.อบจ./อบต. จะนำส่ง SAR ของ โรงเรียนผ่านระบบ e-SAR ของ สมศ. ให้ กศ.อบจ. เพื่อจัดส่งให้ทาง สมศ. ต่อไป</p>

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนภูมิภาค			
	สพป.	สพม.	ศจอ.	สภ.กทม.
1) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)		1.3) การจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และประเด็นการประเมินให้ สมศ. เพื่อดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก โดยเขตพื้นที่การศึกษาจะนำส่ง SAR ของโรงเรียนผ่านระบบของ สมศ. ให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นรอบเพื่อจัดส่งให้ทาง สมศ. ต่อไป ทั้งนี้การเสนอชื่อสถานศึกษาในการประเมินพิจารณาจากการครบรอบการประเมินคุณภาพภายนอกและความพร้อมของสถานศึกษา	1.3) การจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และประเด็นการประเมินให้ สมศ. เพื่อดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก โดยศึกษาธิการจังหวัดจะนำส่ง SAR ของโรงเรียนผ่านระบบ e-SAR ของ สมศ. ให้ สช. เพื่อให้พิจารณาและจัดส่งให้ทาง สมศ. ต่อไป	กค.อบจ./อบต.

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำนวนตามสังกัด (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนภูมิภาค				
	สพป.	สพม.	ศบจ.	สภ.กทผ.	กค.อบจ./อบต.
2) การส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน	<p>ตัวอย่างการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>คุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>การชี้แจงถึงสิ่งสำคัญ</p> <p>SAR ของโรงเรียน เพื่อรายงานผลถึงในภาพรวมและสถานศึกษา ถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา สำหรับเป็นข้อมูลให้โรงเรียนแต่ละแห่งนำไปกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษารวมถึงนำไปจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และเขตพื้นที่ที่การศึกษานำไปส่งเสริมสถานศึกษาในปีต่อไป</p> <p>การติดตามการชี้แจง</p> <p>การประเมินด้วยวิธีการ</p>	<p>ตัวอย่างการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>คุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>SAR ของโรงเรียน เพื่อรายงานผลถึงในภาพรวมและสถานศึกษา โดยนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการพัฒนาจุดบพร่องต่าง ๆ ของโรงเรียนในสังกัดแต่ละแห่ง เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษาซึ่งเป็นผลจากข้อค้นพบที่โรงเรียนขาดหลักฐานร่องรอยและประเมินตนเองเพราะเก็บงานไม่ได้ และในภาพรวม เพื่อดูวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่</p> <p>การประเมินด้วยวิธีการ</p> <p>การประเมินด้วยวิธีการ</p>	<p>ตัวอย่างการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>คุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>การชี้แจงถึงสิ่งสำคัญ</p> <p>SAR ของโรงเรียน เพื่อรายงานผลถึงในภาพรวมและสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับปรับปรุงหรือพอใช้ ที่ต้องจัดทำแผนการพัฒนาการเรียนเพื่อการพัฒนาของโรงเรียนเพื่อการพัฒนา</p>	<p>ตัวอย่างการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>คุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>การชี้แจงถึงสิ่งสำคัญ</p> <p>SAR ของโรงเรียนในภาพรวม</p> <p>เพื่อค้นหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร</p>	<p>ตัวอย่างการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>คุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐาน</p> <p>การชี้แจงถึงสิ่งสำคัญ</p> <p>SAR ของโรงเรียนในภาพรวม</p> <p>เพื่อค้นหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร</p>

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค
ช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2564 จำแนกตามสังกัด (ต่อ)

สรุปผลการดำเนินงานสำคัญของหน่วยงานส่วนภูมิภาค					
ประเด็น	สพป.	สพม.	ศจอ.	สภ.กทพ.	กค.อบจ./อบต.
2) การส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)	ต้องจัดทำแผนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้แก่เขตพื้นที่การศึกษา และทีมศึกษานิเทศก์จะออกติดตามดูสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด และนำผลการพัฒนาตามแผนมาพิจารณาร่วมกัน	ด้วยกระบวนการมีทิศทาง โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับปรับปรุงหรือพอใช้ ที่ต้องจัดทำแผนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อติดตามการพัฒนา			

หมายเหตุ กทพ. ในส่วนนี้นำเสนอเฉพาะประเด็นที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาคในภาพรวม

ตอนที่ 2 ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลการวิจัยในตอนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อสอง ว่าด้วยผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม 9 ตัวชี้วัด โดยข้อมูลที่ใช้สำหรับการประเมินในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 569 แห่ง และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่เป็น ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 จำนวน 11,969 แห่ง สำหรับการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบ งานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งละ 1-4 คน รวมจำนวน ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 1,297 คน ทั้งนี้การประมวลผลข้อมูลในระดับ สถานศึกษารวมที่สถานศึกษามีผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่า 1 คน ผู้วิจัยจะหา ค่าเฉลี่ยเพื่อเป็นข้อมูลในระดับสถานศึกษา โดยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ระดับสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ 1) สถานศึกษากระจายอยู่ในภาคต่าง ๆ ทั้ง 4 ภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ตามลำดับ 2) สถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่นอกอำเภอเมือง อัตราส่วนระหว่างในอำเภอเมือง กับนอกอำเภอเมืองประมาณ 4.3 ต่อ 5.7 3) สถานศึกษากลุ่มใหญ่ที่สุดอยู่ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) รองลงมา คือ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) และสังกัด กรุงเทพมหานคร (กทม.) ตามลำดับ 4) สถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนในระดับ ประถมศึกษา รองลงมา เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ตามลำดับ และ 5) สถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง (301-1,000 คน) รองลงมาคือ ขนาดใหญ่ (1,001-2,000 คน) ขนาดเล็ก (ไม่เกิน

300 คน) และขนาดใหญ่พิเศษ (มากกว่า 2,000 คน) ตามลำดับ และข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างระดับบุคคล มีรายละเอียดดังนี้ 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงประมาณสามในสี่ สำหรับเพศชายมีไม่ถึงหนึ่งในสี่ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประมาณสามในสี่เป็นครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่เหลือเป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบระดับปริญญาโท รองลงมาคือ จบการศึกษาปริญญาตรี และจบปริญญาเอกมีเพียงเล็กน้อย และ 4) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มากกว่าหนึ่งในสี่มีประสบการณ์ทำงานประกันคุณภาพการศึกษาน้อยกว่า 6 ปี รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และมากกว่า 20 ปี ตามลำดับ ส่วนกลุ่มเล็กที่สุดคือกลุ่มที่มีประสบการณ์ 16-20 ปี รายละเอียด ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
จำแนกระดับสถานศึกษาและระดับบุคคล

ข้อมูลระดับ	ความถี่	ร้อยละ	ข้อมูลระดับ	ความถี่	ร้อยละ
ระดับสถานศึกษา			ระดับบุคคล		
ภาคภูมิศาสตร์			เพศ		
ภาคเหนือ	96	16.87	ชาย	287	22.13
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	144	25.31	หญิง	986	76.02
ภาคกลาง และ กทม.	256	44.99	ไม่ระบุ	24	1.85
ภาคใต้	73	12.83	สถานะ		
ที่ตั้งสถานศึกษา			ผู้บริหาร	349	26.91
อยู่ในอำเภอเมือง	246	43.23	ครูผู้สอน	924	71.24
อยู่นอกอำเภอเมือง	323	56.77	ไม่ระบุ	24	1.85
สังกัดของสถานศึกษา			ระดับการศึกษา		
สพป.	185	32.51	ต่ำกว่าปริญญาตรี	13	1.00
สพม.	152	26.71	ปริญญาตรี	509	39.24
สข.	110	19.33	ปริญญาโท	693	53.43
สส.	91	15.99	ปริญญาเอก	57	4.39
กทม.	31	5.45	ไม่ระบุ	25	1.93
ระดับที่เปิดสอน			ประสบการณ์ทำงานประกันคุณภาพการศึกษา		
ประถมศึกษา	226	39.72	น้อยกว่า 6 ปี	370	28.53
มัธยมศึกษา	192	33.74	6-10 ปี	290	22.36
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	151	26.54	11-15 ปี	207	15.96
ขนาดสถานศึกษา			16-20 ปี	154	11.87
เล็ก (น้อยกว่า 301 คน)	127	22.32	มากกว่า 20 ปี	240	18.50
กลาง (301-1,000 คน)	209	36.73	ไม่ระบุ	36	2.78
ใหญ่ (1,001-2,000 คน)	142	24.96	รวมผู้ตอบแบบสอบถาม		
ใหญ่พิเศษ (มากกว่า 2,000 คน)	91	15.99		1,297	100.00
รวมสถานศึกษาทั้งหมด					
	569	100.00			

ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอตาม 10 ตัวชี้วัด ภายใต้โมเดลเชิงระบบ (systematic approach) แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 2.1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ตัวชี้วัด 2.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านกระบวนการ จำนวน 4 ตัวชี้วัด และ 2.3 ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักฐานได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 569 แห่ง ที่ได้จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยผลการประเมินในส่วนนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

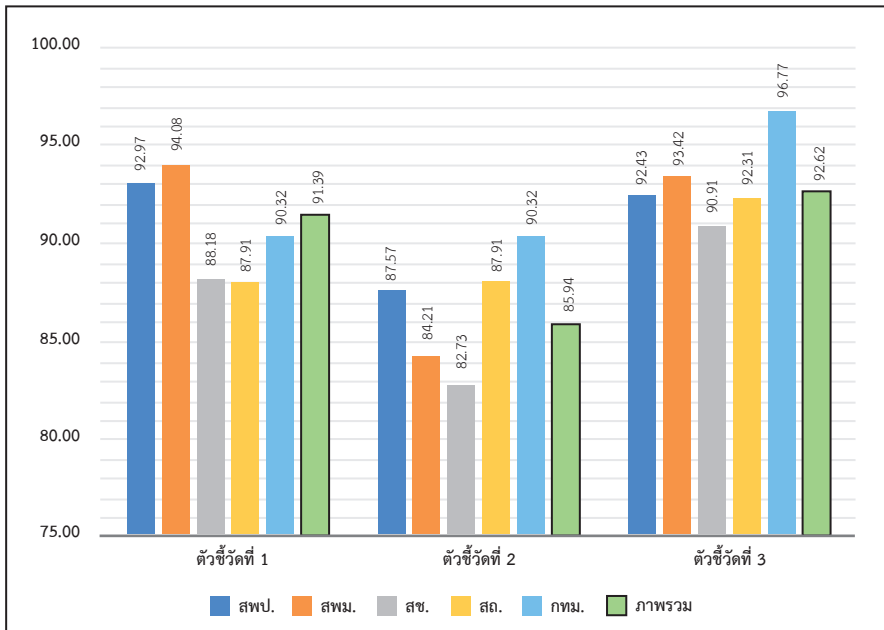
2.1.1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายตัวชี้วัด

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้ารายตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากมีจำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 3 สถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 92.62 และตัวชี้วัดที่ 1 สถานศึกษามีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 91.39 ตามลำดับ และตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมีจำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2 สถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 85.94 และเมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัด

พบว่า ทั้ง 3 ตัวชี้วัด ผลการประเมินในทุกสังกัดส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพ สอดคล้องกับภาพรวม ยกเว้นในบางสังกัด โดยสังกัดที่มีผลการประเมินต่ำกว่าใน ภาพรวม ได้แก่ สังกัด สช. ที่ตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และระดับพอใช้ และสังกัด สธ. ที่ตัวชี้วัดที่ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และ สังกัดที่มีผลการประเมินสูงกว่าในภาพรวม ได้แก่ สังกัด กทม. ตัวชี้วัดที่ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และตัวชี้วัดที่ 3 มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม รายละเอียดดังตารางที่ 4.5 และภาพที่ 4.1

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินรายตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวม และจำแนกรายสังกัด

ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า	สังกัด	ผลการประเมิน			
		จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)		ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
		ทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์ (ทุกประเด็น \geq ระดับดี)		
ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของสถานศึกษามีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์	สพป.	185	172	92.97	ดีมาก
	สพม.	152	143	94.08	ดีมาก
	สข.	110	97	88.18	ดี
	สธ.	91	80	87.91	ดี
	กทม.	31	28	90.32	ดีมาก
	ภาพรวม	569	520	91.39	ดีมาก
ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์	สพป.	185	162	87.57	ดี
	สพม.	152	128	84.21	ดี
	สข.	110	91	82.73	พอใช้
	สธ.	91	80	87.91	ดี
	กทม.	31	28	90.32	ดีมาก
	ภาพรวม	569	489	85.94	ดี
ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละของสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์	สพป.	185	171	92.43	ดีมาก
	สพม.	152	142	93.42	ดีมาก
	สข.	110	100	90.91	ดีมาก
	สธ.	91	84	92.31	ดีมาก
	กทม.	31	30	96.77	ดีเยี่ยม
	ภาพรวม	569	527	92.62	ดีมาก

ภาพที่ 4.1 ร้อยละของสถานศึกษารายตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเกณฑ์ในภาพรวม และจำแนกรายสังกัด

2.1.2 ผลการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและตามมิติวงจรคุณภาพ

ผลการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้ารายประเด็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 3 ตัวชี้วัด ที่ภายในประกอบด้วย 7 ประเด็น พบว่า ผลการดำเนินงานรายประเด็นอยู่ใน ระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 - 4.32) อย่างไรก็ตามเมื่อเรียงลำดับผลการดำเนินงาน ของประเด็นรองจากลำดับท้ายสุด พบว่า ประเด็นที่ 2.2 การสร้างและขับเคลื่อน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.95) มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุด ถัดขึ้นมาคือ ประเด็นที่ 2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพ

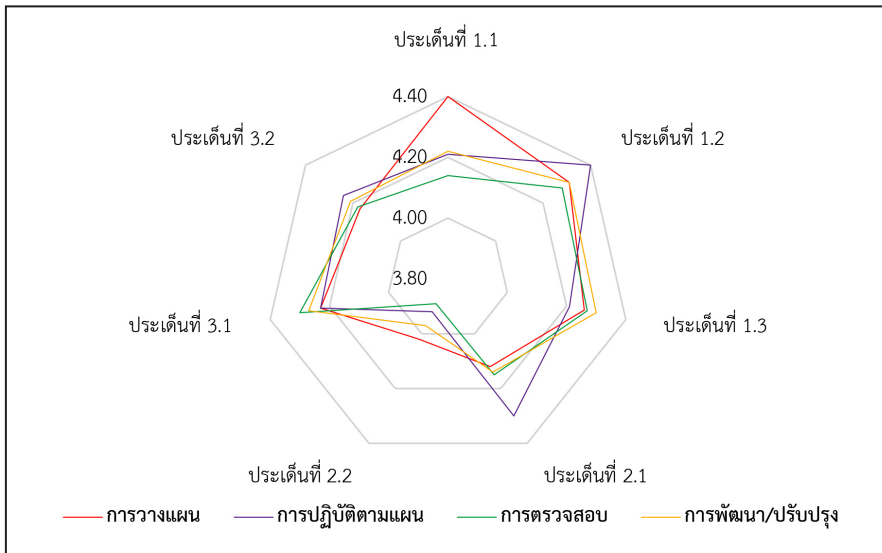
ของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.18) ประเด็นที่ 3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.21) ประเด็นที่ 1.1 การกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.24) ประเด็นที่ 1.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.26) กับ ประเด็นที่ 3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.26) และ ประเด็นที่ 1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.32) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.6 และภาพที่ 4.2

ผลการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าตามมิติวงจรคุณภาพของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 มิติ มิติละ 7 ข้อ รวม 28 ข้อ ได้แก่ มิติที่ 1 การวางแผน มิติที่ 2 การปฏิบัติตามแผน มิติที่ 3 การตรวจสอบ และ มิติที่ 4 การพัฒนา/ปรับปรุง พบว่า ผลการดำเนินงานทั้ง 28 ข้อ อยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.89 - 4.40) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง 4 มิติ ของในแต่ละประเด็น พบว่า มิติที่มีผลการดำเนินงานรายข้อที่อยู่ในลำดับท้ายสุดส่วนใหญ่อยู่ใน 2 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 การวางแผน จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 17 สถานศึกษามีแผนงานในการสร้างและขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.02) ถัดขึ้นมาคือ ข้อที่ 13 สถานศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นของบุคลากรในสถานศึกษาและนำไปวางแผนการพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักต่อการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาทักษะการประเมินในภาพรวม (holistic rubrics) ภายใต้การประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based assessment) (ค่าเฉลี่ย 4.12) และข้อที่ 25 สถานศึกษาวางแผนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (อาทิ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา) (ค่าเฉลี่ย 4.17) ตามลำดับ และมิติที่ 3

การตรวจสอบ จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 19 สถานศึกษาเผยแพร่ความรู้ใหม่ที่ได้จากชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (ค่าเฉลี่ย 3.89) ถัดขึ้นมาคือ ข้อที่ 3 สถานศึกษาตรวจสอบความชัดเจนและความเป็นรูปธรรมต่อการใช้งานของแนวทาง/คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของสถานศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ปรับปรุง (ค่าเฉลี่ย 4.14) และ ข้อที่ 7 สถานศึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ปรับปรุง (ค่าเฉลี่ย 4.28) ตามลำดับ สำหรับมิติในลำดับรองลงมา คือ มิติที่ 2 การปฏิบัติตามแผน จำนวน 2 ข้อ โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 10 สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดและจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการพัฒนา/ปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.21) ถัดขึ้นมาคือ ข้อที่ 22 สถานศึกษา จัดสรรทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เวลา) ภายในสถานศึกษา/ระดมทรัพยากรจากเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา (ผู้ปกครอง/ชุมชน/ภาครัฐบาล/ภาคเอกชน) มาใช้ในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.23) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.6 และภาพที่ 4.2

ตารางที่ 4.6 ผลการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและตามมิติวงจรคุณภาพ

ประเด็นด้านปัจจัยนำเข้า (ชื่อแบบสอบถาม)	ผลการดำเนินงานตามมิติวงจรคุณภาพ												ผลการดำเนินงาน รายประเด็น		
	การวางแผน			การปฏิบัติตามแผน			การตรวจสอบ			การพัฒนาปรับปรุง			M	SD	ระดับ
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ			
ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของสถานศึกษามีการบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์															
1.1 การกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ข้อ 1-4)	4.40	0.61	ดีมาก	4.21	0.64	ดีมาก	4.14	0.65	ดีมาก	4.22	0.64	ดีมาก	4.24	0.57	ดีมาก
1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ข้อ 5-8)	4.31	0.61	ดีมาก	4.40	0.59	ดีมาก	4.28	0.57	ดีมาก	4.31	0.58	ดีมาก	4.32	0.54	ดีมาก
1.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ข้อ 9-12)	4.26	0.64	ดีมาก	4.21	0.66	ดีมาก	4.27	0.65	ดีมาก	4.30	0.65	ดีมาก	4.26	0.61	ดีมาก
ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์															
2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา (ข้อ 13-16)	4.12	0.68	ดีมาก	4.30	0.67	ดีมาก	4.15	0.68	ดีมาก	4.14	0.68	ดีมาก	4.18	0.62	ดีมาก
2.2 การสร้างและขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ข้อ 17-20)	4.02	0.72	ดีมาก	3.92	0.74	ดีมาก	3.89	0.74	ดีมาก	3.97	0.72	ดีมาก	3.95	0.69	ดีมาก
ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์															
3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ข้อ 21-24)	4.23	0.58	ดีมาก	4.23	0.62	ดีมาก	4.30	0.60	ดีมาก	4.27	0.61	ดีมาก	4.26	0.56	ดีมาก
3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ข้อ 25-28)	4.17	0.64	ดีมาก	4.24	0.62	ดีมาก	4.18	0.66	ดีมาก	4.21	0.62	ดีมาก	4.21	0.59	ดีมาก

ภาพที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและตามมิติวงจรกิจกรรม

2.1.3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพของโรงเรียน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนใน 7 ประเด็น ภายใต้ 3 ตัวชี้วัด ตามสภาพโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรสังกัดของโรงเรียน 5 สังกัด ตัวแปรที่ตั้งของโรงเรียน 2 แห่ง ตัวแปรขนาดของโรงเรียน 4 ขนาด (รายละเอียดตัวแปรดังตารางที่ 4.4) โดยใช้การวิเคราะห์สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ (post hoc comparison) โดยเทคนิค Bonferroni โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการทดสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของทั้ง 7 ประเด็น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะตัวแปรขนาดของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ขนาดเล็ก (น้อยกว่า 301 คน) ขนาดกลาง (301-1,000 คน) ขนาดใหญ่ (1,001 - 2,000 คน) และใหญ่พิเศษ (2,001 คนขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบรายคู่ของโรงเรียนในแต่ละขนาดพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ได้แก่ ประเด็นที่ 1.1 การกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประเด็นที่ 1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประเด็นที่ 2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ได้แก่ ประเด็นที่ 1.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และประเด็นที่ 3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 3) โรงเรียนขนาดใหญ่มีผลการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่ ประเด็นที่ 1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ประกอบด้วย ประเด็นที่ 2.2 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้า
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรขนาด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	Levene's Test	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ทดสอบรายคู่
ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของสถานศึกษามีการบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์											
ประเด็น 1.1 การกำหนดแนวทาง การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.09	0.50	1.704 P = .17	Bet gr.	9.41	3	3.138	10.04	.000*	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	209	4.23	0.61		Win gr.	176.57	565	.313			
3. ขนาดใหญ่	142	4.21	0.56		รวม	185.98	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.51	0.50								
รวม	569	4.24	0.57								
ประเด็น 1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.17	0.50	1.623 P = .18	Bet gr.	7.34	3	2.446	8.77	.000*	4>1,2,3 3>1
2. ขนาดกลาง	209	4.31	0.57		Win gr.	157.62	565	.279			
3. ขนาดใหญ่	142	4.35	0.53		รวม	164.96	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.54	0.45								
รวม	569	4.32	0.54								
ประเด็น 1.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.16	0.54	1.586 P = .19	Bet gr.	4.98	3	1.659	4.59	.003*	4>1,2
2. ขนาดกลาง	209	4.24	0.62		Win gr.	204.26	565	.362			
3. ขนาดใหญ่	142	4.26	0.65		รวม	209.23	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.46	0.55								
รวม	569	4.26	0.61								

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้า
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน (ต่อ)

ตัวแปรขนาด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	Levene's Test	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ทดสอบรายคู่
ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์											
ประเด็น 2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.10	0.59	0.555 P = .65	Bet gr.	6.21	3	2.072	5.48	.001*	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	209	4.15	0.64		Win gr.	213.64	565	.378			
3. ขนาดใหญ่	142	4.13	0.65		รวม	219.85	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.41	0.54								
รวม	569	4.18	0.62								
ประเด็น 2.2 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	3.89	0.68	2.033 P = .11	Bet gr.	4.78	3	1.592	3.36	.018*	4>3
2. ขนาดกลาง	209	3.96	0.70		Win gr.	267.44	565	.473			
3. ขนาดใหญ่	142	3.86	0.75		รวม	272.22	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.14	0.58								
รวม	569	3.95	0.69								
ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละของสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์											
ประเด็น 3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.15	0.54	0.160 P = .92	Bet gr.	8.01	3	2.669	8.96	.000*	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	209	4.21	0.56		Win gr.	168.22	565	.298			
3. ขนาดใหญ่	142	4.25	0.57		รวม	176.22	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.52	0.45								
รวม	569	4.26	0.56								
ประเด็น 3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.05	0.55	0.160 P = .92	Bet gr.	8.40	3	2.801	8.38	.000*	4>1,2
2. ขนาดกลาง	209	4.16	0.63		Win gr.	188.88	565	.334			
3. ขนาดใหญ่	142	4.23	0.58		รวม	197.28	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.43	0.48								
รวม	569	4.20	0.59								

หมายเหตุ *ระดับนัยสำคัญที่ .05

2.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักฐานได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 569 แห่ง ที่ได้จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยผลการประเมินในส่วนนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

2.2.1 ผลการประเมินด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายตัวชี้วัด

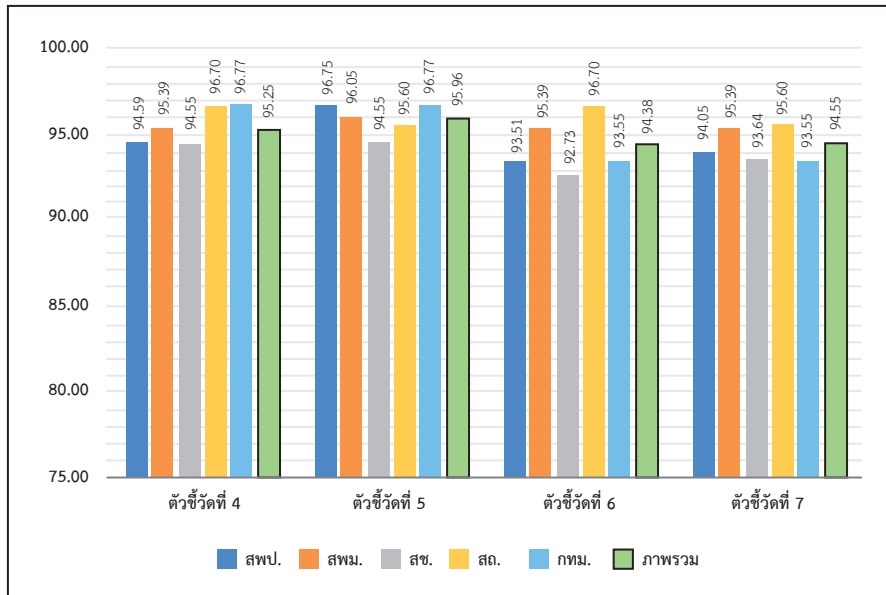
ผลการประเมินด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมทุกตัวชี้วัด มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยตัวชี้วัดที่ 7 สถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ มีค่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.31 รองลงมา คือ ตัวชี้วัดที่ 5 สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.96 ตัวชี้วัดที่ 6 สถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.61 และ ตัวชี้วัดที่ 4 สถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.25 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัด พบว่า ทั้ง 4 ตัวชี้วัด ผลการประเมินในทุกสังกัดส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพสอดคล้องกับภาพรวม ยกเว้นในบางสังกัด โดยสังกัดที่มีผลการประเมินต่ำกว่าในภาพรวมโดยอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ สังกัด สพม. ในตัวชี้วัดที่ 7 สังกัด สข. ในตัวชี้วัดที่ 4 และ 5 สังกัด กทม. ในตัวชี้วัดที่ 6 และ 7 และ สังกัด สพป. ในตัวชี้วัดที่ 4 รายละเอียดดังตารางที่ 4.8 และภาพที่ 4.3

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินรายตัวชี้วัดด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกรายสังกัด

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ	สังกัด	ผลการประเมิน			
		จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)		ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
		ทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์ (ทุกประเด็น \geq ระดับดี)		
ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละของสถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์	สพป.	185	175	94.59	ดีมาก
	สพม.	152	145	95.39	ดีเยี่ยม
	สช.	110	104	94.55	ดีมาก
	สธ.	91	88	96.70	ดีเยี่ยม
	กทม.	31	30	96.77	ดีเยี่ยม
	ภาพรวม	569	542	95.25	ดีเยี่ยม
ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละของสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์	สพป.	185	179	96.76	ดีเยี่ยม
	สพม.	152	146	96.05	ดีเยี่ยม
	สช.	110	104	94.55	ดีมาก
	สธ.	91	87	95.60	ดีเยี่ยม
	กทม.	31	30	96.77	ดีเยี่ยม
	ภาพรวม	569	546	95.96	ดีเยี่ยม
ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละของสถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์	สพป.	185	176	95.14	ดีเยี่ยม
	สพม.	152	145	95.39	ดีเยี่ยม
	สช.	110	106	96.36	ดีเยี่ยม
	สธ.	91	88	96.70	ดีเยี่ยม
	กทม.	31	29	93.55	ดีมาก
	ภาพรวม	569	544	95.61	ดีเยี่ยม

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินรายตัวชี้วัดด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกรายสังกัด (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ	สังกัด	ผลการประเมิน			
		จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)		ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
		ทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์ (ทุกประเด็น \geq ระดับดี)		
ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของสถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์	สพป.	185	178	96.22	ดีเยี่ยม
	สพม.	152	147	91.71	ดีมาก
	สช.	110	106	96.36	ดีเยี่ยม
	สธ.	91	88	96.70	ดีเยี่ยม
	กทม.	31	29	93.55	ดีมาก
	ภาพรวม	569	548	96.31	ดีเยี่ยม

ภาพที่ 4.3 ร้อยละของสถานศึกษารายตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเกณฑ์ในภาพรวมและจำแนกรายสังกัด

2.2.2 ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและตามมิติวงจคุณภาพ

ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการรายประเด็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 4 ตัวชี้วัดที่ภายในประกอบด้วย 9 ประเด็น พบว่า ผลการดำเนินงานของทั้ง 9 ประเด็นอยู่ในระดับดีมากและดีเยี่ยม (ค่าเฉลี่ย 4.29 - 4.46) อย่างไรก็ตามเมื่อเรียงลำดับผลการดำเนินงานของประเด็นจากลำดับท้ายสุด พบว่า ประเด็นที่ 6.2 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.29) มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุด ถัดขึ้นมาคือ ประเด็นที่ 7.3 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.32)

ประเด็นที่ 7.1 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.33) ประเด็นที่ 6.1 การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.34) ประเด็นที่ 5.1 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.40) กับ ประเด็นที่ 4.1 การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.40) ประเด็นที่ 4.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.44) กับ ประเด็นที่ 7.2 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.44) และประเด็นที่ 4.3 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.46) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.9 และภาพที่ 4.4

ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการตามมิติวงจรคุณภาพของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 มิติ มิติละ 9 ข้อ รวม 36 ข้อ ได้แก่ มิติที่ 1 การวางแผน มิติที่ 2 การปฏิบัติตามแผน มิติที่ 3 การตรวจสอบ และ มิติที่ 4 การพัฒนา/ปรับปรุง พบว่า ผลการดำเนินงานทั้ง 36 ข้อ อยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.15 - 4.54) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง 4 มิติ ของในแต่ละประเด็นพบว่า มิติที่มีผลการดำเนินงานรายชื่อที่อยู่ในลำดับท้ายสุดส่วนใหญ่อยู่ใน มิติที่ 1 การตรวจสอบ จำนวน 4 ข้อ โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 43 สถานศึกษาประเมินการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและทุกระดับ และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/ปรับปรุง (ค่าเฉลี่ย 4.29) กับ ข้อที่ 63 สถานศึกษานำแผนพัฒนา/ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด/ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกร่วมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไข (ค่าเฉลี่ย 4.29) ถัดขึ้นมาคือ ข้อที่ 55 สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพ และความครบถ้วนของข้อมูล เอกสาร หลักฐาน ร่องรอยการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมเพื่อใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.31)

และข้อที่ 47 สถานศึกษาตรวจสอบ/ปรับปรุงผลการติดตามการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความถูกต้อง และสะท้อนจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทและเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 4.32) สำหรับมิติในลำดับรองลงมา คือ มิติที่ 1 วางแผน จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 33 สถานศึกษาวิเคราะห์สภาพบริบทของตนเองร่วมกับเกณฑ์มาตรฐาน (อาทิ ค่าเป้าหมายของมาตรฐานสถานศึกษา ทรัพยากรจัดการศึกษา) เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.31) ถัดขึ้นมาคือ ข้อที่ 29 สถานศึกษานำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 นโยบายสำคัญจากหน่วยงานต้นสังกัดมาวิเคราะห์ร่วมกับบริบทของตนเองอย่างมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.33) และข้อที่ 37 สถานศึกษาทบทวนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทุกแผนงาน โครงการ กิจกรรม พร้อมทั้งวิเคราะห์นโยบายที่สำคัญของหน่วยงานต้นสังกัด ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.40) ตามลำดับมิติที่ 2 การปฏิบัติตามแผน จำนวน 2 ข้อ โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 50 สถานศึกษาประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาที่อาศัยความเชี่ยวชาญ (expert judgment) ที่อยู่ในระดับเดียวกัน (peer review) ด้วยการประเมินจากหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based assessment) ที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินในภาพรวมของผลการดำเนินงาน (holistic rubrics) (ค่าเฉลี่ย 4.15) ถัดขึ้นมาคือ ข้อที่ 46 สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ได้แก่ ติดตามกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา และกำกับและติดตามการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานศึกษาและประเด็นพิจารณาให้

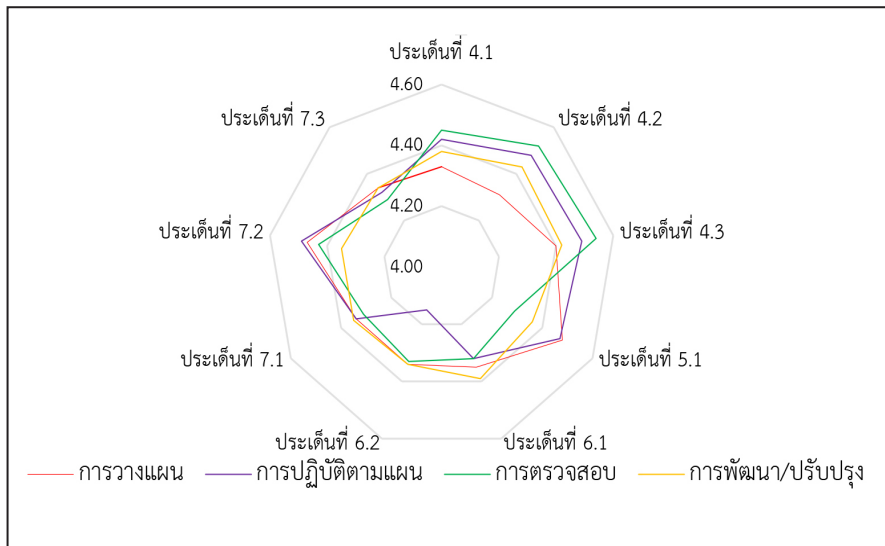
บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนด (ค่าเฉลี่ย 4.32) ตามลำดับ และ มิติที่ 4 การพัฒนา/การปรับปรุง จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 60 สถานศึกษาพัฒนา/ปรับปรุงรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ตามข้อเสนอแนะ จัดส่งให้หน่วยงานต้นสังกัดอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง และเผยแพร่รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้รับทราบ โดยทั่วกัน (ค่าเฉลี่ย 4.35) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.9 และภาพที่ 4.4

ตารางที่ 4.9 ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและตามมิติวงจรคุณภาพ

ประเด็นด้านกระบวนการ (ข้อแบบสอบถาม)	ผลการดำเนินงานตามมิติวงจรคุณภาพ												ผลการดำเนินงานตามประเด็น		
	การวางแผน			การปฏิบัติตามแผน			การตรวจสอบ			การพัฒนาปรับปรุง			M	SD	ระดับ
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ			
ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละของสถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์															
4.1 การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา (ข้อ 29-32)	4.33	0.61	ดีมาก	4.42	0.58	ดีมาก	4.45	0.58	ดีเยี่ยม	4.38	0.58	ดีมาก	4.40	0.54	ดีมาก
4.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ข้อ 33-36)	4.31	0.59	ดีมาก	4.48	0.56	ดีเยี่ยม	4.52	0.56	ดีเยี่ยม	4.43	0.57	ดีมาก	4.44	0.52	ดีเยี่ยม
4.3 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (ข้อ 37-40)	4.40	0.58	ดีมาก	4.49	0.56	ดีเยี่ยม	4.54	0.56	ดีเยี่ยม	4.42	0.58	ดีมาก	4.46	0.53	ดีเยี่ยม
ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละของสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์															
5.1 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา (ข้อ 41-44)	4.48	0.56	ดีเยี่ยม	4.47	0.56	ดีเยี่ยม	4.29	0.61	ดีมาก	4.36	0.58	ดีมาก	4.40	0.53	ดีมาก
ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละของสถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์															
6.1 การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (ข้อ 45-48)	4.35	0.59	ดีมาก	4.32	0.59	ดีมาก	4.32	0.59	ดีมาก	4.39	0.58	ดีมาก	4.34	0.55	ดีมาก
6.2 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (ข้อ 49-52)	4.34	0.59	ดีมาก	4.15	0.63	ดีมาก	4.33	0.58	ดีมาก	4.34	0.59	ดีมาก	4.29	0.56	ดีมาก

ตารางที่ 4.9 ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและตามมิติวงจรกิจคุณภาพ (ต่อ)

ประเด็นด้านกระบวนการ (ชื่อแบบสอบถาม)	ผลการดำเนินงานตามมิติวงจรกิจคุณภาพ												ผลการดำเนินงาน ตามประเด็น		
	การวางแผน			การปฏิบัติตามแผน			การตรวจสอบ			การพัฒนาปรับปรุง			M	SD	ระดับ
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ			
ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์															
7.1 การจัดระบบหลักฐาน การประเมินเพื่อรองรับ การประกันคุณภาพการศึกษา (ข้อ 53-56)	4.34	0.59	ดีมาก	4.34	0.59	ดีมาก	4.31	0.60	ดีมาก	4.35	0.58	ดีมาก	4.33	0.56	ดีมาก
7.2 การจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา (ข้อ 57-60)	4.47	0.56	ดีเยี่ยม	4.49	0.57	ดีเยี่ยม	4.43	0.57	ดีเยี่ยม	4.35	0.58	ดีมาก	4.44	0.53	ดีมาก
7.3 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จากผลการประเมิน คุณภาพการศึกษา (ข้อ 61-64)	4.34	0.59	ดีมาก	4.32	0.60	ดีมาก	4.29	0.58	ดีมาก	4.34	0.59	ดีมาก	4.32	0.56	ดีมาก

ภาพที่ 4.4 ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายประเด็นและตามมิติวงจรกิจคุณภาพ

2.2.3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพของโรงเรียน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการดำเนินงานด้านกระบวนการนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนใน 7 ประเด็น ภายใต้ 3 ตัวชี้วัด ตามสภาพโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรสังกัดของโรงเรียน 5 สังกัด ตัวแปรที่ตั้งของโรงเรียน 2 แหล่ง ตัวแปรขนาดของโรงเรียน 4 ขนาด (รายละเอียดตัวแปรดังตารางที่ 4.4) โดยใช้การวิเคราะห์สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ (post hoc comparison) โดยเทคนิค Bonferroni และเทคนิค Dunnett's T3 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการทดสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยการดำเนินงานด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของทั้ง 9 ประเด็น มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะตัวแปรขนาดของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ขนาดเล็ก (น้อยกว่า 301 คน) ขนาดกลาง (301 - 1,000 คน) ขนาดใหญ่ (1,001 - 2,000 คน) และใหญ่พิเศษ (2,001 คนขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบรายคู่ของโรงเรียนในแต่ละขนาดพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ประกอบด้วย ประเด็น 5.1 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ประเด็น 6.1 การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ประเด็น 6.2 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประเด็น 7.1 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา และ ประเด็น 7.2 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา 2) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ประกอบด้วย ประเด็น 4.1 การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา ประเด็น 4.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประเด็น 4.3

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านกระบวนการ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน (ต่อ)

ตัวแปรขนาด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	Levene's Test	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ทดสอบรายคู่
ตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของสถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาผ่านเกณฑ์											
ประเด็น 7.1 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.18	0.54	0.809 P = .49	Bet gr.	9.23	3	3.076	10.47	.000*	4>1,2,3 3>1
2. ขนาดกลาง	209	4.30	0.59		Win gr.	165.94	565	.294			
3. ขนาดใหญ่	142	4.35	0.52		รวม	175.17	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.59	0.47								
รวม	569	4.33	0.56								
ประเด็น 7.2 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.31	0.54	1.803 P = .15	Bet gr.	7.21	3	2.402	9.06	.000*	4>1,2 3>1
2. ขนาดกลาง	209	4.38	0.54		Win gr.	149.88	565	.265			
3. ขนาดใหญ่	142	4.48	0.50		รวม	157.09	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.66	0.45								
รวม	569	4.44	0.53								
ประเด็น 7.3 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	127	4.20	0.56	1.522 P = .21	Bet gr.	6.69	3	2.231	7.38	.000*	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	209	4.29	0.60		Win gr.	170.85	565	.302			
3. ขนาดใหญ่	142	4.34	0.50		รวม	177.54	568				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	91	4.55	0.48								
รวม	569	4.32	0.56								

หมายเหตุ *ระดับนัยสำคัญที่ .05

2.3 ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

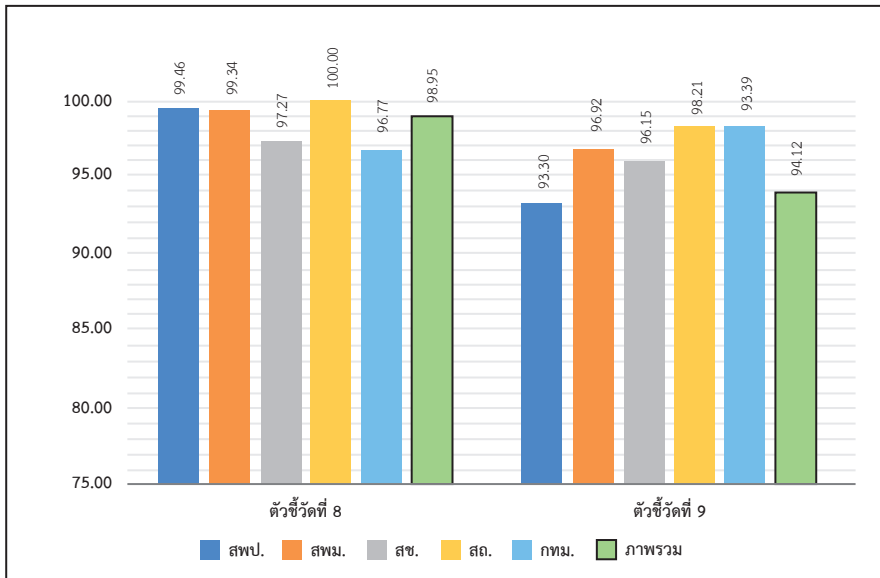
ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักฐานได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 569 แห่ง และในระดับบุคคลจากกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 1,297 คน รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีภูมิของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 จำนวน 11,969 แห่ง โดยผลการประเมินในส่วนนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

2.3.1 ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายตัวชี้วัด

ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยมมีจำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 8 สถานศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 98.95 และผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากมีจำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละของสถานศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 94.12 และเมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัด พบว่า ตัวชี้วัดที่ 8 ผลการประเมินในทุกสังกัดมีระดับคุณภาพสอดคล้องกับภาพรวม สำหรับตัวชี้วัดที่ 9 เกือบทุกสังกัดมีผลการประเมินสูงกว่าในภาพรวม คือ ระดับดีเยี่ยม ยกเว้นสังกัด สพป. ที่สอดคล้องกับภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 4.11 และภาพที่ 4.5

ตารางที่ 4.11 ผลการประเมินรายตัวชี้วัดด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและจำแนกรายสังกัด

ตัวชี้วัดด้านผลผลิต/ผลลัพธ์	สังกัด	ผลการประเมิน			
		จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)		ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
		ทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์ (ทุกประเด็น \geq ระดับดี)		
ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละของสถานศึกษามีความพึงพอใจ ต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	สพป.	185	184	99.46	ดีเยี่ยม
	สพม.	152	151	99.34	ดีเยี่ยม
	สข.	110	107	97.27	ดีเยี่ยม
	สธ.	91	91	100.00	ดีเยี่ยม
	กทม.	31	30	96.77	ดีเยี่ยม
	ภาพรวม	569	563	98.95	ดีเยี่ยม
ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละของสถานศึกษามีคุณภาพ ตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา	สพป.	9,450	8,817	93.30	ดีมาก
	สพม.	813	788	96.92	ดีเยี่ยม
	สข.	780	750	96.15	ดีเยี่ยม
	สธ.	616	605	98.21	ดีเยี่ยม
	กทม.	310	305	98.39	ดีเยี่ยม
	ภาพรวม	11,969	11,265	94.12	ดีมาก

ภาพที่ 4.5 ร้อยละของสถานศึกษารายตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านเกณฑ์ในภาพรวม และจำแนกรายสังกัด

2.3.2 ระดับความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ประเด็น จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,297 คน พบว่า ทั้ง 7 ประเด็น มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23 - 4.56) และเมื่อพิจารณารายข้อรายการ พบว่า ทั้ง 15 ข้อรายการ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.19 - 4.59) อย่างไรก็ตามเมื่อเรียงลำดับความพึงพอใจของข้อรายการ 3 ลำดับท้าย พบว่า ข้อรายการที่ 2.2 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.19) เป็นข้อรายการลำดับท้ายสุด ถัดขึ้นมาคือ

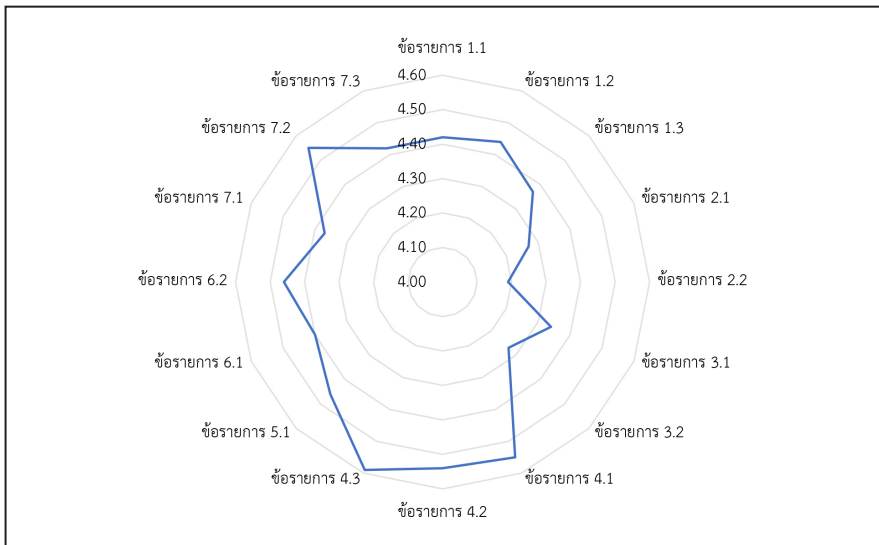
ข้อรายการที่ 2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.27) กับ ข้อรายการ 3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.27) และ ข้อรายการที่ 3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.12 ภาพที่ 4.6

ตารางที่ 4.12 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็น

ประเด็น/ข้อรายการของความพึงพอใจ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.41	0.59	มากที่สุด
1.1 การกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.42	0.63	มากที่สุด
1.2 การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.44	0.65	มากที่สุด
1.3 การมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรจากภายนอกเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.37	0.66	มากที่สุด
2. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	4.23	0.66	มากที่สุด
2.1 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา	4.27	0.70	มากที่สุด
2.2 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.19	0.69	มาก
3. ความพึงพอใจต่อการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.31	0.63	มากที่สุด
3.1 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.34	0.67	มากที่สุด
3.2 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.27	0.67	มากที่สุด

ตารางที่ 4.12 ระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็น (ต่อ)

ประเด็น/ข้อรายการของความพึงพอใจ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
4. ความพึงพอใจต่อการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.56	0.55	มากที่สุด
4.1 การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา	4.55	0.60	มากที่สุด
4.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.54	0.60	มากที่สุด
4.3 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	4.59	0.57	มากที่สุด
5. ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.46	0.61	มากที่สุด
5.1 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	4.46	0.61	มากที่สุด
6. ความพึงพอใจต่อการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.43	0.60	มากที่สุด
6.1 การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.40	0.63	มากที่สุด
6.2 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.46	0.61	มากที่สุด
7. ความพึงพอใจต่อการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.45	0.58	มากที่สุด
7.1 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา	4.37	0.68	มากที่สุด
7.2 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา	4.55	0.60	มากที่สุด
7.3 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.42	0.63	มากที่สุด

ภาพที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามข้อรายการ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาใน 7 ประเด็น ตามสภาพโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรสังกัดของโรงเรียน 5 สังกัด ตัวแปรที่ตั้งของโรงเรียน 2 แหล่ง และ ตัวแปรขนาดของโรงเรียน 4 ขนาด (รายละเอียดตัวแปรดังตารางที่ 4.4) โดยใช้การวิเคราะห์สถิติทดสอบที่ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ (post hoc comparison) โดยเทคนิค Bonferroni และเทคนิค Dunnett's T3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการทดสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของทั้ง 7 ประเด็น

มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในตัวแปรสังกัดของโรงเรียน 5 สังกัด ประกอบด้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น (สกล.) และสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) และตัวแปรขนาดของโรงเรียน 4 ขนาด ประกอบด้วย ขนาดเล็ก (น้อยกว่า 301 คน) ขนาดกลาง (301 - 1,000 คน) ขนาดใหญ่ (1,001 - 2,000 คน) และใหญ่พิเศษ (2,001 คนขึ้นไป) และเมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบรายคู่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ดังนี้ 1) **ตัวแปรสังกัดของโรงเรียน** ได้แก่ 1.1) โรงเรียนสังกัด สพป. มีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนสังกัด สพม. ประกอบด้วย ประเด็นที่ 1 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ประเด็นที่ 6 ความพึงพอใจต่อการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ ประเด็นที่ 7 ความพึงพอใจต่อการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 1.2) โรงเรียนสังกัด สพป. มีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียน สพม. และสังกัด สกล. ประกอบด้วย ประเด็นที่ 3 ความพึงพอใจต่อการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และประเด็นที่ 4 ความพึงพอใจต่อการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ 1.3) โรงเรียนสังกัด สช. มีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนสังกัด สพม. ประกอบด้วย ประเด็นที่ 4 ความพึงพอใจต่อการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และประเด็นที่ 6 ความพึงพอใจต่อการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และ 2) **ตัวแปรขนาดของโรงเรียน** ได้แก่ 2.1) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ประกอบด้วย ประเด็นที่ 1 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ประเด็นที่ 2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประเด็นที่ 3 ความพึงพอใจต่อการจัดสรรทรัพยากรและระบบ

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/
ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็นตามตัวแปรสังกัดของโรงเรียน (ต่อ)

ตัวแปรสังกัด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	Levene's Test	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ทดสอบรายคู่
ประเด็นที่ 6 ความพึงพอใจต่อการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาศึกษาของสถานศึกษา											
1. สพป.	421	4.50	0.57	0.776	Bet gr.	7.09	4	1.773	5.053	.000	1>2
2. สพม.	324	4.35	0.60	P = .54	Win gr.	453.38	1292	.351			3>2
3. สช.	267	4.49	0.63		รวม	460.47	1296				
4. สด.	234	4.37	0.56								
5. กทม.	51	4.31	0.61								
รวม	1,297	4.43	0.60								
ประเด็นที่ 7 ความพึงพอใจต่อการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา											
1. สพป.	421	4.52	0.58	0.828	Bet gr.	5.26	4	1.316	3.921	.004	1>2
2. สพม.	324	4.37	0.58	P = .51	Win gr.	433.53	1292	.336			
3. สช.	267	4.48	0.60		รวม	438.79	1296				
4. สด.	234	4.40	0.55								
5. กทม.	51	4.38	0.59								
รวม	1,297	4.45	0.58								

หมายเหตุ *ระดับนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/
ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็นตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรสังกัด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	Levene's Test	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ทดสอบรายคู่
ประเด็นที่ 1 ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	239	4.28	0.59	6.004 P = .00	Bet gr.	12.64	3	4.213	12.523	.000	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	472	4.38	0.61		Win gr.	434.98	1,293	.336			
3. ขนาดใหญ่	351	4.40	0.57		รวม	447.62	1,296				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	235	4.60	0.52								
รวม	1,297	4.41	0.59								
ประเด็นที่ 2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	239	4.16	0.67	0.027 P = .99	Bet gr.	11.37	3	3.790	8.995	.000	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	472	4.21	0.65		Win gr.	544.79	1,293	.421			
3. ขนาดใหญ่	351	4.19	0.65		รวม	556.16	1,296				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	235	4.43	0.62								
รวม	1,297	4.23	0.66								
ประเด็นที่ 3 ความพึงพอใจต่อการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	239	4.22	0.64	2.505 P = .06	Bet gr.	12.55	3	4.184	10.730	.000	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	472	4.27	0.67		Win gr.	504.20	1,293	.390			
3. ขนาดใหญ่	351	4.28	0.58		รวม	516.75	1,296				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	235	4.51	0.57								
รวม	1,297	4.31	0.63								
ประเด็นที่ 4 ความพึงพอใจต่อการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	239	4.44	0.58	16.236 P = .00	Bet gr.	9.50	3	3.168	10.708	.000	4>1,2,3 3>1
2. ขนาดกลาง	472	4.52	0.57		Win gr.	382.54	1,293	.296			
3. ขนาดใหญ่	351	4.58	0.52		รวม	392.05	1,296				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	235	4.71	0.47								
รวม	1,297	4.56	0.55								

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้บริหาร/
ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จำแนกรายประเด็นตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน (ต่อ)

ตัวแปรสังกัด	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	Levene's Test	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p	ทดสอบรายคู่
ประเด็นที่ 5 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	239	4.33	0.60	7.569 P = .00	Bet gr.	11.79	3	3.929	10.807	.000	4>1,2 3>1
2. ขนาดกลาง	472	4.41	0.66		Win gr.	470.09	1,293	.364			
3. ขนาดใหญ่	351	4.50	0.56		รวม	481.88	1,296				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	235	4.62	0.55								
รวม	1,297	4.46	0.61								
ประเด็นที่ 6 ความพึงพอใจต่อการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	239	4.29	0.59	6.762 P = .00	Bet gr.	15.77	3	5.257	15.286	.000	4>1,2,3 3>1
2. ขนาดกลาง	472	4.40	0.63		Win gr.	444.70	1293	.344			
3. ขนาดใหญ่	351	4.42	0.58		รวม	460.47	1296				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	235	4.64	0.51								
รวม	1,297	4.43	0.60								
ประเด็นที่ 7 ความพึงพอใจต่อการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา											
1. ขนาดเล็ก	239	4.34	0.60	5.342 P = .00	Bet gr.	12.56	3	4.187	12.701	.000	4>1,2,3
2. ขนาดกลาง	472	4.41	0.60		Win gr.	426.23	1293	.330			
3. ขนาดใหญ่	351	4.43	0.57		รวม	438.79	1296				
4. ขนาดใหญ่พิเศษ	235	4.64	0.49								
รวม	1,297	4.45	0.58								

หมายเหตุ *ระดับนัยสำคัญที่ .05

2.3.2 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินจำนวน 11,969 แห่ง พบว่า ในภาพรวม ทั้ง 3 มาตรฐาน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (รวมผลการประเมินคุณภาพภายนอกระยะ 2 ที่มีคุณภาพระดับดี หรือ ดีมาก หรือ ดีเยี่ยม) (มาตรฐานที่ 1 ร้อยละ 95.89 มาตรฐานที่ 2 ร้อยละ 97.85 และ มาตรฐานที่ 3 ร้อยละ 97.29) รองลงมาคือ ระดับพอใช้ (มาตรฐานที่ 1 ร้อยละ 3.68 มาตรฐานที่ 2 ร้อยละ 1.81 และมาตรฐานที่ 3 ร้อยละ 2.27) และ ระดับปรับปรุง (มาตรฐานที่ 1 ร้อยละ 0.43 มาตรฐานที่ 2 ร้อยละ 0.33 และมาตรฐานที่ 3 ร้อยละ 0.43) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุง พบว่า มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มีค่าร้อยละมากที่สุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.15 และภาพที่ 4.7

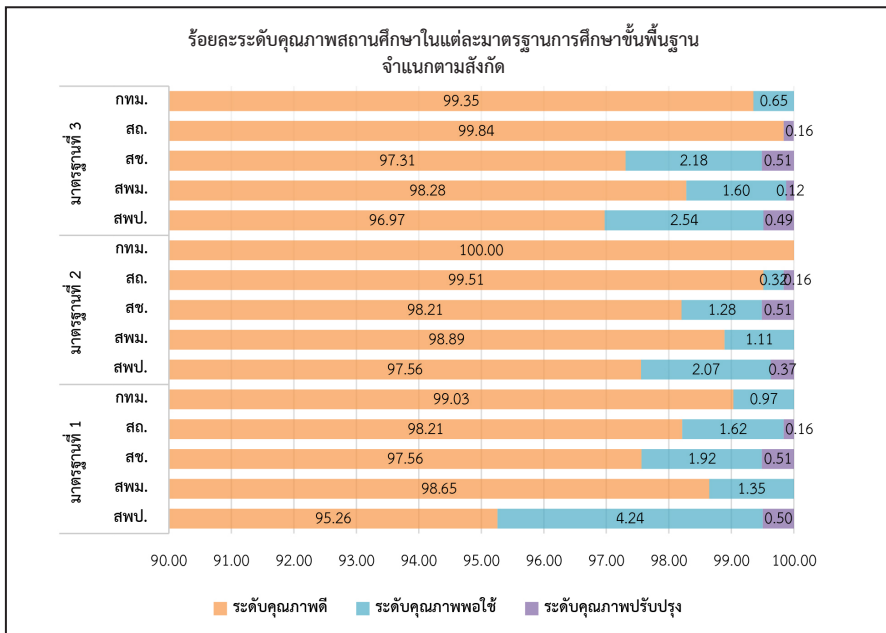
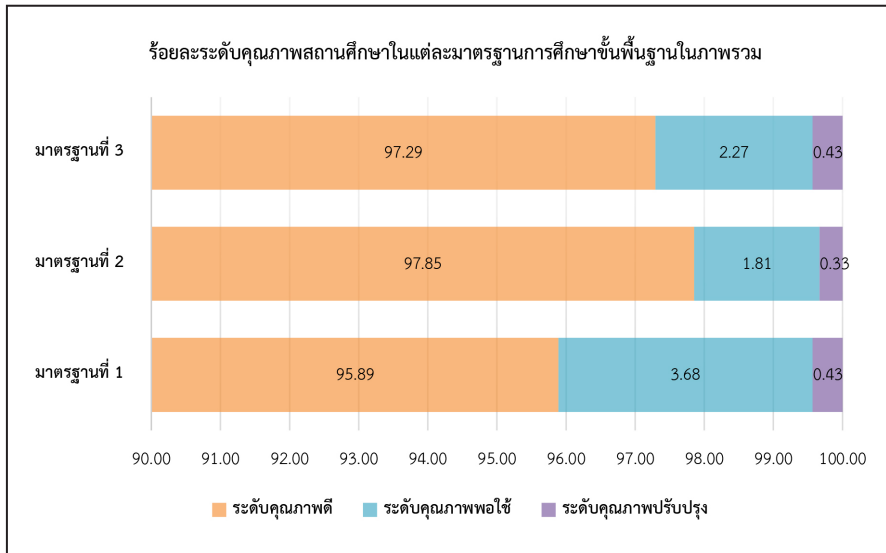
เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพของโรงเรียน ได้แก่ **สังกัดของโรงเรียน 5 สังกัด** ประกอบด้วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สกล.) และสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) **ที่ตั้งของโรงเรียน 2 แหล่ง** ประกอบด้วย เขตในเมือง (ในเขตอำเภอเมือง) และเขตนอกเมือง (นอกเขตอำเภอเมือง) และ **ขนาดของโรงเรียน 4 ขนาด** ประกอบด้วย ขนาดเล็ก (น้อยกว่า 301 คน)

ขนาดกลาง (301 - 1,000 คน) ขนาดใหญ่ (1,001 - 2,000 คน) และใหญ่พิเศษ (2,001 คนขึ้นไป) พบว่า ทั้ง 3 มาตรฐาน มากกว่าร้อยละ 95 ในทุกสังกัด ที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียนมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุง พบว่า 1) สังกัดของโรงเรียน ที่มีค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุดในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ในเกือบทุกสังกัด ยกเว้น โรงเรียนในสังกัด สพม. ที่อยู่ในลำดับรองลงมา และเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงระหว่างสังกัดของโรงเรียน พบว่า ทั้ง 3 มาตรฐาน โรงเรียนสังกัด สพป. มีค่าร้อยละมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนสังกัด สข. 2) ที่ตั้งของโรงเรียน ที่มีค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุดในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียนทั้งเขตในเมืองและเขตนอกเมือง และเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงระหว่างที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ทั้ง 3 มาตรฐาน ค่าร้อยละของเขตในเมืองมีค่าสูงกว่าเขตนอกเมือง และ 3) ขนาดของโรงเรียน ที่มีค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุดในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ในทุกสังกัด และเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และระดับปรับปรุงระหว่างขนาดของโรงเรียน พบว่า ทั้ง 3 มาตรฐาน โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าร้อยละมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.15 และภาพที่ 4.7

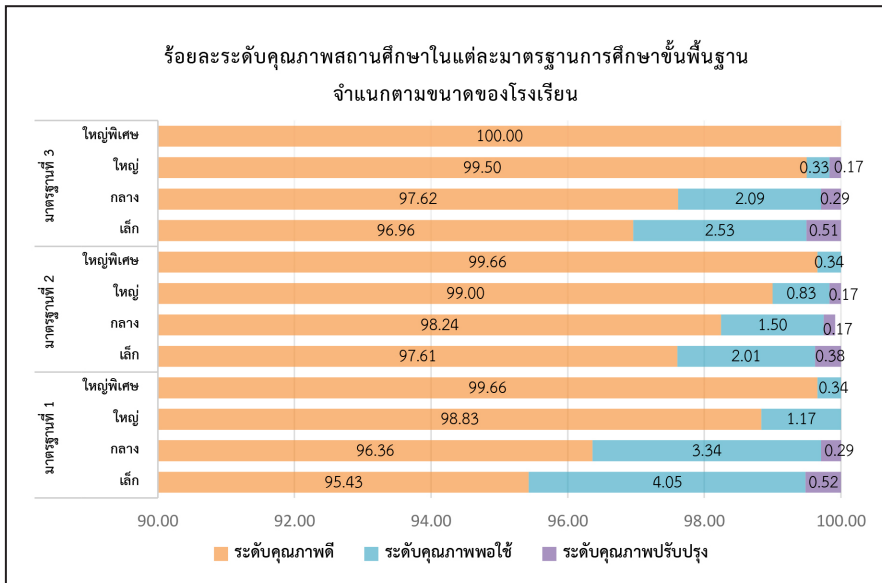
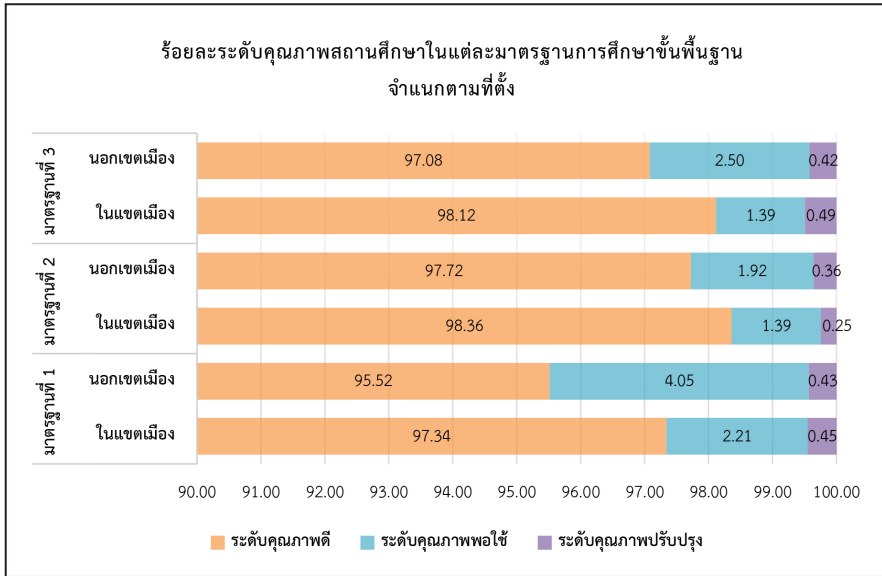
ตารางที่ 4.15 ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำแนกตามสภาพของโรงเรียน

มาตรฐาน	ระดับคุณภาพ		จำนวนและร้อยละระดับคุณภาพของโรงเรียนจำแนกตามสภาพ											ภาพรวม
			สังกัดของโรงเรียน					ที่ตั้งของโรงเรียน		ขนาดของโรงเรียน				
			สพป.	สพม.	สช.	สธ.	กทม.	ในเมือง	นอกเมือง	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของ ผู้เรียน	ดี	จำนวน	9,002	802	761	605	307	2,379	9,098	8,289	2,306	593	289	11,477
		ร้อยละ	95.26	98.65	97.56	98.22	99.03	97.34	95.52	95.43	96.36	98.83	99.66	95.89
	พอใช้	จำนวน	401	11	15	10	3	54	386	352	80	7	1	440
		ร้อยละ	4.24	1.35	1.92	1.62	0.97	2.21	4.05	4.05	3.34	0.17	0.34	3.68
	ปรับปรุง	จำนวน	47	0	4	1	0	11	41	45	7	0	0	52
		ร้อยละ	0.50	0.00	0.51	0.16	0.00	0.45	0.43	0.52	0.29	0.00	0.00	0.43
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการ บริหารและ การจัดการ	ดี	จำนวน	9,219	804	766	613	310	2,404	9,308	8,478	2,351	594	289	11,712
		ร้อยละ	97.56	98.89	98.21	99.51	100.00	98.36	97.72	97.61	98.24	99.00	99.66	97.85
	พอใช้	จำนวน	196	9	10	2	0	34	183	175	36	5	1	217
		ร้อยละ	2.07	1.11	1.28	0.32	0.00	1.39	1.92	2.01	1.50	0.83	0.34	1.81
	ปรับปรุง	จำนวน	35	0	4	1	0	6	34	33	6	1	0	40
		ร้อยละ	0.37	0.00	0.51	0.16	0.00	0.25	0.36	0.38	0.25	0.17	0.00	0.33
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการ จัดการเรียน การสอน ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	ดี	จำนวน	9,164	799	759	615	308	2,398	9,247	8,422	2,336	597	290	11,645
		ร้อยละ	96.97	98.28	97.31	99.84	99.35	98.12	97.08	96.96	97.62	99.50	100.00	97.29
	พอใช้	จำนวน	239	13	17	1	2	34	238	220	50	2	0	272
		ร้อยละ	2.54	1.60	2.18	0.16	0.65	1.39	2.50	2.53	2.09	0.33	0.00	2.27
	ปรับปรุง	จำนวน	47	1	4	0	0	12	40	44	7	1	0	52
		ร้อยละ	0.49	0.12	0.51	0.00	0.00	0.49	0.42	0.51	0.29	0.17	0.00	0.43

หมายเหตุ คุณภาพระดับดี หมายถึง สถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระยะ 2 มีคุณภาพระดับดี หรือ ดีมาก หรือ ดีเยี่ยม

ภาพที่ 4.7 ร้อยละระดับคุณภาพสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาพรวมและจำแนกตามสภาพของโรงเรียน

ภาพที่ 4.7 ร้อยละระดับคุณภาพสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาพรวมและจำแนกตามสภาพของโรงเรียน (ต่อ)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (2565) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านผลการจัดการศึกษา	ด้านบริหารจัดการศึกษา	ด้านการจัดการเรียนการสอน
<p>สถานศึกษาควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนี้</p> <p>1.1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ การปฏิบัติด้านความปลอดภัยในห้องเรียน กล้าแสดงออก ความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น ความมีวินัย ความอดทน</p> <p>1.2) การส่งเสริมสุขนิสัยที่ดี อาทิ การดูแลตนเอง การออกกำลังกาย การรักษาความสะอาด</p> <p>1.3) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระ</p> <p>1.4) การพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ สม่าเสมอ และต่อเนื่อง</p> <p>1.5) การพัฒนาทักษะการอ่านหรือนิสัยรักการอ่าน</p> <p>1.6) การส่งเสริมสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์</p>	<p>สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังนี้</p> <p>2.1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับ คณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>2.2) การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่</p> <p>(1) ภัยที่เกิดจากความรุนแรงของมนุษย์</p> <p>(2) ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ</p> <p>(3) ภัยที่เกิดจากการละเมิดสิทธิ์</p> <p>(4) ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพทางกายและจิตใจ</p> <p>2.3) การบริหารจัดการศึกษาในลักษณะที่เป็นกิจกรรม โครงการ หรืองานวิจัย</p> <p>2.4) การบริหารจัดการเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ อาทิ การจัดพื้นที่ในห้องเรียนและในโรงเรียนสำหรับการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ การจัดบุคลากรเพื่อพัฒนาองค์ความรู้แก่ผู้เรียน</p>	<p>สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน ดังนี้</p> <p>2.1) การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล อาทิ การวางแผนพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างของบุคคล การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการที่หลากหลาย การประเมินผู้เรียนด้วยการออกแบบการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพ การนำผลการประเมินของผู้เรียนไปใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2.2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม</p> <p>2.3) การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยหรือพัฒนานวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอน</p>

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลการวิจัยในตอนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อสามว่าด้วยการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยข้อมูลที่ใช้ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างเดียวกับในตอนที่ 2 และจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มตัวแทนผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง จำนวน 6 แห่ง และหน่วยงานส่วนภูมิภาค จำนวน 20 แห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับในตอนที่ 1 และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 5 สังกัด รวมจำนวน 21 แห่ง โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 3.1 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มของหน่วยงาน/องค์กรระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 ปัจจัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ตามแหล่งของปัจจัยที่เกิดภายในและภายนอกสถานศึกษา ดังนี้

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 ด้านนโยบาย ประกอบด้วย 1.1 การให้ความสำคัญกับนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้ และ 1.2 การกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่พอเหมาะและเหมาะสมกับสถานศึกษา **ปัจจัยที่ 2 ด้านบุคลากรของหน่วยงาน** ประกอบด้วย 2.1 ผู้บริหารของหน่วยงานระดับนโยบายมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างมีส่วนร่วม 2.2 ศึกษานิเทศก์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีความสามารถในการนิเทศ กำกับ ติดตาม งานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2.3 บุคลากรของหน่วยงานระดับนโยบายมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องงานประกันคุณภาพการศึกษาที่รับผิดชอบ สามารถนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน และใช้กระบวนการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการขับเคลื่อน และ 2.4 ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกมีศักยภาพในการให้สารสนเทศเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ **ปัจจัยที่ 3 ด้านงบประมาณของหน่วยงาน** เป็นงบประมาณที่จัดสรรอย่างพอเพียงและสมเหตุสมผลสำหรับการเสริมหนุนและการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนการนำผลการประเมินไปใช้ และ **ปัจจัยที่ 4 ด้านการเสริมหนุนและขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา** ประกอบด้วย 4.1 การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้กับหน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ 4.2 การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวทางการปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา 4.3 การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 4.4 การสร้างแรงจูงใจให้กับสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 4.5 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและเสริมหนุนความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา 4.6 การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และ **ปัจจัยที่ 5 ด้านการนิเทศ** กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำ

สถานศึกษา เป็นการนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลการประเมินไปใช้

ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่ 6 ด้านบุคลากรภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้เป็นนโยบายสำคัญ และกำกับติดตามงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และ 6.2 ครูมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งมีทักษะในการประเมินเพื่อพัฒนา **ปัจจัยที่ 7 ด้านการบริหารภายในสถานศึกษา** ประกอบด้วย 7.1 การบริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะมีการกำหนดนโยบายวางแผนแนวทางการดำเนินงานและกำกับติดตาม และบุคลากรหลักที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม และ 7.2 การบริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของบุคลากรภายในสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน **ปัจจัยที่ 8 ด้านงบประมาณของสถานศึกษา** เป็นการจัดสรรงบประมาณที่พอเพียงและสมเหตุสมผลในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะในการพัฒนา/ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามผลการประเมินของสถานศึกษาขนาดเล็ก และ **ปัจจัยที่ 9 ด้านการเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา** ประกอบด้วย 9.1 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเสริมหนุนงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา และ 9.2 การใช้เครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
ปัจจัยภายนอก		
ปัจจัยที่ 1 ด้านนโยบาย		
1. การให้ความสำคัญกับนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้ รวมทั้งควบคุม นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่พอเหมาะและเหมาะสม		
1.1 การกำหนดนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำผลไปใช้ ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน		
- หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานระดับพื้นที่กำหนดนโยบาย โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน (ผู้แทน สพป.)		✓
- หน่วยงานต้นสังกัดมีการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่ การพัฒนา (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพม.)		✓
- กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอก ในระดับปรับปรุง ดำเนินงานวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา พร้อมกำกับติดตามการดำเนินการ (ผู้แทน สนศ.กทม.)		✓
- มีการกำหนดนโยบาย สร้างความรู้ความเข้าใจ กำกับ ติดตาม การนำ ผลการประเมินคุณภาพมาใช้อย่างจริงจัง (ผู้แทน สพป. และ สนศ.กทม.)		✓
- ส่วนกลางมีนโยบายติดตามงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นการกระตุ้นให้ทางโรงเรียนทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพ	✓	
1.2 การกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่พอเหมาะและ เหมาะสมกับสถานศึกษา ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน		
- มีการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และไม่มี การเปลี่ยนแปลงบ่อย (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพม. และ สนศ.กทม.)		✓
- การมีนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มากจนสถานศึกษา ไม่สามารถทำได้	✓	

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
ปัจจัยที่ 2 ด้านบุคลากรของหน่วยงาน		
<p>2.1 ผู้บริหารของหน่วยงานระดับนโยบายมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (ผู้แทน สกศ. สพฐ. สช. และ สมศ.) - ผู้บริหารในทุกระดับให้ความสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพ เป็นผู้นำทางด้านวิชาการและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ผู้แทน สกศ. สช. สส. และ สนศ.กทม.) - ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และมีความรู้ความสามารถเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ผู้แทน สพป. สพม. ศธจ. กศ.อบจ./อบต. และ สนศ.กทม.) - ผู้บริหารหน่วยงานในระดับพื้นที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สส.) - การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายโดยเฉพาะการกำหนดนโยบาย (ผู้แทน สกศ. และ สส.) 	✓	✓
<p>2.2 ศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีความสามารถในการนิเทศ กำกับ ติดตาม งานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด (ผู้แทนโรงเรียน สพป. และ สช.) - ศึกษานิเทศก์มีทัศนคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ทุ่มเท ช่วยเหลือ สร้างความไว้วางใจและความมั่นใจแก่สถานศึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร (ผู้แทน สพป. สพม. ศธจ. และ กศ.อบจ./อบต.) 	✓	✓

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
<p>2.3 บุคลากรของหน่วยงานระดับนโยบายมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาประกันคุณภาพการศึกษาที่รับผิดชอบ สามารถนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน และใช้กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังในการขับเคลื่อน</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจสามารถใช้งานระบบเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ผู้แทน สพฐ. และ สข.) - การทำงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมและความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ผู้แทน สกศ. และ สด.) - การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพอย่างเข้มแข็ง (ผู้แทน สข. และ สนศ.กทม.) 		<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>
<p>2.4 ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกมีศักยภาพในการให้สารสนเทศเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับปรุงระบบประเมินคุณภาพของผู้ประเมินเป็นแบบ Coach เพื่อให้ได้ผู้ประเมินกลุ่มวัยทำงานที่มีศักยภาพสูง (ผู้แทน สมศ.) - สมรรถนะของผู้ประเมินคุณภาพภายนอก เช่น ความรู้และทักษะในการประเมินตามสภาพจริงเพื่อยืนยันผลการประเมิน การให้แรงเสริมเพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา การสร้างความศรัทธาและเป็นมิตรต่อกันในการประเมิน 	<p>✓</p>	<p>✓</p>
ปัจจัยที่ 3 ด้านงบประมาณของหน่วยงาน		
<p>งบประมาณที่จัดสรรอย่างพอเพียงและสมเหตุสมผลสำหรับการเสริมหนุนและการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนการนำผลการประเมินไปใช้</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น งบประมาณในการจัดอบรมให้ความรู้ งบประมาณการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น (ผู้แทน สพป. กศ.อบจ./อบต. และโรงเรียนสังกัด สพม.) 		<p>✓</p>

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
<ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ - การจัดสรรงบประมาณไว้ให้เพียงพอสำหรับการดำเนินงานในทุก ๆ ปีการศึกษา 	<p>✓</p> <p>✓</p>	
ปัจจัยที่ 4 ด้านการเสริมหนุนและขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา		
<p>4.1 การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้กับหน่วยงานระดับพื้นที่และสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ (ผู้แทน สกศ. และ กศ.อบจ./อบต.) - มีการเตรียมความพร้อมของครูและสถานศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนของตนเองได้ (ผู้แทน สกศ.) - การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ถึงระดับสถานศึกษา (ผู้แทน สพป.) 		<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>
<p>4.2 การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวทางการปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาคู่มือแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งนำเสนอแนวทางที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ 	<p>✓</p>	
<p>4.3 การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสนับสนุนให้มีการดำเนินการในสถานศึกษาและให้ศึกษานิเทศก์ เป็นผู้ดูแลขับเคลื่อนสร้างเครือข่าย 	<p>✓</p>	

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
<p>4.4 การสร้างแรงจูงใจให้กับสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การมีระบบเสริมหนุนและสร้างแรงจูงใจให้เห็นความสำคัญของการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การจัดประกวด IOA Award เป็นต้น (ผู้แทน สพฐ. และ สมศ.) 		✓
<p>4.5 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและเสริมหนุนความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใช้ในการดำเนินงานและนำเสนอองค์ความรู้ที่สะดวกต่อการใช้งาน เข้าถึงง่ายและตรวจสอบได้ (ผู้แทน สกศ. สช. และ สนศ.กทม.) - มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. (AUTOMATED QA) เผยแพร่ เพื่อให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาได้ (ผู้แทน สมศ.) - การใช้ระบบออนไลน์ ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา (ผู้แทน สพป. และ สนศ.กทม.) - การจัดทำโปรแกรมแบบ e-learning ให้ผู้เกี่ยวข้องมาเรียนรู้ด้วยตนเอง - การสร้างคลิป์วิดีโอ e-book หรือ ทางไลน์ ในการเผยแพร่ความรู้ในการประกันคุณภาพ 	✓ ✓ ✓	✓ ✓
<p>4.6 การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในบางประเด็นของมาตรฐานโดยเฉพาะด้านคุณภาพของผู้เรียน ความเป็นนามธรรม การหาหลักฐานที่เป็นรูปธรรมบางครั้งเป็นลักษณะใกล้เคียงเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องพัฒนา/ออกแบบเครื่องมือที่ได้มาตรฐานในการเก็บข้อมูล และในอนาคตต้องสร้างคลังในการจัดเก็บ 	✓	

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
ปัจจัยที่ 5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และนำสถานศึกษา		
<p>การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และนำสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลประเมินไปใช้</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมสนับสนุนด้านองค์ความรู้ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือ (ผู้แทน สพป.) - หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนการดำเนินงานโดยการพัฒนาองค์ความรู้ การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สทพ.) - การส่งเสริมและสนับสนุน ให้คำแนะนำ เสนอแนะ จากหน่วยงานต้นสังกัด (เขตพื้นที่) อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ - สถานศึกษาต้องได้รับการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และนำจากหน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงการประกันคุณภาพของสถานศึกษา 	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>
ปัจจัยภายใน		
ปัจจัยที่ 6 ด้านบุคลากรภายในสถานศึกษา		
<p>6.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้เป็นนโยบายสำคัญ และกำกับติดตามงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ เป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพ. สทพ. สช. กทม.) - ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง 	<p>✓</p>	<p>✓</p>

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการกำกับติดตามประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนการบริหารจัดการในสถานศึกษาอย่างเต็มกำลัง - ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดให้การนำผลประเมินไปใช้เป็นนโยบายสำคัญ และต้องมีการดำเนินงานในการพัฒนา/ปรับปรุงให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 	<p>✓</p> <p>✓</p>	
<p>6.2 ครูมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งมีทักษะในการประเมินเพื่อพัฒนา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความตระหนักของการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งถ้าไม่มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้สถานศึกษาขาดคุณภาพรวมทั้งความรู้และความเข้าใจในงานประกันคุณภาพและการประเมินเพื่อพัฒนาให้แก่ครู (ผู้แทน ศรช.) - ครูต้องได้รับการพัฒนาความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพม. สข. และ กทม.) - ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบต้องมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างดีเยี่ยมและพร้อมให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน - ครูและบุคลากรมีภาวะผู้นำในการดำเนินงาน ปฏิบัติงานได้อย่างยอดเยี่ยม มีความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการและการประกันคุณภาพการศึกษา 	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
ปัจจัยที่ 7 ด้านการบริหารภายในสถานศึกษา		
<p>7.1 การบริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะมีการกำหนดนโยบายวางแผน แนวทางการดำเนินงานและกำกับติดตาม และบุคลากรหลักที่รับผิดชอบ อย่างเหมาะสม</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวางระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาและมอบหมายงาน อย่างชัดเจนและทั่วถึง (ผู้แทน สพม.) - สถานศึกษามีการบริหารงานด้วยกระบวนการ PDCA กำหนดโครงสร้าง การบริหารงาน ผู้รับผิดชอบงาน และกระบวนการทำงานอย่างชัดเจน รวมถึงการกำกับติดตามงานและพัฒนา/ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพม. และ สช.) - การกำหนดนโยบาย บุคลากรรับผิดชอบ คู่มือ/แนวทางปฏิบัติ ในงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและเหมาะสม - การจัดทำคู่มือ/แนวทางปฏิบัติในงานประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในระดับบุคคลและสถานศึกษา 	 ✓ ✓	 ✓ ✓
<p>7.2 การบริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาจาก คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน (ผู้แทน สกศ. และ สนศ.กทม.) - การทำงานเป็นทีมและความร่วมมือร่วมใจของครูและบุคลากรทุกฝ่าย ให้ความสำคัญและถือปฏิบัติให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงาน โดยปกติ (ผู้แทน สนศ.กทม.) 	 ✓ ✓	 ✓ ✓

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
<ul style="list-style-type: none"> - มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และภาคีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วม อย่างเข้มแข็ง ซึ่งประเด็นที่ถือว่าเป็นปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาที่จะส่งผลไปสู่ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพป. สพม. สข. สด. และ กทม.) - กรรมการสถานศึกษาให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาและ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานและค่าเป้าหมายของโรงเรียนและร่วมประเมิน การประกันคุณภาพภายใน/ ความเห็นชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประเมิน - การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้การขับเคลื่อนประเด็นด้านคุณภาพ การศึกษาและเป้าหมายต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม - การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปด้วยดีและมีทิศทางเป้าหมาย ที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ✓ ✓ ✓ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓
ปัจจัยที่ 8 ด้านงบประมาณของสถานศึกษา		
<p>การจัดสรรงบประมาณที่พอเพียงและสมเหตุสมผลในการขับเคลื่อน ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะในการพัฒนา/ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามผลการประเมินของสถานศึกษาขนาดเล็ก</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านประกัน คุณภาพการศึกษาสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ - งบประมาณที่พอเพียง และมีการใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า สำหรับนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ - งบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจาก ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ให้ข้อเสนอแนะมา 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ✓ ✓ 	

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัจจัยความสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
ปัจจัยที่ 9 ด้านการเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา		
<p>9.1 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเสริมหนุนงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนส่งเสริมในการวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และฐานข้อมูลเพื่อความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อลดภาระงานเอกสารของโรงเรียน (ผู้แทนโรงเรียน สพม. และ สก.) 		✓
<p>9.2 การใช้เครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐานในการประเมินในแต่ละมาตรฐาน โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียนที่มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 	✓	

3.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มของหน่วยงาน/องค์กรระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาพบว่า การดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ทำหน้าที่เสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา และการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

หน่วยงานระดับส่วนกลาง แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1. ด้านนโยบาย** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 1.1 นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้ไม่ได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ และ 1.2 การทับซ้อนและความไม่ชัดเจนของนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากส่วนกลาง
- 2. ด้านบุคลากร** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 2.1 ผู้บริหารของหน่วยงานระดับนโยบายยังไม่ให้ความสำคัญต่องานประกันคุณภาพการศึกษา 2.2 บุคลากรของหน่วยงานระดับนโยบายมีจำนวนไม่เพียงพอ และเปลี่ยนแปลงบ่อย และ 2.3 ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกยังขาดสมรรถนะที่จำเป็น อาทิ ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ การให้สารสนเทศจากการประเมินที่สามารถชี้แนะการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม การให้แรงเสริมเพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา
- 3. ด้านงบประมาณ** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษาและนำผลไปใช้อาทิ การพัฒนาบุคลากร (ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์) การพัฒนาองค์ความรู้/วิจัย และ
- 4. ด้านการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้ยังขาดความครอบคลุม ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1. ด้านนโยบาย** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 1.1 ยังไม่มีการกำหนดนโยบายการนำผลประเมินมาใช้อย่างชัดเจนและเข้มงวด และ 1.2 นโยบายจากต้นสังกัดที่มีมากและเร่งด่วนส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2. ด้านบุคลากร** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 2.1 ผู้บริหารของหน่วยงานระดับพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญต่องานประกันคุณภาพการศึกษา และ 2.2 ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอต่อภาระงาน
- 3. ด้านงบประมาณ** ได้แก่ ขาดการจัดสรรงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะ และ
- 4. ด้านการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ยังไม่มีช่องทางการสื่อสารสร้าง

ความรู้ความเข้าใจระหว่างหน่วยงานกำกับติดตามและสถานศึกษาที่ชัดเจนและเป็นระบบ

ระดับสถานศึกษา แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย **1. ด้านบุคลากร** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา และ 1.2 ครูปรับเปลี่ยนหน้าที่ดูแลบ่อย ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก และขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักใน ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา **2. ด้านการบริหารจัดการ** พบปัญหา และอุปสรรค ได้แก่ 2.1 นโยบายจากต้นสังกัดที่มีมากและเร่งด่วนส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก 2.2 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมยังไม่เป็น รูปธรรมเนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญ **3. ด้านงบประมาณ** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนจากต้นสังกัดโดยเฉพาะงบประมาณที่ใช้ในการ พัฒนาตามข้อเสนอแนะของผลการประเมิน **4. ด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 4.1 การจัดทำมาตรฐาน การศึกษายังไม่สะท้อนบริบทของสถานศึกษา และ 4.2 การเขียนรายงาน การประเมินตนเอง (SAR) ไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา **5. ด้านการเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา** พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 5.1 สถานศึกษาขาดเครื่องมือและวิธีการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐานโดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน และ 5.2 สถานศึกษา ขาดความพร้อมทางเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
หน่วยงานระดับส่วนกลาง		
1. ด้านนโยบาย		
<p>1.1 นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้ไม่ได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับเปลี่ยนผู้บริหาร การกำหนดนโยบาย จุดเน้นในระดับกระทรวงยังไม่ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง (ผู้แทน สกศ. และ สพฐ.) - ไม่มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการนำผลการประเมินมาใช้อย่างจริงจัง (ผู้แทน สกศ. สช. สด. สนศ.กทม. สมศ.) 		<p>✓</p> <p>✓</p>
<p>1.2 การทับซ้อนและความไม่ชัดเจนของนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากส่วนกลาง</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการประสานความร่วมมือกันในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงทำให้เกิดความทับซ้อน (ผู้แทน สพฐ. และ สมศ.) - การกำหนดนโยบายยังไม่สอดคล้องตรงตามบริบทหรือความต้องการของสถานศึกษา (ผู้แทน สพฐ. และ สด.) - การปรับเปลี่ยนนโยบายจากส่วนกลางทำให้โรงเรียนเกิดความสับสนไม่ต่อเนื่องในการทำตามนโยบาย - นโยบายจากส่วนกลางมีการปรับเปลี่ยนไม่คงที่ ทำให้ผู้ปฏิบัติต้องมีภาระในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น - นโยบายจากส่วนกลางไม่มีความชัดเจนและต่อเนื่อง ทำให้การขับเคลื่อนระดับสถานศึกษาไม่เกิดประโยชน์ 	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
2. ด้านบุคลากร		
<p>2.1 ผู้บริหารของหน่วยงานระดับนโยบายยังไม่ให้ความสำคัญ ต่องานประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังไม่ให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญ ต่องานประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากต้องดำเนินการ ตามนโยบายเร่งด่วนจากส่วนกลางซึ่งมีจำนวนมาก (ผู้แทน สกศ. สพฐ. สช. สส. และ สนศ.กทม.) 		✓
<p>2.2 บุคลากรของหน่วยงานระดับนโยบายมีจำนวนไม่เพียงพอ และเปลี่ยนแปลงบ่อย</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ และมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง จึงขาดความรู้ในการปฏิบัติงาน (ผู้แทน สพฐ. สช. สนศ.กทม. และ สมศ.) 		✓
<p>2.3 ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกยังขาดสมรรถนะที่จำเป็น อาทิ ความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ การให้สารสนเทศจากการประเมินที่สามารถชี้แนะการพัฒนา ได้อย่างเป็นรูปธรรม การให้แรงเสริมเพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การคัดเลือกผู้ประเมินภายนอกยังไม่สามารถคัดเลือกบุคคล วัยทำงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศได้เพียงพอ (ผู้แทน สมศ.) - ผลการประเมินคุณภาพภายนอกยังไม่สามารถสะท้อนมาตรฐาน ผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ (ผู้แทน สพฐ.) - ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกยังขาดสมรรถนะที่สำคัญ เช่น ความรู้ และทักษะในการประเมินตามสภาพจริงเพื่อยืนยันผลการประเมิน การให้แรงเสริมเพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา 	✓	✓

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
3. ด้านงบประมาณ		
<p>การขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษาและนำไปใช้ อาทิ การพัฒนาบุคลากร (ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์) การพัฒนาองค์ความรู้/วิจัย</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปรับลดงบประมาณในการดำเนินการจัดอบรม พัฒนาบุคลากรทั้งในสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้ประเมิน (ผู้แทน สข.) - การจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอต่อการวิจัยหรือการลงพื้นที่ร่วมพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ผู้แทน สกศ.) 		<p style="text-align: center;">✓</p> <p style="text-align: center;">✓</p>
4. ด้านการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา		
<p>การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้ยังไม่ครอบคลุม ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่ครอบคลุม ทัวถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่สามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง (ผู้แทน สกศ. สพฐ. สข. สด. สนศ.กทม. และ สมศ.) - การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพที่ไม่สอดคล้องตรงกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ครูหรือผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเพียงพอ (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพป. สพม. อปท. และ กทม.) - การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกให้สถานศึกษารับทราบ เช่น การสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ตอบโจทย์ตามเกณฑ์ของ สมศ. โดยเฉพาะการให้รายละเอียดถึงกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากผลการประเมิน 	✓	<p style="text-align: center;">✓</p> <p style="text-align: center;">✓</p>

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
หน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค		
1. ด้านนโยบาย		
<p>1.1 ยังไม่มีการกำหนดนโยบายการนำผลประเมินมาใช้อย่างชัดเจนและเข้มงวด</p> <p><u>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</u></p> <p>- ยังไม่มีการกำหนดนโยบายหรือระบบกำกับติดตามในการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนและเข้มงวด (ผู้แทน สพป.)</p>		✓
<p>1.2 นโยบายจากต้นสังกัดที่มีมากและเร่งด่วนส่งผลกระทบต่อการทำงานการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>- มีนโยบายเร่งด่วน หรือนโยบายอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการ ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อน และมีภารกิจเพิ่มขึ้น เช่น สถานศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรม เป็นต้น (ผู้แทน กศ.อบจ./อบต. และ สนศ.กทม.)</p>		✓
2. ด้านบุคลากร		
<p>2.1 ผู้บริหารของหน่วยงานระดับพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญต่องานประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p><u>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</u></p> <p>- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ให้ความสำคัญหรือความสำคัญต่องานประกันคุณภาพการศึกษาเนื่องจากมีนโยบายเร่งด่วนจำนวนมาก (ผู้แทน สกศ. สพฐ. สข. สด. และ สนศ.กทม.)</p>		✓
<p>2.2 ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอต่อภาระงาน</p> <p><u>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</u></p> <p>- ศึกษานิเทศก์มีจำนวนที่ไม่เพียงพอกับภาระงานส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพ และความต่อเนื่อง (ผู้แทน สพป. สพม. กศ.อบจ./อบต. และ สนศ.กทม.)</p>		✓

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
3. ด้านงบประมาณ		
<p>ขาดการจัดสรรงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บางครั้งไม่มีเงินสำหรับการทำงานในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การพัฒนาครูในโรงเรียน การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูล งบประมาณมีจำกัดและถูกโยกไปใช้กับนโยบายเร่งด่วน (ผู้แทน สพป. และ กศ.อบจ./อบต.) - ขาดงบประมาณการพัฒนาตามผลการประเมินที่ให้ข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่ต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน (ผู้แทน สพป.) 		<p>✓</p> <p>✓</p>
4. ด้านการขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา		
<p>4.1 ยังไม่มีช่องทางการสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานกำกับติดตามและสถานศึกษาที่ชัดเจนและเป็นระบบ ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่องทางการสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานกำกับติดตามและสถานศึกษายังไม่ชัดเจน ครอบคลุม และทั่วถึง โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ในสถานการณ์ COVID-19 (ผู้แทน สพป. และ สพม.) 		<p>✓</p>
ระดับสถานศึกษา		
1. ด้านบุคลากร		
<p>1.1 ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารยังไม่ให้ความสนใจหรือความสำคัญต่องานประกันคุณภาพการศึกษา (ผู้แทน สกศ. สพฐ. สช. สส. และ สนศ.กทม.) - ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าผลการประเมินคุณภาพภายนอกยังไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน (ผู้แทน สนศ.กทม.) 		<p>✓</p> <p>✓</p>

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
- สถานศึกษายังไม่เห็นความสำคัญและยอมรับผลการประเมิน มาใช้ในการพัฒนาการศึกษา (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพฐ.)		✓
<p>1.2 ครูปรับเปลี่ยนหน้าที่ดูแลบ่อย ไม่เพียงพอโดยเฉพาะโรงเรียน ขนาดเล็ก และขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก ในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนบุคลากรผู้รับผิดชอบหลัก บุคลากร มีไม่เพียงพอกับการะงาน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพป. สพม. สข. อปท.) - สถานศึกษายังไม่มีความพร้อมในการดำเนินงานตามระบบ การประเมินคุณภาพภายนอกในสถานการณ์ COVID-19 ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ เทคโนโลยี บุคลากร และเวลา (ผู้แทน สพฐ. สนศ.กทม. และ สมศ.) - ครูขาดความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญ ของการประกันคุณภาพฯ เช่น ขาดการนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ ขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการประเมินผล การปฏิบัติงานของตนเอง ขาดความรู้ความเข้าใจในบางประเด็น ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลในการรายงาน การประเมินคุณภาพทางการศึกษา เป็นต้น 	✓	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ✓
2. ด้านการบริหารจัดการ		
<p>2.1 นโยบายจากต้นสังกัดที่มามากและเร่งด่วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก</p> <p>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายเร่งด่วนอื่น ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัดส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการทำงานโดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่เพียงพอ (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สด.) 		✓

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
- นโยบายและภาระงานจากส่วนกลางที่มีมากเป็นการสร้างภาระงานให้ครูทำให้จัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ การแก้ไขปัญหาเรื่องพัฒนาการทางด้านการเรียนของผู้เรียนตามผลการประเมินจึงไม่มีประสิทธิภาพ	✓	
2.2 การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมยังไม่เป็นรูปธรรมเนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญ ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน - กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และชุมชน ยังไม่เป็นรูปธรรม เนื่องจากยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญและไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา อีกทั้งด้วยสถานการณ์ COVID-19 ทำให้การร่วมปรึกษาส่วนต่าง ๆ น้อยลง	✓	
3. ด้านงบประมาณ		
ขาดงบประมาณสนับสนุนจากต้นสังกัดโดยเฉพาะงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผลการประเมิน ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน - ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจากต้นสังกัด โดยเฉพาะการพัฒนาตามผลการประเมิน	✓	
4. ด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา		
4.1 การจัดทำมาตรฐานการศึกษายังไม่สะท้อนบริบทของสถานศึกษา ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน - มาตรฐานการศึกษายังไม่สะท้อนบริบทเฉพาะของโรงเรียนและท้องถิ่น - การกำหนดค่าเป้าหมายยังไม่เหมาะสมไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน และมีโรงเรียนบางแห่งกำหนดมาตรฐานของโรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ (ผู้แทน กศ.อบจ./อบต.)	✓	✓

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
<p>4.2 การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา</p> <p><u>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ในการสนับสนุนผลการประเมิน ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ทั้งที่มีการปฏิบัติอยู่จริง (ผู้แทน สพป. และผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพป.) 		✓
5. ด้านการเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา		
<p>5.1 สถานศึกษาขาดเครื่องมือและวิธีการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน</p> <p><u>ตัวอย่างประเด็นสนับสนุน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนขาดเครื่องมือและวิธีการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่หลากหลาย สำหรับนำมาใช้ในบริบทของตนเอง (ผู้แทน สพป. และ สนศ.กทม.) - บางประเด็นในมาตรฐานมีความเป็นนามธรรม การหาหลักฐานที่เป็นรูปธรรมบางครั้งเป็นลักษณะใกล้เคียงเท่านั้น เช่น ประเด็นที่ 6 ของมาตรฐานที่ 1 คือ เจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ซึ่งยังหาแบบประเมินชัดเจนไม่ได้ - กำหนดเกณฑ์และเครื่องมือการวัดที่สามารถใช้ร่วมกันได้เป็นมาตรฐานเดียวกันจากส่วนกลาง เพื่อลดภาระงาน 	<p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p>

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	
	แบบ สอบถาม	สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
<p>5.2 สถานศึกษาขาดความพร้อมทางเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีทั้งการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนงานประกันคุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูล และการรายงานผลการประเมินตนเอง (ผู้แทนโรงเรียนสังกัด สพป. และ สข.) - กระบวนการประเมินมีความยุ่งยากและสร้างภาระให้แก่สถานศึกษา เช่น การเตรียมระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระบบอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาในการประเมิน Online 	✓	✓

ตอนที่ 4 ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การนำเสนอผลการวิจัยในตอนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อสี่ว่าด้วยการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยข้อมูลที่ใช้ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 รวมทั้งข้อเสนอแนะจากข้อคำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มผู้แทนของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ร่วมกับความคิดเห็นของผู้วิจัย โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1, 2 และ 3 รวมทั้งข้อเสนอแนะจากข้อคำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างเดียวกับในตอนที่ 2 และจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มตัวแทนผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยกลุ่มตัวอย่างเดียวกับในตอนที่ 3 ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดและแนวทางพัฒนาที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับ มาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง

ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดและมาตรการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน/โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง โดยมีข้อสรุปเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะดังนี้

1) ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานระดับส่วนกลางส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดมาตรการ/แนวทางดำเนินงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดโดยตรงแต่จะมีความสอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรมภายในแผนงาน

2) ความสอดคล้องระหว่างมาตรการในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่รองรับตัวชี้วัดที่ 3 มี 2 มาตรการ โดยมาตรการที่ 1 การปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น โครงการส่วนใหญ่ในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานส่วนกลางจะมีความสอดคล้อง แต่ในส่วนของมาตรการที่ 2 การส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐาน

การศึกษานั้น ส่วนใหญ่หน่วยงานส่วนกลางยังไม่ได้กำหนดเป็นโครงการหลัก แต่จะกำหนดเป็นกิจกรรมย่อยในโครงการให้มีการติดตามการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในลักษณะการนิเทศติดตามเท่านั้น

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่เป็นผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 ที่พิจารณาจาก 9 ตัวชี้วัด ภายใต้โมเดลเชิงระบบ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยมีข้อสรุปเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะดังนี้

1) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พิจารณาจาก 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละสถานศึกษามีการบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ **ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์** ตัวชี้วัดที่ 3 สถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ โดยทั้ง 3 ตัวชี้วัดมีผลการประเมินในระดับดีมากและระดับดี และเมื่อพิจารณาลำดับ **ตัวชี้วัดที่ 2** มีผลการประเมินอยู่ในลำดับท้ายสุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัด ในบางสังกัดยังมีระดับคุณภาพต่ำกว่าในภาพรวม ได้แก่ สังกัด สช. ในตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 และสังกัด สส. ในตัวชี้วัดที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามประเด็นของแต่ละตัวชี้วัดทั้ง 7 ประเด็น ต่างอยู่ในระดับดีมาก อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานตามประเด็นลำดับท้ายสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ของสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา และลำดับที่ 3 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามมิติวงจรคุณภาพ PDCA ของทั้ง 28 ข้อ ต่างอยู่ในระดับดีมาก อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดของในแต่ละประเด็นส่วนใหญ่อยู่ในมิติการวางแผนและมีการตรวจสอบ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยนั้น โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานในทุกประเด็น สูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2) ผลการประเมินด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พิจารณาจาก 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ **ตัวชี้วัดที่ 4** ร้อยละสถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละสถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ และตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละสถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ โดยทั้ง 4 ตัวชี้วัด มีผลการประเมินในระดับดีเยี่ยมและระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาลำดับ **ตัวชี้วัดที่ 4** มีผลการประเมินอยู่ในลำดับท้ายสุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัด ในบางสังกัดยังมีระดับคุณภาพต่ำกว่าในภาพรวม ได้แก่ สังกัด สข. ในตัวชี้วัดที่ 4 และ 5 สังกัด กทม. ในตัวชี้วัดที่ 6 และ 7 และสังกัด สพป. ในตัวชี้วัดที่ 4 เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของทั้ง 9 ประเด็น ต่างอยู่ในระดับดีมากและระดับดีเยี่ยม อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานตามประเด็นลำดับท้ายสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา และ ลำดับที่ 3 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามมิติวงจรคุณภาพ PDCA ของทั้ง 36 ข้อ ต่างอยู่ในระดับดีมากและระดับ

ดีเยี่ยม อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดของในแต่ละประเด็น ส่วนใหญ่อยู่ในมิติการวางแผน รองลงมา คือ มิติการตรวจสอบ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ มีผลการดำเนินงานในทุกประเด็นสูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาด และโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลการดำเนินงานเกือบทุกประเด็นที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

3) ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละสถานศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และ ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา โดยทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีผลการประเมินในระดับดีเยี่ยมและระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาลำดับ ตัวชี้วัดที่ 9 อยู่ในลำดับท้ายสุด เมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด ทุกสังกัดมีระดับคุณภาพสูงกว่าหรือสอดคล้องกับภาพรวม ในส่วนของระดับความพึงพอใจของทั้ง 7 ประเด็น ต่างอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตามข้อรายการภายในประเด็นที่มีระดับความพึงพอใจต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และ ลำดับที่ 3 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโรงเรียนสังกัด สพป. มีความพึงพอใจในเกือบทุกประเด็นสูงกว่าโรงเรียนในสังกัด สพม. และ สังกัด สด. และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเกือบทุกประเด็นมีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาด รวมทั้งโรงเรียนขนาดกลางเกือบทุกประเด็นมีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในส่วนของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของ ผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้ง 3 มาตรฐาน ทุกสภาพของโรงเรียนในแต่ละสังกัด ที่ตั้ง และขนาด ต่างมีผลการประเมินอยู่ใน ระดับดี อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคำร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินใน ระดับพอใช้และระดับปรับปรุง มาตรฐานที่ 1 มีผลการประเมินในระดับพอใช้ และระดับปรับปรุงมากที่สุดเกือบทุกสังกัด ที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพของโรงเรียน ทั้ง 3 ตัวแปร โรงเรียนสังกัด สพ.บ. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมือง และโรงเรียนขนาดเล็ก ต่างมีผลการประเมินในระดับ พอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุด สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาในทั้ง 3 มาตรฐาน ควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านผลการ จัดการศึกษา สถานศึกษาควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน ดังนี้ 1.1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 1.2) การส่งเสริมสุขนิสัย ที่ดี 1.3) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระ 1.4) การพัฒนาทักษะ การคิดอย่างเป็นระบบ สม่าเสมอ และต่อเนื่อง 1.5) การพัฒนาทักษะการอ่าน หรือนิสัยรักการอ่าน และ 1.6) การส่งเสริมสุนทรียภาพด้านศิลปะ/ดนตรี/ นาฏศิลป์ 2) ด้านบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในประเด็น ดังนี้ 2.1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา 2.2) การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย 2.3) การบริหารจัดการศึกษาลักษณะ กิจกรรม โครงการ หรืองานวิจัย และ 2.4) การบริหารจัดการเพื่อสร้างระบบ นิเวศการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในประเด็น ดังนี้ 3.1) การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างของ บุคคล 3.2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม และ 3.3) การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยหรือพัฒนานวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอน

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา โดยมีผลสรุปเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะดังนี้

หน่วยงานส่วนกลาง แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านนโยบาย หน่วยงานส่วนกลางยังขาดการกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้เป็นนโยบายสำคัญทำให้บางครั้งถูกละเลยในการส่งเสริม สนับสนุน และการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา อีกทั้งนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดำเนินการอยู่และกำหนดขึ้นใหม่มีปริมาณมาก ทับซ้อน และไม่ชัดเจน รวมถึงมีความเร่งด่วน ส่งผลให้ผู้บริหารของหน่วยงานทุกระดับละเลยในการให้ความสำคัญ
2. ด้านบุคลากร บุคลากรภายในหน่วยงานส่วนกลางและศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอทั้งอัตรากำลังและภาระงานที่มาก รวมทั้งผู้ประเมินคุณภาพภายนอกยังขาดสมรรถนะที่จำเป็น โดยเฉพาะทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงาน และเสริมหนุนความรู้
3. ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ งบประมาณในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ งบประมาณในการวิจัย/พัฒนาองค์ความรู้ งบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ งบประมาณที่กำหนดเฉพาะสำหรับการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนภูมิภาค งบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามผลการประเมินโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่ยังไม่ได้

คุณภาพ และ 4. ด้านการขับเคลื่อนของหน่วยงานส่วนกลางไปสู่สถานศึกษา เนื่องจากการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาอย่างไม่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานส่วนกลางจึงต้องขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสิ่งเสริมหนุน สำหรับการดำเนินและเพื่อการเรียนรู้ อาทิ การจัดประชุมที่เน้นเชิงปฏิบัติการ มากกว่าการประชุมชี้แจงและออกหนังสือราชการแจ้งเวียน การนำเทคโนโลยี มาสนับสนุนการดำเนินงานและเสริมหนุนการเรียนรู้ เช่น การพัฒนาสื่อ/แหล่ง เรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควบคู่ไปกับการเผยแพร่คู่มือและแนวทางปฏิบัติ ที่ดำเนินการอยู่แล้ว การพัฒนาระบบจัดการฐานข้อมูลสำหรับโรงเรียน เพื่อเชื่อมโยง กับระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ ที่แต่ละหน่วยงานจัดทำ เป็นต้น การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับงาน ประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ สำหรับการสร้างแรงจูงใจให้กับ สถานศึกษาการเสริมแรงยังไม่เพียงพอ โดยในบางหน่วยงานมีการสร้างแรงจูงใจ โดยการยกย่อง เชิดชู ประกาศเกียรติคุณ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในส่วนของการพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้ยังขาดการพัฒนาในบางประเด็น อาทิ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียนที่สอดคล้องตามมาตรฐาน ที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่ส่งผล ต่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย ด้านการขับเคลื่อน ของหน่วยงานส่วนภูมิภาคไปสู่สถานศึกษา โดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ให้คำปรึกษาของศึกษานิเทศก์ยังขาดช่องทางการสร้างความรู้ความเข้าใจอย่าง เป็นระบบกับสถานศึกษา โดยเฉพาะการสื่อสารแบบสองช่องทางระหว่างหน่วยงาน ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษาโดยตรง นอกจากนี้หน่วยงานส่วนใหญ่ยังขาด การสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ อาทิ การสร้าง เครือข่ายสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนต้นแบบเป็นฐานในการพัฒนา สำหรับในส่วน ของการส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา หน่วยงานส่วนใหญ่

จะเป็นการติดตามด้วยกระบวนการนิเทศโดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้/ปรับปรุง ที่ต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแต่ยังขาดรายละเอียดในการนำผลการประเมินไปใช้และการติดตามผลของการใช้ผลการประเมินของสถานศึกษา

สถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านบุคลากร ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะครูบรรจุใหม่ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนหน้าที่ในการดูแล 2. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการบริหารอย่างเป็นระบบโดยมีการวางแผนจัดทำคู่มือ/แนวทางปฏิบัติ และกำหนดบุคลากรรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง/ชุมชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในความสำคัญของงานประกันคุณภาพการศึกษา 3. ด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 นั้น การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ยังไม่สะท้อนสภาพบริบทเท่าที่ควร และ 4. ด้านการเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา สถานศึกษายังขาดความพร้อมทางเทคโนโลยีเพื่อการสนับสนุนงานประกันคุณภาพการศึกษา อาทิ การจัดทำฐานข้อมูลสำหรับงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา ขาดเครื่องมือและวิธีการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยส่วนใหญ่ปัญหาจะเกิดกับสถานศึกษาขนาดเล็ก

4.1.4 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อคำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างเดียวกับในตอนที่ 2 และจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มตัวแทนผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง จำนวน 6 แห่ง และหน่วยงานส่วนภูมิภาคจำนวน 20 แห่ง และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด สพป. สพม. สข. สก. และ กทม. รวมจำนวน 21 แห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับในตอนที่ 3 โดยผลสรุปของข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ผลการสังเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา โดยมีผลสรุปเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะดังนี้

หน่วยงานระดับส่วนกลาง แบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย

1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1.1 ควรมีการควบคุมปริมาณนโยบายใหม่และลดนโยบายที่ทับซ้อน 1.2 ควรเพิ่มนโยบายที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การจัดสรรงบประมาณ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ยังไม่ได้คุณภาพ
3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ 3.1 ควรกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็น

มาตรฐานกลาง และให้อิสระในการปรับ/เพิ่มตัวชี้วัดตามบริบทของพื้นที่

3.2 ควรนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาจัดลำดับสถานศึกษา และใช้เลือกประเมินสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อระดับคุณภาพที่ต่ำ

3.3 ควรเน้นการตรวจสอบผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ได้มาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา โดยผลการประเมินของผู้เรียนสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และเทียบเคียงกับนานาชาติ

3.4 ควรมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้สำหรับผลการประเมินคุณภาพภายนอก

3.5 ควรส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก และ

3.6 ควรพัฒนาผู้ประเมินภายนอกให้เป็นมืออาชีพ

4. การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ควรสื่อสารสร้างการรับรู้ความเข้าใจ และสร้างสมรรถนะการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

4.2 ควรพัฒนาวิธีการและเครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3 ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยงานประกันคุณภาพภายในและภายนอก และ

4.4 ควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความสนใจต่องานประกันคุณภาพการศึกษา

หน่วยงานส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 2 ประเด็น ประกอบด้วย

1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และ

1.2 ควรมีการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาคและ สมศ. และ

2. การสร้างเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรสร้างเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการเรียนรู้โดยใช้สถานศึกษาที่เป็นต้นแบบ (best practice) เป็นแม่ข่ายในการขับเคลื่อน

ระดับสถานศึกษา แบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1.1 ควรสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 1.2 ควรสื่อสารสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการประเมินแนวใหม่ภายในสถานศึกษา และ 1.3 ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านประกันคุณภาพการศึกษา **2. การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม** มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง/ชุมชน **3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา** มีข้อเสนอแนะดังนี้ 3.1 ควรกำหนดนโยบาย มาตรฐาน และค่าเป้าหมาย รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม 3.2 ควรมีการประเมิน ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ **4. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา** มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานระดับ
ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
	1	2	3	4	5	6
หน่วยงานระดับส่วนกลาง						
1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง						
1.1 ควรมีการควบคุมปริมาณนโยบายใหม่และลดนโยบายที่ทับซ้อน				✓		
1.2 ควรเพิ่มนโยบายที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษา (อาทิ นโยบายที่เอื้อให้เกิดการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการประเมินคุณภาพภายนอก)			✓			
2. การจัดสรรงบประมาณ						
ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะ สถานศึกษาที่ยังไม่ได้คุณภาพ			✓	✓		
3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา						
3.1 ควรกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ที่เป็นมาตรฐานกลาง และให้อิสระในการปรับ/เพิ่มตัวชี้วัด ตามบริบทของพื้นที่ - กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน และภายนอกที่เหมาะสม - การให้อิสระในการปรับตัวชี้วัดสำหรับการประเมินตนเอง ของสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ (เกาหลีใต้)	✓		✓			✓
3.2 ควรนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาจัดลำดับสถานศึกษา และใช้เลือกประเมินสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อระดับคุณภาพที่ต่ำ - การนำผลการประเมินสถานศึกษามาจัดลำดับคุณภาพ สถานศึกษาเพื่อการพัฒนา (สิงคโปร์) - การประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นเฉพาะสถานศึกษา ที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ (เอสโตเนีย)						✓ ✓

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานระดับ
ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
	1	2	3	4	5	6
3.3 ควรเน้นการตรวจสอบผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ได้มาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา โดยผลการประเมินของผู้เรียนสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและเทียบเคียงกับนานาชาติ - การสุ่มทดสอบผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา (ญี่ปุ่น) - การเชื่อมโยงผลลัพธ์ของผู้เรียนที่เทียบเคียงกับนานาชาติ (ออสเตรเลีย) - การประเมินคุณภาพภายนอกที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ (โปรตุเกส)						✓ ✓ ✓
3.4 ควรมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้สำหรับผลการประเมินคุณภาพภายนอก			✓			
3.5 ควรส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก	✓					
3.6 ควรพัฒนาผู้ประเมินภายนอกให้เป็นมืออาชีพ	✓					
4. การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา						
4.1 ควรสื่อสารสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และสร้างสมรรถนะการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา (อาทิ การอบรมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล)	✓	✓	✓	✓		
4.2 ควรพัฒนาวิธีการและเครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓			
4.3 ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยงานประกันคุณภาพภายในและภายนอก				✓		

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานระดับ
ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
	1	2	3	4	5	6
4.4 ควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา มีความสนใจต่องานประกันคุณภาพการศึกษา (อาทิ การทดสอบ ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่ง ของผู้บริหาร)			✓			
หน่วยงานส่วนภูมิภาค						
1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา						
1.1 ควรนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ - การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ ดูแลสถานศึกษาเกี่ยวกับ งานประกันคุณภาพการศึกษา - การสื่อสารแบบ 2 ช่องทางระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ และสถานศึกษา - สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้	✓	✓	✓	✓		
1.2 ควรมีการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมิน คุณภาพภายนอกระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาคและ สมศ.			✓			
2. การสร้างเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่						
ควรสร้างเครือข่ายประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้สถานศึกษาที่เป็นต้นแบบ (best practice) เป็นแม่ข่าย ในการขับเคลื่อน	✓	✓		✓		

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับหน่วยงานระดับ
ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง					
	1	2	3	4	5	6
ระดับสถานศึกษา						
1. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน						
1.1 ควรสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงาน	✓					
1.2 ควรสื่อสาร สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และการประเมินแนวใหม่ภายในสถานศึกษา		✓	✓			
1.3 ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านประกันคุณภาพ การศึกษา			✓			
2. การบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม						
2.1 ควรมีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง/ชุมชน	✓	✓	✓			
3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา						
3.1 ควรกำหนดนโยบาย มาตรฐาน และค่าเป้าหมาย รวมทั้งจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดอดคล้อง ตามบริบทของสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม		✓			✓	
3.2 ควรมีการประเมิน ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	✓			✓		
4. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา						
4.1 ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา				✓		

หมายเหตุ ตัวเลขในหัวตาราง หมายถึง รายชื่อของผู้จัดทำงานวิจัย ได้แก่ 1 = จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560), 2 = สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563ก), 3 = สุชีรา มะหิเมือง และจุฑาทิพย์ สร้างสุวรรณ (2563), 4 = สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก), 5 = สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2564ค) และ 6 = จุดเด่นของแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563ก) (ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย และโปรตุเกส) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ค) (เอสโตเนีย) และ สุชีรา มะหิเมือง และจุฑาทิพย์ สร้างสุวรรณ (2563) (เกาหลีใต้)

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา โดยมีผลสรุปเพื่อจัดทำ ข้อเสนอแนะดังนี้

หน่วยงานส่วนกลาง แบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย

1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1.1 ควรกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้เป็นนโยบายสำคัญ และ 1.2 ควรมีการควบคุมปริมาณนโยบายใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัดและปรับลดหรือยกเลิกนโยบายที่ทับซ้อน
2. การจัดสรรงบประมาณ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามผลการประเมิน
3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ 3.1 ควรสร้างความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างการประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายนอก และมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งสนับสนุนให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมสูงกำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมแบบเชิงรุก 3.2 ควรสนับสนุนการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง และสร้างทัศนคติเชิงบวกกับผลการประเมินของ สมศ. และ 3.3 ควรพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอกให้มีทักษะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งกำหนดให้เป็นมาตรฐานในการคัดเลือกและพัฒนา
4. การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและภายนอก ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน

หน่วยงานส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และนำสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1.1 ควรสร้างความเชื่อมั่นในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้วยการสะท้อนผลเชิงพัฒนาอย่างมีคุณภาพ และ 1.2 ควรมีการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาคและ สมศ.

สถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย

1. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะในกลุ่มครูบรรจุใหม่/ต้องการพัฒนา
2. การบริหารจัดการสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ 2.1 ควรบริหารสถานศึกษา ด้วยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง/ชุมชน และ 2.2 ควรมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ 3.1 ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะสำหรับใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อเก็บร่องรอยหลักฐาน และ 3.2 ควรส่งเสริมการพัฒนาและใช้เครื่องมือมาตรฐานในการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
หน่วยงานระดับส่วนกลาง				
1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง				
<p>1.1 ควรกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษา และการนำผลไปใช้เป็นนโยบายสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีนโยบายที่ให้มีความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เน้นการสร้าง ความเข้าใจให้โรงเรียนเข้มแข็ง สนับสนุน ให้มีการสร้างระบบงานประกันตามวงจร PDCA หรือตามระบบ อื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดการทำงาน ที่เข้มแข็งและมีคุณภาพทำให้เกิดการพัฒนา ที่ยั่งยืน ส่วนการประกันคุณภาพภายนอก เป็นกระจกที่สะท้อนคุณภาพของโรงเรียน - นโยบายของหน่วยงานหลักและองค์กร ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา ระบบประกัน จึงจะได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังและยั่งยืน - โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการประเมิน คุณภาพของสถานศึกษามาเป็นข้อมูล ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน แต่ยังคงขาดรายละเอียดว่าโรงเรียน มีการปฏิบัติอย่างไรบ้างในการนำผล การประเมินไปใช้และการนำผลประเมินไปใช้ เป็นอย่างไร ดังนั้น จึงควรมีการกำหนด นโยบายในการส่งเสริมการใช้ผลการประเมิน คุณภาพของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรม 		✓	✓	
				✓
				✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
<p>โดยให้โรงเรียนได้พัฒนารูปแบบ/กระบวนการ/การปฏิบัติในการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งนำเสนอผลลัพธ์และผลกระทบที่ได้จากการนำผลการใช้รูปแบบ/กระบวนการ/การปฏิบัติในการนำผลการประเมินไปใช้</p> <p>- ผู้บริหารในหน่วยงานทุกระดับ ต้องให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยจะเป็นการผลักดันให้เกิดการทำงานเชิงรุกตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้ถ้าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาก็จะส่งผลต่อการทำงานในสถานศึกษาที่เป็นระบบและมีคุณภาพ</p>		✓		
<p>1.2 ควรมีการควบคุมปริมาณนโยบายใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัดและปรับลดหรือยกเลิกนโยบายที่ทับซ้อน</p> <p>- ควรมีการควบคุมปริมาณนโยบายใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งปรับลดหรือยกเลิกนโยบายที่ทับซ้อน</p> <p>- นโยบายจากต้นสังกัด ต้องชัดเจน และเป็นปัจจุบัน</p>	✓			✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
2. การจัดสรรงบประมาณ				
ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามผลการประเมิน - การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามผลการประเมิน	✓			
3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา				
3.1 ควรสร้างความเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน ระหว่างการประกันคุณภาพภายใน การประกันคุณภาพภายนอก และมาตรฐาน การศึกษาของชาติ รวมทั้งสนับสนุนให้ สถานศึกษาที่มีความพร้อมสูงกำหนดมาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้เพิ่มเติมแบบเชิงรุก - การปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพภายใน และภายนอก โดยให้การประกันคุณภาพภายใน เป็นการประกันคุณภาพที่ปรับตามธรรมชาติ ของโรงเรียนและการประกันคุณภาพภายนอก เป็นการตรวจสอบยืนยันผลการประกัน คุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ - เกณฑ์การประเมินภายนอกและเกณฑ์ การประเมินภายในสถานศึกษาควรมี ความสอดคล้องกัน		✓		✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาการประเมินภายนอกจาก สมศ. ควรขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน โดยต้องมี การวิเคราะห์สภาพการณ์ของโรงเรียน มีการนำเสนอเสนอของโรงเรียนและ ผลการประเมินภายนอกรอบที่ผ่านมา หรือผลการประเมิน SAR ในแต่ละปี มาวิเคราะห์จัดกลุ่มโรงเรียนว่าควรได้รับการประเมินในช่วงระยะปีใดในช่วงระหว่าง 1-5 ปีเพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของตนเอง - การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายนอก ในอนาคตควรเป็นรูปแบบการใช้การประเมิน แบบผสมผสานหลากหลายวิธี (blended assessment) และปรับรูปแบบ การประเมินให้มีเกณฑ์ในการตัดสินระดับ คุณภาพพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและ ระดับคุณภาพขั้นสูง เพื่อเป็นทางเลือก ในการประเมินสำหรับสถานศึกษาที่มีบริบท และศักยภาพที่แตกต่างกัน 			✓	
		✓		

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
<p>3.2 ควรสนับสนุนการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง และสร้างทัศนคติเชิงบวกกับผลการประเมินของ สมศ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้ผลการประเมินภายนอกควรมานำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ควรมานำมาใช้เพื่อการโยกย้าย ตัดสิน มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องใด ๆ เพราะทำให้โรงเรียนต้องการผลการประเมินในระดับดีมากหรือดีเยี่ยมซึ่งไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน - ควรให้เวลากับการพัฒนาและประเมินด้วยวิธีการเดิมเพื่อดูผลของการพัฒนา โดยต้องทิ้งช่วงเวลาให้สถานศึกษาได้นำผลการประเมินไปใช้ - การสร้างทัศนคติกับโรงเรียนในเชิงบวกต่อผลลัพธ์การประเมินที่ สมศ. ประเมินและนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากผู้ประเมินซึ่งเป็นกระจุกสะท้อนการดำเนินงานของสถานศึกษาและสามารถนำไปพัฒนาต่อได้ นอกจากนี้หน่วยงานต้นสังกัดทุกสังกัดควรให้ความสำคัญกับผลการประกันคุณภาพการศึกษาและนำผลการประเมินไปใช้อย่างจริงจัง 		✓	✓	
		✓		✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
<p>3.3 ควรพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอกให้มีทักษะด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งกำหนดให้เป็นมาตรฐานในการคัดเลือกและพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำหรับการประเมินภายนอกควรมีการพัฒนามาตรฐานผู้ประเมินภายนอก หน่วยประเมิน และการอำนวยการรักษาผู้ประเมินภายนอกในระบบให้คงอยู่ - การพัฒนาคุณภาพของผู้ประเมินให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยผู้ประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความสามารถและทักษะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและควรมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติมด้วย 		✓		
4. การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา				
<p>ควรสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและภายนอก ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการพัฒนาคลัง SAR ของสถานศึกษาในสังกัดเพื่อเป็นฐานข้อมูลการประกันคุณภาพภายใน และเป็นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทั้งเรื่องการดำเนินงานและการเรียนรู้ของผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา 			✓	

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
<p>- ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 มีการปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีที่เข้ามารองรับการประเมิน แต่ก็พบว่าสถานศึกษายังไม่มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี ทุกหน่วยงานจึงตั้งรับและสนับสนุนเชิงรุกเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ คน และเครือข่าย ดังนั้น จึงต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในอนาคตข้างหน้าต้องมีการพัฒนาต่อไปและใช้ในงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง</p> <p>- ควรส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน ทั้งในด้านระบบฐานข้อมูล ระบบการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้งมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการใช้</p>		✓	✓	✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บข้อมูลเหล่านั้น ทั้งนี้เพราะใน สถานการณ์ COVID-19 การดำเนินงานของโรงเรียน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลผู้เรียนซึ่งเป็นบทบาทหลักของโรงเรียน จำเป็นที่จะต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โรงเรียนจึงต้องมีความพร้อมในประเด็นเหล่านี้				
หน่วยงานส่วนภูมิภาค				
การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา				
<p>1.1 ควรสร้างความเชื่อมั่นในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้วยการสะท้อนผลเชิงพัฒนาอย่างมีคุณภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาครูและผู้บริหาร การให้ความรู้แก่ครูด้วยบทบาทของศึกษานิเทศก์ต้องคำนึงถึง “ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่” (andragogy) เพื่อเลือกกิจกรรมการสร้างความรู้ ส่งเสริมให้เหมาะสมกับธรรมชาติของครูและผู้บริหาร - การเข้าถึงโรงเรียนต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับโรงเรียนและต้องมีข้อมูลของโรงเรียนก่อนที่จะเข้าไปนิเทศ โดยศึกษานิเทศก์ต้องเตรียมความพร้อมในการศึกษาข้อมูลโรงเรียนที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การอ่าน SAR เล่มเดิมที่ผ่านมา เพื่อจะได้ให้คำแนะนำที่เหมาะสมและสร้างความเชื่อมั่นให้กับโรงเรียน ผู้บริหารและครูได้ 			✓	✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
<p>1.2 ควรมีการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาคและ สมศ.</p> <p>- การประสานงานเพื่อการเตรียมความพร้อมด้านการประเมินภายนอกระหว่างหน่วยงานระดับภูมิภาค และ สมศ. เมื่อมีการเข้าพื้นที่เพื่อประเมินโรงเรียนควรมีการแจ้งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงานการศึกษาของแต่ละพื้นที่ทราบ เพื่อจะได้เตรียมความพร้อมให้แก่สถานศึกษาในสังกัดเพื่อรองรับ การประเมินจาก สมศ. เพราะที่ผ่านมาโรงเรียนเกิดความคลาดเคลื่อนเรื่องการยอมรับหรือแย้งผลการประเมินและเอกสารที่ต้องรายงานแก่ สมศ.</p> <p>หากมีการประเมินรูปแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานจะส่งผลต่อโรงเรียนในบางพื้นที่ที่ไม่มีความพร้อมด้านการใช้งานเทคโนโลยี ทั้งอุปกรณ์และทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่องานประกันของครู</p>			✓	

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
ระดับสถานศึกษา				
1. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน				
<p>ควรพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะในกลุ่มครูบรรจุใหม่/ต้องการพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ โดยเฉพาะทักษะการประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง และการจัดทำข้อมูล SAR มีทัศนคติที่ดี เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยวิธีการประชุมหรือฝึกรวมอย่างสม่ำเสมอ และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในกลุ่มครูบรรจุใหม่/ต้องการพัฒนา - ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างยั่งยืน 	✓			✓
				✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
2. การบริหารจัดการสถานศึกษา				
<p>2.1 ควรบริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง/ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรวางระบบให้เห็นถึงความต่อเนื่องของทุกงานและให้การประกันคุณภาพการศึกษา กลายเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานในโรงเรียน ทั้งระบบการจัดการหลักสูตร ระบบการบริหารต่าง ๆ ระบบการจัดการเรียนการสอน - โรงเรียนควรจัดระบบโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานในโรงเรียน โดยทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา - การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาต้องทำตลอดเวลาและต่อเนื่องเหมือนทำหน้าที่ปกติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากฝ่ายบริหาร ให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทุกคนมีความรู้ มีความตระหนักในระบบประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ 		✓		✓
				✓

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
<p>- ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรและนักศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และควรทบทวนระบบ และกลไกการประกันคุณภาพในทุกระดับ โดยจัดให้มีช่องทางและการให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เข้าถึงบุคลากรของหน่วยงานในสังกัด รวมทั้งควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงาน มีความต่อเนื่อง</p>				✓
<p>2.2 ควรมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>- ควรมีการระดมทรัพยากร อาทิ เงิน สื่อกฎมปัญหาท้องถิ่น จากทุกภาคส่วน อาทิ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA ของการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากถ้ารองบประมาณจากส่วนกลางอย่างเดียวนั้น สถานศึกษาอาจขับเคลื่อนไม่ทันการ</p>		✓		

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	แหล่งข้อมูล			
	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม		
		ส่วนกลาง	ภูมิภาค	สถานศึกษา
3. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา				
<p>3.1 ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาโดยเฉพาะสำหรับใช้ในการจัดทำ ฐานข้อมูลเพื่อเก็บร่องรอยหลักฐาน</p> <p>- ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เพื่อ การปฏิบัติงานของโรงเรียนในการจัดทำ ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านเอกสาร ที่เป็นภาระ อีกทั้งยังทำให้บุคลากรทุกคน ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกรอกข้อมูลและ จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่ง</p>				✓
<p>3.2 ควรส่งเสริมการพัฒนาและใช้เครื่องมือ มาตรฐานในการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน</p> <p>- ควรส่งเสริมการพัฒนาและใช้เครื่องมือ ในการประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตามมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน</p>	✓			

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับความคิดเห็นของผู้วิจัยที่ได้จากกระบวนการติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้สามารถประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานส่วนกลาง

1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญ ที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น รวมทั้งการนำผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาไปใช้ ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา และข้อเสนอแนะของ สมศ. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แผนการพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งนี้การกำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษานั้นควรกำหนดให้เป็นมาตรการหรือแนวทางการดำเนินงานหลักในแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเฉพาะหน่วยงานส่วนกลางที่มีหน่วยงานและสถานศึกษาในกำกับเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดทั้งในระดับภูมิภาคและสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

1.2 ควรควบคุมปริมาณนโยบายใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งปรับลดหรือยกเลิกนโยบายที่ทับซ้อน เพื่อลดภาระงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา

ทั้งนี้ในระดับสถานศึกษาควรแก่กฎระเบียบเพื่อมอบอำนาจการตัดสินใจพิจารณา นโยบายที่จะดำเนินการในบางเรื่องซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของตนเอง

1.3 ควรกำหนดนโยบายทางการศึกษาอื่นเพื่อเสริมหนุนระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ มาตรฐานการศึกษาของชาติ อาทิ นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยงาน เชิงพื้นที่และสถานศึกษาในการบริหารจัดการ นโยบายการจัดทำและใช้หลักสูตร ฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายการจัดทำกรอบการประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือมาตรฐาน และการดำเนินการประเมิน/ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชาติที่สามารถนำผลการประเมิน ไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและสามารถเทียบเคียงกับนานาชาติ นโยบายเพื่อ การพัฒนาและปรับปรุงระบบนิเวศทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณ มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงานส่วนกลางในการ ขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มเติม อาทิ งบประมาณเพื่อ การสื่อสาร สร้างความรู้ความเข้าใจ งบประมาณในการวิจัย/พัฒนาองค์ความรู้ งบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่ เฉพาะสำหรับการส่งเสริมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อหลีกเลี่ยง การนำงบประมาณไปใช้กับนโยบายเร่งด่วนอื่น อาทิ การนิเทศติดตามผล การประเมิน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การส่งเสริมการนำผล การประเมินมาใช้

2.3 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับสถานศึกษาเพื่อดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาและตามข้อเสนอแนะ ของการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาและแผน ปฏิบัติการรายปีที่อิงตามความขาดแคลนอย่างสมเหตุสมผลและพอเพียง

โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่ขาดความพร้อม/สถานศึกษาที่ยังไม่บรรลุตามมาตรฐาน และสถานศึกษาเฉพาะทาง

3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ควรสร้างความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกันระหว่าง การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งทบทวน มาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการทบทวน

3.2 ควรให้ความสำคัญต่อจุดเน้นของการประกันคุณภาพ ภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ดังนี้ (1) การประกัน คุณภาพภายใน ควรเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปฏิบัติในสถานศึกษา (ครูและ นักเรียน) ภายใต้การนำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับการสนับสนุนด้วย ทรัพยากรถึงความสำคัญจากผู้เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา (อาทิ คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน) และ (2) การประกันคุณภาพภายนอก ควรเป็น การรับรองมาตรฐานที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ และมีการนำผล การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษามาใช้เพื่อการจัดอันดับเชิง สร้างสรรค์ที่เน้นการพัฒนา อาทิ การจัดอันดับของหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่กำกับ ดูแล การจัดอันดับโรงเรียนตามกลุ่มสถานศึกษา

3.3 ควรพัฒนาระบบติดตามและประเมินการนำผลการประเมิน คุณภาพไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา ร่วมกับข้อเสนอแนะจาก สมศ. จากล่างขึ้นบน ที่เริ่มจาก ระดับสถานศึกษา ระดับพื้นที่ และระดับหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ เพื่อกำหนดแนวทาง/นโยบายการพัฒนาในทุกๆระดับ รวมทั้งการติดตามและ ประเมินผลการใช้ผลการประเมินอย่างต่อเนื่องจากบนลงล่าง ทั้งนี้ควรมีการทิ้งช่วง ระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามและประเมินผลการนำผลการประเมินไปใช้

3.4 ควรพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอกทั้งการพัฒนาทักษะเดิม (upskill) และเพิ่มทักษะใหม่ (reskill) อาทิ ทักษะการประเมินแบบผสมผสาน (blended assessment) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดำเนินงาน และเสริมหนุนการเรียนรู้ ทักษะการประเมินอย่างกัลยาณมิตร (amicable assessment) รวมทั้งกำหนดมาตรฐานในการคัดเลือกและพัฒนา และสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มวัยทำงานที่มีศักยภาพสูงมาร่วมเป็นผู้ประเมิน

4. การเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ควรมีการสื่อสารและพัฒนาสมรรถนะในการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารของหน่วยงานทุกระดับเกิดความตระหนักต่อการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับ 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (2.1) ศึกษานิเทศก์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการนิเทศกำกับ ติดตาม ด้วยการสะท้อนผลเชิงพัฒนาอย่างมีคุณภาพ และ (2.2) บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งด้านความรู้ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่เน้นทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leaderships) ในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา และบุคลากรที่บรรจุใหม่หรือที่ต้องการพัฒนา (3) สร้างสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล และ (4) สนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระดับประเทศ ในเชิงนโยบาย

4.2 ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อเสริมหนุนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการจัดหาอุปกรณ์เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน อาทิ การพัฒนาระบบจัดการฐานข้อมูลสำหรับโรงเรียน (Database Management System: DBMS) เพื่อจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ หลักฐาน และร่องรอยเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งนี้ควรเชื่อมโยงกับระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา อิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งระบบ e-SAR ของ สมศ. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (Automated QA Platform: AQP) ของ สมศ. การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

4.3 ควรมีการพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ประเมินตนเองของสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกที่อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ การพัฒนาเครื่องมือมาตรฐานสำหรับประเมิน ประเด็นในมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กให้ดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและกำกับ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การศึกษาแนวทางในการ กระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความสนใจ ในงานประกันคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการประเมินคุณภาพภายนอก และการนำผลการประเมินไปใช้ การวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐาน ตัวชี้วัด และ แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกที่ตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง

4.4 ควรนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างแรงจูงใจควบคู่กับความรับผิดชอบ (accountability) สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา อาทิ การยกย่อง เชิดชู ประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ คุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา ที่มีผลการประเมินเป็นที่ยอมรับ มาตรการจำนวนครั้งที่เพิ่มขึ้นในการเข้ารับ การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อระดับคุณภาพ มาตรการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโดยการทดสอบความรู้ด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาก่อนขึ้นสู่ตำแหน่ง มาตรการพิจารณาความดีความชอบและ การเลื่อนตำแหน่ง/วิทยฐานะของครูที่อิงตามพัฒนาการของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของผู้เรียน มาตรการที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อคุณภาพของสถานศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานต้นสังกัด และรัฐบาล

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค (ระดับพื้นที่)

1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประกัน คุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควบคุมกำกับกระบวนการ นิเทศ กำกับ ติดตาม

1.2 ควรมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา ในประเด็นที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา อาทิ การดำเนินงานตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 การนำผลการประเมินไปใช้ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา และตามข้อเสนอแนะของ สมศ. การประสานและเตรียม ความพร้อมให้แก่สถานศึกษาในสังกัดเพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สมศ. เช่น การเขียนรายงาน SAR ที่สะท้อนคุณภาพสถานศึกษาภายใต้ หลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based) การประเมินคุณภาพภายนอก รูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เป็นต้น

1.3 ควรให้ความสำคัญกับการเสริมหนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่สถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพต่ำ และสนับสนุนให้สถานศึกษาที่มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็งดำเนินการพัฒนาสู่การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง (best practice)

1.4 ควรมีการพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่และสถานศึกษาโดยตรงที่ตอบสนองความต้องการและทันเวลาต่อการนำไปใช้ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ห่างไกลและมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรและองค์ความรู้ต่าง ๆ

2. การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนา มีข้อเสนอแนะดังนี้

ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (education partnership) ที่ร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเกื้อหนุนอย่างเกื้อกูลมิตร โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียนไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตัวอย่างหน่วยงานและสถานศึกษา อาทิ สถาบันอุดมศึกษา สมศ. สถานศึกษาด้านแบบ

ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา

1. การส่งเสริม พัฒนาบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีการบูรณาการเป็นเนื้อเดียวกับการทำงาน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจ การนิเทศ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ

โรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนระบบ และครูบรรจุใหม่หรือที่ต้องการพัฒนา การส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม/อบรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ ตามความต้องการจำเป็น การแจ้งการเข้าถึงช่องทางของสื่อ/แหล่งเรียนรู้จาก หน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรับนิเทศ ติดตามจากศึกษานิเทศก์ อย่างต่อเนื่องและเข้าถึงช่องทางในการให้คำแนะนำ ปรีกษา และการนิเทศ ภายในโดยคณะกรรมการในแต่ละกลุ่มสาระของโรงเรียน การสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในสถานศึกษาและ เครือข่ายภายนอก

1.2 ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญ ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้อง อาทิ คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง/ชุมชน นักเรียน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนา

1.3 ควรสรรหาทีมผู้ประเมินคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ ในด้าน ความรู้ และประสบการณ์ ทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา รวมทั้งสรรหาพันธมิตรร่วมเรียนรู้และพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร แห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างสมรรถนะในการประเมินตนเองและการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การบริหารอย่างมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่ง ของการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาที่มีการ ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ที่ต้องเน้นการประสานระหว่างบุคลากรภายใน สถานศึกษาทุกฝ่าย รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ นักเรียน คณะกรรมการ สถานศึกษา และผู้ปกครอง/ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตามวงจรคุณภาพ

2.2 ควรมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วน เพื่อเสริมหนุนการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (in-cash) และทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน (in-kind) อาทิ บุคลากร สื่อ เทคโนโลยี องค์กรความรู้

3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม
โดยเฉพาะการขับเคลื่อนตามวงจรคุณภาพ PDCA ที่ควรเน้นการวางแผนและการกำกับติดตามในทุกขั้นตอน รวมทั้งข้อเสนอแนะของจุดเน้นในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การกำหนดนโยบาย มาตรฐาน และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ยึดตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น และเพิ่มเติมมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่สะท้อนอัตลักษณ์ตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกัน และสามารถดำเนินการให้บรรลุค่าเป้าหมายตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนด

3.3 การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่องแบบเชิงรุก

3.4 การติดตามและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในระดับบุคคล และระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในลักษณะนิเทศติดตาม เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านคุณภาพของผู้เรียน

3.5 การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและได้มาตรฐาน

3.6 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่สะท้อนสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์

3.7 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ โดยการพัฒนาแบบ/กระบวนการ/การปฏิบัติที่มีการรายงานผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการใช้ผลการประเมิน

4. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1 ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อาทิ การจัดทำฐานข้อมูล เพื่อให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการกรอกข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลและรับทราบเสียงสะท้อนเพื่อการพัฒนา การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ที่รองรับระบบสารสนเทศและเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน

4.2 ควรสร้าง พัฒนา และใช้เครื่องมือที่หลากหลายและได้มาตรฐานสำหรับใช้ในการประเมินตนเองของสถานศึกษา อาทิ การสร้างและพัฒนาแบบวัด/ทดสอบ โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

ทั้งนี้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษามีความสัมพันธ์กัน โดยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมจะประสบความสำเร็จได้จะต้องได้รับการบริหารจัดการและการเสริมหนุนจากปัจจัยภายในของสถานศึกษา และปัจจัยภายนอกของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพที่ ก (หน้า ด)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงประเมินแบบผสมวิธี เรื่อง การติดตามและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการวิจัย คือ 1) เพื่อติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การติดตามสภาพการดำเนินงาน การประเมิน และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น (สอ.) และ สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 569 แห่ง และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับการประเมินคุณภาพภายนอกช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 จำนวน 11,969 แห่ง เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร/ครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 1 ฉบับ มีค่าความตรง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.710 - 0.935 และมีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาในแต่ละตอน

อยู่ระหว่าง 0.911 - 0.977 ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และแบบบันทึกการเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) การวิเคราะห์สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การวิจัยเชิงคุณภาพ แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) แหล่งข้อมูลเอกสารของหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 และ 2) กลุ่มตัวอย่างหน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ประกอบด้วย หน่วยงาน/องค์กรในระดับส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) รวมจำนวน 6 แห่ง หน่วยงานระดับภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.) และ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล (กศ.อบจ./อบต.) รวมจำนวน 20 แห่ง และสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัด สพป. สพม. สช. สถ. และ กทม. รวมจำนวน 21 แห่ง เครื่องมือวิจัย เป็นแบบบันทึกข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม กลุ่มผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 6 ฉบับ โดยทุกฉบับมีค่าความตรง (IOC) เท่ากับ 1.00 และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อค้นพบจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยในระยะที่ 1 2) ข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการสังเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ในขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ และ 4) ข้อมูลข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม ในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ เป็นแบบบันทึกข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการติดตามสภาพการณ์ของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการประจำปีระหว่างปีงบประมาณ 2562 - 2564 ของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วย สกศ. สพฐ. สช. สส. กทม. และ สมศ. พบว่า ส่วนใหญ่ในแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละหน่วยงาน ไม่ได้กำหนดมาตรการ/แนวทางดำเนินงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดโดยตรงแต่จะมีความสอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรมภายในแผนที่ปรากฏอยู่ในทุกปีงบประมาณ ยกเว้น สมศ. ที่มีความสอดคล้องกับมาตรการโดยตรง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่รองรับตัวชี้วัดดังกล่าว ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาที่ 1 การปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น

โครงการส่วนใหญ่ของหน่วยงานส่วนกลางจะมีความสอดคล้อง แต่ในส่วนของ แนวทางการพัฒนาที่ 2 การส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานั้น ส่วนใหญ่หน่วยงานส่วนกลาง ยังไม่ได้กำหนดเป็นโครงการหลัก แต่จะกำหนดเป็นกิจกรรมย่อยในโครงการเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงาน/องค์กร ส่วนกลาง พบว่า *สกศ.* ในฐานะหน่วยงานที่ขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติ มีการดำเนินงานดังนี้ 1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติด้วยกระบวนการวิจัย และ 2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนมาตรฐาน การศึกษา โดยคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาชาติไปสู่การปฏิบัติ และ การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจทั้งโดยการจัดประชุมและการเผยแพร่ผ่านสื่อ ดิจิทัล หน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษากำกับดูแล ได้แก่ *สพฐ. สช. สอ. และ กทม.* ในแต่ละสังกัดมีการพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการใช้ผล การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกปีงบประมาณ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าวจะมีความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละสังกัด ทั้งนี้ การดำเนินงานในภาพรวม สรุปได้ดังนี้ 1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนา/ปรับปรุง แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ในแต่ละสังกัดจะกำหนดหลักเกณฑ์และ แนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 2.1) การสื่อสารสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาแนวใหม่ ในแต่ละสังกัด จะดำเนินการออกหนังสือราชการแจ้งและจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ

2.2) การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจัดทำและเผยแพร่คู่มือ/แนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในรูปแบบเอกสารและสื่อดิจิทัล 2.3) การยกย่องเชิดชู ประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ พบการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมใน สพฐ. 2.4) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการประกันคุณภาพการศึกษา ในแต่ละสังกัดจะพัฒนาและเผยแพร่การใช้ระบบการรายงานผลการประเมินตนเองแบบอิเล็กทรอนิกส์ 2.5) การพัฒนา/ปรับปรุงองค์ความรู้/การวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) การส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละสังกัดจะมีการสื่อสารให้หน่วยงานและโรงเรียนในสังกัดนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและกำหนดให้มีการติดตามการใช้ผลการประเมินเชิงพื้นที่ผ่านการรายงานของศึกษานิเทศก์เป็นหลัก อย่างไรก็ตามเฉพาะใน สพฐ. ได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเคราะห์ SAR ของสถานศึกษารวมด้วย และ *สมค.* ในฐานะของหน่วยงานที่ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา มีการดำเนินงานดังนี้

- 1) การพัฒนา/ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1.1) การพัฒนา/ปรับปรุงแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกและการพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอก และ 1.2) การพัฒนาองค์ความรู้/การวิจัยเพื่อพัฒนาการประเมินคุณภาพภายนอกให้มีคุณภาพสูง 2) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายนอกไปสู่สถานศึกษา ได้แก่ 2.1) การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก 2.2) การจัดทำสื่อ/แหล่งเรียนรู้ทั้งในรูปแบบเอกสารและสื่อดิจิทัล 2.3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินคุณภาพภายนอก และ 2.4) การกำกับติดตามการประเมินของผู้ประเมินภายนอก และ 3) การส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงาน ส่วนภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วย สพป. สพม. ศธจ. สนศ.กทม. และ กศ.อบจ./อบต. พบว่า หน่วยงานแต่ละแห่งมีการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามการดำเนินงานดังกล่าวจะมีความแตกต่างในรายละเอียดของแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้การดำเนินงานในภาพรวม สรุปได้ดังนี้ 1) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1.1) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และให้คำแนะนำการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 1.2) การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมใน สพป. และ สพม. และ 1.3) การจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และประเด็นการประเมินให้ สมศ. และ 2) การส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้วยกระบวนการนิเทศ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พิจารณาจาก 3 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมากมีจำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละสถานศึกษามีการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 92.62 และตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละสถานศึกษามีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 91.39 ตามลำดับ และตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมีจำนวน 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 85.94 และเมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัด พบว่า ทั้ง 3 ตัวชี้วัด ผลการประเมินในทุกสังกัดส่วนใหญ่ มีระดับคุณภาพสอดคล้องกับภาพรวม ยกเว้นในบางสังกัด ได้แก่ สังกัด สข.

ในตัวชี้วัดที่ 1 และ 2 และสังกัด สก. เฉพาะตัวชี้วัดที่ 2 ที่มีผลการประเมินต่ำกว่าภาพรวม และสังกัด กทม. ที่มีผลการประเมินสูงกว่าในภาพรวม เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามประเด็นของแต่ละตัวชี้วัด พบว่า ผลการดำเนินงานของ 7 ประเด็น อยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 - 4.32) ทั้งนี้ผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา และลำดับที่ 3 การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามมิติวงจรคุณภาพ PDCA ของทั้ง 28 ข้อ พบว่าผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.89 - 4.40) โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดของในแต่ละประเด็นส่วนใหญ่อยู่ในมิติการวางแผนและมิติการตรวจสอบ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในด้านปัจจัยนำเข้า โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษซึ่งมีผลการดำเนินงานของทั้ง 7 ประเด็น สูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 ผลการประเมินด้านกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมทุกตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยตัวชี้วัดที่ 7 สถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ มีค่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.31 รองลงมา คือ ตัวชี้วัดที่ 5 สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.96 ตัวชี้วัดที่ 6 สถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.61 และ ตัวชี้วัดที่ 4 สถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.25 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัด พบว่า ทั้ง 4 ตัวชี้วัด ผลการประเมินในทุกสังกัดส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพสอดคล้องกับภาพรวม ยกเว้นในบางสังกัด โดยสังกัดที่มีผลการประเมินต่ำกว่าในภาพรวมโดยอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ สังกัด สช. ในตัวชี้วัดที่ 4 และ 5 สังกัด กทม. ในตัวชี้วัดที่ 6 และ 7 และ สังกัด สพป.

ในตัวชี้วัดที่ 4 เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามประเด็นของแต่ละตัวชี้วัดพบว่า ผลการดำเนินงานของ 9 ประเด็น อยู่ในระดับดีมากและระดับดีเยี่ยม (ค่าเฉลี่ย 4.29 - 4.46) ทั้งนี้ผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา และ ลำดับที่ 3 การจัดระบบหลักฐานการประเมินเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานตามมิติวงจรคุณภาพ PDCA ของทั้ง 36 ข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมากและระดับดีเยี่ยม (ค่าเฉลี่ย 4.15 - 4.54) โดยข้อที่มีผลการดำเนินงานลำดับท้ายสุดของในแต่ละประเด็นส่วนใหญ่อยู่ในมิติการวางแผน รองลงมา คือ มิติการตรวจสอบตามลำดับ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสามารถสรุปได้ว่าด้านกระบวนการ โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษมีผลการดำเนินงานทั้ง 9 ประเด็น สูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาด นอกจากนี้โรงเรียนขนาดใหญ่มีผลการดำเนินงานเกือบทุกประเด็นที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

2.3 ผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด พบว่า ในภาพรวมตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 98.95 มีผลการประเมินในระดับดีเยี่ยม และตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 94.12 มีผลการประเมินในระดับดีมาก ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกรายสังกัดพบว่า ตัวชี้วัดที่ 8 ผลการประเมินในทุกสังกัดมีระดับคุณภาพสอดคล้องกับภาพรวม สำหรับตัวชี้วัดที่ 9 เกือบทุกสังกัดมีผลการประเมินสูงกว่าในภาพรวมยกเว้นสังกัด สพป. ที่สอดคล้อง เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามประเด็น พบว่า ระดับความพึงพอใจของ 7 ประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23 - 4.56) ทั้งนี้ข้อรายการภายในประเด็นที่มี

ระดับความพึงพอใจต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ลำดับที่ 2 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา และลำดับที่ 3 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสามารถสรุปได้ว่าระดับความพึงพอใจ ส่วนใหญ่โรงเรียนสังกัด สพพ. มีความพึงพอใจในเกือบทุกประเด็นสูงกว่าโรงเรียนในสังกัด สพม. และ สังกัด สด. และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเกือบทุกประเด็นมีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนที่เล็กกว่าในทุกขนาด รวมทั้งโรงเรียนขนาดกลางเกือบทุกประเด็นมีความพึงพอใจสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในส่วนของผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ทั้ง 3 มาตรฐาน มากกว่าร้อยละ 95 ของภาพรวมรวมถึงทุกสภาพของโรงเรียนในแต่ละสังกัด ที่ตั้ง และขนาด ต่างมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุง พบว่า มาตรฐานที่ 1 มีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุดในเกือบทุกสังกัด ที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียน ยกเว้นสังกัด สข. อยู่ในมาตรฐานที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบตามสภาพของโรงเรียนพบว่า ทั้ง 3 มาตรฐาน โรงเรียนสังกัด สพพ. มีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนสังกัด สพม. โรงเรียนนอกเมืองมีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากกว่าโรงเรียนในเมือง และโรงเรียนขนาดเล็กมีผลการประเมินในระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ในทั้ง 3 มาตรฐาน ควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านผลการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนี้ 1.1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 1.2) การส่งเสริมสุขนิสัยที่ดี 1.3) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระ 1.4) การพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ สม่าเสมอ และต่อเนื่อง 1.5) การพัฒนาทักษะการอ่านหรือนิสัยรักการอ่าน และ 1.6) การส่งเสริมสุนทรียภาพด้านศิลปะ/ดนตรี/นาฏศิลป์ 2) ด้านบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังนี้ 2.1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา 2.2) การบริหารจัดการด้านความปลอดภัย 2.3) การบริหารจัดการศึกษาลักษณะกิจกรรมโครงการ หรืองานวิจัย และ 2.4) การบริหารจัดการเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 3.1) การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล 3.2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม และ 3.3) การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยหรือพัฒนานวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 ปัจจัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ *ปัจจัยภายนอก* ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 ด้านนโยบาย ประกอบด้วย 1.1 การให้ความสำคัญกับนโยบาย และ 1.2 การกำหนดนโยบายที่พอเหมาะและเหมาะสม ปัจจัยที่ 2 ด้านบุคลากรของหน่วยงาน ประกอบด้วย 2.1 ผู้บริหารของหน่วยงานระดับนโยบาย มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และให้ความสำคัญกับนโยบาย 2.2 ศึกษานิเทศก์ มีความรู้ความเชี่ยวชาญ 2.3 บุคลากรของหน่วยงานระดับนโยบายมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ และทำงาน

แบบร่วมมือรวมพลัง และ 2.4 ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกสามารถให้สารสนเทศ ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ปัจจัยที่ 3 ด้านงบประมาณของ หน่วยงาน เป็นการจัดสรรงบประมาณที่พอเพียงและเหมาะสมสำหรับการเสริมหนุน และการขับเคลื่อน และ ปัจจัยที่ 4 ด้านการเสริมหนุนและการขับเคลื่อนไปสู่ สถานศึกษา ประกอบด้วย 4.1 การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจ 4.2 การพัฒนา สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 4.3 การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4.4 การสร้าง แรงจูงใจให้กับสถานศึกษา 4.5 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุน และ 4.6 การพัฒนา/ วิจัยองค์ความรู้ ปัจจัยที่ 5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำ สถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลการประเมินไปใช้ และปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่ 6 ด้านบุคลากรภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ และกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ และ 6.2 ครูมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และ ทักษะในการประเมินเพื่อพัฒนา ปัจจัยที่ 7 ด้านการบริหารภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 7.1 การบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการกำหนด นโยบาย วางแผน แนวทางการดำเนินงาน และกำกับติดตาม และบุคลากรหลัก ที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม และ 7.2 การบริหารสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนของบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ปัจจัยที่ 8 ด้านงบประมาณของสถานศึกษา เป็นการจัดสรรงบประมาณ ที่พอเพียงและเหมาะสมสำหรับการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา และ ปัจจัยที่ 9 ด้านการเสริมหนุนเพื่อการขับเคลื่อนภายใน สถานศึกษา ประกอบด้วย 9.1 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเสริมหนุนงานประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ 9.2 การใช้เครื่องมือมาตรฐานสำหรับการ ประเมินตนเองของสถานศึกษา

3.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินงานของหน่วยงาน/องค์กรระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา มีดังนี้ หน่วยงานระดับส่วนกลาง แบ่งเป็น 4 ด้าน

ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบาย พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 1.1) นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำผลไปใช้ไม่ได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ และ 1.2) การทับซ้อนและความไม่ชัดเจนของนโยบายจากส่วนกลาง

2) ด้านบุคลากร พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 2.1) ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญ 2.2) บุคลากรไม่เพียงพอและเปลี่ยนแปลงบ่อย และ 2.3) ผู้ประเมินคุณภาพภายนอกยังขาดสมรรถนะที่จำเป็น

3) ด้านงบประมาณ พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษาและนำผลไปใช้ และ 4) ด้านการเสริมหนุนและขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจยังขาดความครอบคลุม ทั้งถึง และมีประสิทธิภาพ หน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค

แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบาย พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 1.1) ยังไม่มีการกำหนดนโยบายการนำผลประเมินมาใช้อย่างชัดเจนและเข้มงวด และ 1.2) นโยบายจากต้นสังกัดที่มีมากและเร่งด่วน

2) ด้านบุคลากร พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 2.1) ผู้บริหารของหน่วยงานระดับพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญ และ 2.2) ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอต่อภาระงาน

3) ด้านงบประมาณ ได้แก่ ขาดการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนโดยเฉพาะ และ 4) ด้านการเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนไปสู่สถานศึกษา พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ยังไม่มีช่องทางการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและเป็นระบบ ระดับสถานศึกษา

แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 1.1) ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญ และ 1.2) ครูปรับเปลี่ยนหน้าที่ดูแลบ่อย ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก และขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนัก

2) ด้านการบริหารจัดการ พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 2.1) นโยบายจากต้นสังกัดที่มีมากและเร่งด่วน โดยเฉพาะจะเป็นปัญหาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 2.2) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมยังไม่เป็นรูปธรรม

3) ด้านงบประมาณ พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนจากต้นสังกัดโดยเฉพาะงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนา 4) ด้าน

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 4.1) การจัดทำมาตรฐานการศึกษายังไม่สะท้อนบริบทของสถานศึกษา และ 4.2) การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา และ 5) ด้านการขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 5.1) สถานศึกษาขาดเครื่องมือและวิธีการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และ 5.2) สถานศึกษาขาดความพร้อมทางเทคโนโลยี

ตอนที่ 4 ผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานส่วนกลาง

1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญที่มีการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น รวมทั้งการนำผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาไปใช้ ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา และข้อเสนอแนะของ สมศ. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แผนการพัฒนาศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งนี้การกำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษานั้นควรกำหนดให้เป็นมาตรการหรือแนวทางการดำเนินงานหลักในแผนพัฒนาศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเฉพาะหน่วยงานส่วนกลางที่มีหน่วยงานและสถานศึกษาในกำกับเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดทั้งในระดับภูมิภาคและสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

1.2 ควรควบคุมปริมาณนโยบายใหม่จากหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งปรับลดหรือยกเลิกนโยบายที่ทับซ้อน เพื่อลดภาระงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในการ

ปฏิบัติงานทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ทั้งนี้ในระดับสถานศึกษาควรแก่การเปรียบเทียบเพื่อมอบอำนาจการตัดสินใจพิจารณานโยบายที่จะดำเนินการในบางเรื่องซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของตนเอง

1.3 ควรกำหนดนโยบายทางการศึกษาอื่นเพื่อเสริมหนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ อาทิ นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยงานเชิงพื้นที่และสถานศึกษาในการบริหารจัดการ นโยบายการจัดทำและใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายการจัดทำกรอบการประเมินผลการพัฒนาเครื่องมือมาตรฐาน และการดำเนินการประเมินผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชาติที่สามารถนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและสามารถเทียบเคียงกับนานาชาติ นโยบายเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบนิเวศทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณ มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงานส่วนกลางในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มเติม อาทิ งบประมาณเพื่อการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจ งบประมาณในการวิจัย/พัฒนาองค์ความรู้ งบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่เฉพาะสำหรับการส่งเสริมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อหลีกเลี่ยงการนำงบประมาณไปใช้กับนโยบายเร่งด่วนอื่น อาทิ การนิเทศติดตามผลการประเมินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การส่งเสริมการนำผลการประเมินมาใช้

2.3 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาและตามข้อเสนอแนะของการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการรายปีที่อิงตามความขาดแคลนอย่างสมเหตุสมผลและพอเพียง โดยเฉพาะ

สถานศึกษาขนาดเล็กที่ขาดความพร้อม/สถานศึกษาที่ยังไม่บรรลุตามมาตรฐาน และสถานศึกษาเฉพาะทาง

3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ควรสร้างความเชื่อมโยงและความสอดคล้องกันระหว่างการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งทบทวนมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการทบทวน

3.2 ควรให้ความสำคัญต่อจุดเน้นของการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ดังนี้ (1) การประกันคุณภาพภายใน ควรเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปฏิบัติในสถานศึกษา (ครูและนักเรียน) ภายใต้การนำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับการสนับสนุนด้วยความตระหนักถึงความสำคัญจากผู้เกี่ยวข้องจากภายนอกสถานศึกษา (อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน) และ (2) การประกันคุณภาพภายนอก ควรเป็นการรับรองมาตรฐานที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ และมีการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษามาใช้เพื่อการจัดอันดับเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการพัฒนา อาทิ การจัดอันดับของหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่กำกับดูแล การจัดอันดับโรงเรียนตามกลุ่มสถานศึกษา

3.3 ควรพัฒนาระบบติดตามและประเมินการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา ร่วมกับข้อเสนอแนะจาก สมศ. จากล่างขึ้นบน ที่เริ่มจากระดับสถานศึกษา ระดับพื้นที่ และระดับหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ เพื่อกำหนดแนวทาง/นโยบายเพื่อการพัฒนาในทุกๆระดับ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการใช้ผลการประเมินอย่างต่อเนื่องจากบนลงล่าง ทั้งนี้ควรมีการทิ้งช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามและประเมินผลการนำผลการประเมินไปใช้

3.4 ควรพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอกทั้งการพัฒนาทักษะเดิม (upskill) และเพิ่มทักษะใหม่ (reskill) อาทิ ทักษะการประเมินแบบผสมผสาน (blended assessment) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดำเนินงาน และเสริมหนุนการเรียนรู้ ทักษะการประเมินอย่างกัลยาณมิตร (amicable assessment) รวมทั้งกำหนดมาตรฐานในการคัดเลือกและพัฒนา และสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มวัยทำงานที่มีศักยภาพสูงมาร่วมเป็นผู้ประเมิน

4. การเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ไปสู่สถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ควรมีการสื่อสารและพัฒนาสมรรถนะในการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารของหน่วยงานทุกระดับเกิดความตระหนักต่อการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา (2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับ 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (2.1) ศึกษานิเทศก์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ด้วยการสะท้อนผลเชิงพัฒนาอย่างมีคุณภาพ และ (2.2) บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งด้านความรู้ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ที่เน้นทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leaderships) ในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา และบุคลากรที่บรรจุใหม่หรือที่ต้องการพัฒนา (3) สร้างสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล และ (4) สนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระดับประเทศในเชิงนโยบาย

4.2 ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อเสริมหนุนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการจัดหาอุปกรณ์เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน อาทิ การพัฒนาระบบจัดการฐานข้อมูลสำหรับโรงเรียน (Database Management System: DBMS) เพื่อจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ หลักฐาน และร่องรอยเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งนี้ควรเชื่อมโยงกับระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งระบบ e-SAR ของ สมศ. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (Automated QA Platform: AQP) ของ สมศ. การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

4.3 ควรมีการพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานประเมินตนเองของสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกที่อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ การพัฒนาเครื่องมือมาตรฐานสำหรับประเมินประเด็นในมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กให้ดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและกำกับ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การศึกษาแนวทางในการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความสนใจในงานประกันคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการประเมินคุณภาพภายนอกและการนำผลประเมินไปใช้ การวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐาน ตัวชี้วัด และแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกที่ตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง

4.4 ควรนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างแรงจูงใจควบคู่กับความรับผิดชอบ (accountability) สำหรับหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา อาทิ การยกย่อง เชิดชู ประกาศเกียรติคุณ และเผยแพร่ คุณภาพของบุคลากรและสถานศึกษา

ที่มีผลการประเมินเป็นที่ยอมรับ มาตรการจำนวนครั้งที่เพิ่มขึ้นในการเข้ารับ การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อระดับคุณภาพ มาตรการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารโดยการทดสอบความรู้ด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาก่อนขึ้นสู่ตำแหน่ง มาตรการพิจารณาความดีความชอบและ การเลื่อนตำแหน่ง/วิทยฐานะของครูที่อิงตามพัฒนาการของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ของผู้เรียน มาตรการที่แสดงถึงความรับผิดชอบในคุณภาพของสถานศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานต้นสังกัด และรัฐบาล

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค (ระดับพื้นที่)

1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพ การศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควบคุมกำกับกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม

1.2 ควรมีการนิเทศแบบมีส่วนร่วม กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และ แนะนำสถานศึกษา ในประเด็นที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา อาทิ การดำเนินงานตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษ พ.ศ. 2561 การนำผลการประเมินไปใช้ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ SAR ของสถานศึกษา และตามข้อเสนอแนะของ สมศ. การประสานและเตรียม ความพร้อมให้แก่สถานศึกษาในสังกัดเพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สมศ. เช่น การเขียนรายงาน SAR ที่สะท้อนคุณภาพสถานศึกษาภายใต้ หลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based) การประเมินคุณภาพภายนอกรูปแบบใหม่ ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เป็นต้น

1.3 ควรให้ความสำคัญกับการเสริมหนุนระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาให้แก่สถานศึกษาที่มีความเสี่ยงต่อคุณภาพ และสนับสนุนให้ สถานศึกษาที่มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็งดำเนินการพัฒนา สู่การสร้างนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง (best practice)

1.4 ควรมีการพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่และสถานศึกษาโดยตรงที่ตอบสนองความต้องการและทันเวลาต่อการนำไปใช้ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ห่างไกลและมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรและองค์ความรู้ต่าง ๆ

2. การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนา มีข้อเสนอแนะดังนี้

ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (education partnership) ที่ร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเกื้อหนุนอย่างกัลยาณมิตร โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียนไปสู่เป้าหมายผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตัวอย่างหน่วยงานและสถานศึกษาอาทิ สถาบันอุดมศึกษา สมศ. สถานศึกษาต้นแบบ

ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา

1. การส่งเสริม พัฒนาบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ควรส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีการบูรณาการเป็นเนื้อเดียวกับการทำงาน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การนิเทศ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนระบบ และครูบรรจุนใหม่หรือที่ต้องการพัฒนา การส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม/อบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และทักษะการประเมินแนวใหม่ตามความต้องการจำเป็น การแจ้งการเข้าถึงช่องทางของสื่อ/แหล่งเรียนรู้จาก

หน่วยงานต้นสังกัด/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรับนิเทศ ติดตามจากศึกษานิเทศก์อย่างต่อเนื่องและเข้าถึงช่องทางในการให้คำแนะนำ ปรีกษา และการนิเทศ ภายในโดยคณะกรรมการในแต่ละกลุ่มสาระของโรงเรียน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในสถานศึกษาและเครือข่ายภายนอก

1.2 ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญ ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้อง อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง/ชุมชน นักเรียน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนา

1.3 ควรสรรหาทีมผู้ประเมินคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ ในด้านความรู้ และประสบการณ์ ทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสรรหาพันธมิตรร่วมเรียนรู้และพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร แห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างสมรรถนะในการประเมินตนเองและการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2. การบริหารอย่างมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ที่ต้องเน้นการประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกฝ่าย รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง/ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ

2.2 ควรมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วนเพื่อเสริมหนุนการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (in-cash) และทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน (in-kind) อาทิ บุคลากร สื่อ เทคโนโลยี องค์กรความรู้

3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการขับเคลื่อนตามวงจรคุณภาพ PDCA ที่ควรเน้นการวางแผนและการกำกับติดตามในทุกขั้นตอน รวมทั้งข้อเสนอแนะของจุดเน้นในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

3.1 การกำหนดนโยบาย มาตรฐาน และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ยึดตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น และเพิ่มเติมมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่สะท้อนอัตลักษณ์ตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกัน และสามารถดำเนินการให้บรรลุค่าเป้าหมายตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนด

3.3 การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่องแบบเชิงรุก

3.4 การติดตามและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในระดับบุคคล และระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในลักษณะนิเทศติดตาม เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านคุณภาพของผู้เรียน

3.5 การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและได้มาตรฐาน

3.6 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่สะท้อนสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์

3.7 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ โดยการพัฒนารูปแบบ/กระบวนการ/การปฏิบัติที่มีการรายงานผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดจากการใช้ผลการประเมิน

4. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อาทิ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อให้

บุคลากรทุกคนในโรงเรียนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการกรอกข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลและรับทราบเสียงสะท้อนเพื่อการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์ที่รองรับระบบสารสนเทศและเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้งาน

4.2 ควรสร้าง พัฒนา และใช้เครื่องมือที่หลากหลายและได้มาตรฐานสำหรับใช้ในการประเมินตนเองของสถานศึกษา อาทิ การสร้างและพัฒนาแบบวัด/ทดสอบ โดยเฉพาะในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงประเมินครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การอภิปราย แบ่งเป็น 4 ประเด็นหลัก คือ 1) ผลการติดตามสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายผลการติดตามสภาพการณ์ของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ช่วยยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดที่ 3 มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการประจำปีระหว่าง

ปีงบประมาณ 2562 - 2564 และสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานระดับส่วนกลาง พบว่า ถึงแม้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของ สกศ. สพฐ. สช. สส. และ กทม. จะมีได้กำหนดมาตรการ/แนวทางดำเนินงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด แต่หน่วยงานก็ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังปรากฏในโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในทุกปีงบประมาณ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณามาตรการในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่รองรับตัวชี้วัดดังกล่าว โครงการ/กิจกรรมส่วนใหญ่จะสอดคล้องเฉพาะกับมาตรการที่ 1 การปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติและไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา/ปรับปรุงและการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นสำคัญ แต่ในส่วนของมาตรการที่ 2 การส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติการตรวจสอบติดตามเพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานั้น ส่วนใหญ่หน่วยงานยังไม่ได้กำหนดเป็นโครงการหลัก แต่จะกำหนดเป็นกิจกรรมย่อยในโครงการเท่านั้น ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานระดับปฏิบัติโดยเฉพาะหน่วยงานในสังกัดที่ให้ความสำคัญกับการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่การส่งเสริมการใช้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษายังขาดการสังเคราะห์ SAR สถานศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนาสถานศึกษา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มสถานศึกษาที่โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนแต่ยังขาดรายละเอียดในการปฏิบัติ และแนวทางการติดตามและประเมินผลการใช้ผลการประเมิน ในส่วนของ สกศ. มีการกำหนดมาตรการ/แนวทางดำเนินงานในแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และมีการกำหนดและดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรมที่

รองรับตามมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจาก สมศ. เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาโดยตรง

1.2 จากผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนภูมิภาค พบว่า สพป. สพม. ศธจ. สนศ.กทม. และ กศ.อบจ./อบต. มีการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามการดำเนินงานดังกล่าวในส่วนของ การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมเฉพาะใน สพป. และ สพม. ทำให้ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการต่อยอดไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้าที่ผลการดำเนินงานอยู่ในลำดับท้ายสุด สำหรับในส่วนของ การส่งเสริมการใช้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนใหญ่จะดำเนินการด้วยกระบวนการนิเทศที่เน้นเพื่อให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้ปัจจัยหนึ่งอาจเกิดจากการขับเคลื่อนของหน่วยงานส่วนกลางที่ให้ความสำคัญไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กับมาตรการ/แนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการประจำปี และสภาพการดำเนินงานหรือการปฏิบัติของหน่วยงานส่วนกลางที่ การส่งเสริมนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ถูกกำหนดให้เป็นเพียงกิจกรรมย่อยในโครงการเท่านั้น

2. การอภิปรายผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตัวชี้วัดจำนวน 9 ตัวชี้วัด ภายใต้โมเดลเชิงระบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละ

ของสถานศึกษามีการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของสถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ และตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละของสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านเกณฑ์ (2) ด้านกระบวนการ จำนวน 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละของสถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละของสถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ ตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละของสถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ และตัวชี้วัดที่ 7 ร้อยละของสถานศึกษามีการประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาผ่านเกณฑ์ และ (3) ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ จำนวน 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 8 ร้อยละของสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และ ตัวชี้วัดที่ 9 ร้อยละของสถานศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ ส่วนใหญ่จะขาดความพร้อมในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546); สุพัตรา ทรัพย์เสถียร (2546); สมพุด เกตขจร (2561); สมใจ ยอดปราง (2562); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก); (2564ข); (2564ค); (2564ง); กอบสุข คงมนัส และเอื้อมพร หลินเจริญ (2565); Pang (2021); Kos (2021) ที่กำหนดให้สมรรถนะบุคลากรของสถานศึกษาในงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ การตระหนักถึงความสำคัญ และทักษะด้านการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นปัจจัยที่สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและพัฒนา เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงาน

ตามมิติวจรคุณภาพ PDCA ของแต่ละประเด็นในตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการ พบว่าส่วนใหญ่มีผลการวางแผนมีการดำเนินงานลำดับท้ายสุด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวงจรคุณภาพของ Deming (Deming (1996 อ้างถึงใน เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2546) และแนวคิดการปรับปรุงของ Juran (Juran's ten steps to quality improvement) (Juran and Gryna, 1993 อ้างถึงใน เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2546) ที่กำหนดให้ขั้นตอนการวางแผนเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินงานที่ช่วยชี้ทางการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของแต่ละประเด็นในตัวชี้วัดตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมเกือบทุกประเด็นขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้ายสุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ World bank (2020) ที่โรงเรียนด้อยโอกาส (โรงเรียนที่นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในกลุ่มล่างสุดจาก 4 กลุ่ม) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและอยู่ในชนบทมีคะแนนดัชนีการประกันคุณภาพและการปรับปรุง (The quality assurance and improvement index) ที่ต่ำกว่าโรงเรียนที่ได้เปรียบ (โรงเรียนที่นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในกลุ่มบนสุดจาก 4 กลุ่ม) อย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของคุณภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับความคิดเห็นของ OECD ที่กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพส่วนใหญ่ การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาสามารถกระตุ้นให้สถานศึกษาปฏิบัติตามกฎเกณฑ์/ขั้นตอนคุณภาพ รวมถึงมุ่งเน้นที่จะดำเนินการปรับปรุง/พัฒนาสถานศึกษาให้มากขึ้น โดยมีการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นส่วนเสริมที่จำเป็นที่แสดงถึงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ของสถานศึกษาและท้องถิ่น (Li et al., 2019) และเมื่อพิจารณาร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นผลการประเมินคุณภาพภายนอก

จาก สมศ. พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีกระบวนการบริหารและจัดการ และกระบวนการจัดประสบการณ์/การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีประสิทธิภาพแต่คุณภาพผู้เรียนยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดหรือที่กำกับดูแลควรให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการคิด และปฏิบัติจริงที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง จัดให้มีการตรวจสอบผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เน้นการประเมินคุณภาพระหว่างเรียน (formative assessment) รวมทั้งนิเทศ ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าพัฒนาการด้านคุณภาพของผู้เรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564ก)

ในส่วนของข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงสถานการณ์ COVID-19 ปี 2564 จำนวน 11,969 แห่ง เป็นการประเมินจาก SAR ของสถานศึกษา และเอกสารประกอบการประเมินที่ทางสถานศึกษาแนบมา ซึ่งขาดขั้นตอนการประเมินตรวจเยี่ยม (site visit) ทำให้การประเมินเกิดความคลาดเคลื่อน ดังนั้นการเขียนรายงาน SAR ที่สะท้อนคุณภาพสถานศึกษาภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based) จึงมีความสำคัญอย่างมาก สอดคล้องกับการประกัน/ประเมินคุณภาพแนวใหม่ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561) ที่กำหนดให้การประเมินคุณภาพภายนอกเน้นการตรวจเยี่ยมที่อาศัยการประเมินในลักษณะองค์รวม (holistic assessment) ซึ่งจะพิจารณาจากร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence based assessment) โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน (expert judgment) และทบทวนการประเมินผลที่บุคคลระดับเดียวกัน (peer review)

3. การอภิปรายผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546); สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา (2552); Pang (2021) ที่แบ่งปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จออกเป็น 2 ส่วน ตามแหล่งปัจจัยที่เกิด ได้แก่ ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกิดจากภายนอกสถานศึกษา เช่น การกำหนดนโยบาย การเสริมหนุนและการขับเคลื่อนจากหน่วยงานต้นสังกัด การดูแล กำกับ ติดตามการดำเนินการของสถานศึกษา เป็นต้น และปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การบริหารอย่างมีส่วนร่วม คุณลักษณะของผู้บริหาร สมรรถนะของครู ทรัพยากรในการดำเนินการ เป็นต้น ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จทั้งปัจจัยภายในและภายนอกนั้น จะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับนโยบาย บุคลากร และงบประมาณที่สนับสนุนให้เกิดปัจจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานภายนอกที่ช่วยเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา ประกอบด้วย การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจให้กับสถานศึกษา การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุน และ การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพุด เกตขจร (2561); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก); (2564ง); กอบสุข คงมนัส และเอื้อมพร หลินเจริญ (2565); Pang (2021); Kos (2021) รวมทั้งปัจจัยการดำเนินงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาคในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546); สุพัฒตรา ทรัพย์เสถียร (2546); สมพุด เกตขจร (2561); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก); (2564ข); (2564ง); กอบสุข คงมนัส และเอื้อมพร หลินเจริญ (2565); Pang (2021); Kos (2021) และปัจจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546); สุพัฒตรา ทรัพย์เสถียร (2546); สมพุด เกตขจร (2561); สมใจ ยอดปราง (2562); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก); (2564ข); (2564ง); กอบสุข คงมนัส และเอื้อมพร หลินเจริญ (2565); Pang (2021);

Kos (2021) และการเสริมหนุนเพื่อการขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพุด เกตขจร (2561); Pang (2021)

3.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบทั้งในหน่วยงาน/องค์การระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา คือ ด้านนโยบาย พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ไม่ได้กำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ และการทับซ้อนและความไม่ชัดเจนของนโยบายจากส่วนกลาง ด้านบุคลากร พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญ บุคลากรภายในสถานศึกษาและที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอและเปลี่ยนแปลงบ่อย และผู้ประเมินคุณภาพภายนอกยังขาดสมรรถนะที่จำเป็น ด้านงบประมาณ พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา และขาดงบประมาณพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา โดยทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมาจะเป็นปัญหาในเชิงนโยบายและทรัพยากรที่เกิดกับหน่วยงานทั้ง 3 ระดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก) ที่พบปัจจัยเชิงลบที่ส่งผลต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ นโยบายด้านอื่น ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัดที่ให้สถานศึกษาดำเนินการมีจำนวนมากและเร่งด่วน ส่งผลให้ภาระงานไม่สอดคล้องกับอัตรากำลังและกระทบกับภารกิจปกติ อีกทั้งนโยบายยังเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งส่งผลให้หน่วยงานระดับปฏิบัติงานเกิดความสับสน และสถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยเนื่องจากงบประมาณมีการจัดสรรให้ตามจำนวนนักเรียน ดังนั้น การริเริ่มแผนงาน หรือโครงการใหม่เพื่อการพัฒนาอาจไม่สามารถดำเนินการได้ และงานวิจัยของ Pang (2021) ที่ปัญหาอุปสรรคที่มีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นหนึ่ง คือ สถานศึกษามีวัฒนธรรมการเรียนรู้เพียงเล็กน้อย ซึ่งส่งผลต่องานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับในส่วนของหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบปัญหาและอุปสรรค ด้านการขับเคลื่อน

ไปสู่สถานศึกษา ได้แก่ การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจของหน่วยงานส่วนกลาง ที่ยังขาดความครอบคลุม ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ และหน่วยงานส่วนภูมิภาค ยังไม่มีช่องทางการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและเป็นระบบ ซึ่งเป็น ปัจจัยภายนอกที่ช่วยเสริมหนุนให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาประสบความสำเร็จ สำหรับในส่วนสถานศึกษา พบปัญหาและ อุปสรรค ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมยังไม่ เป็นรูปธรรม และ ด้านการขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาขาด เครื่องมือและวิธีการประเมินคุณภาพที่เป็นมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐาน และ สถานศึกษาขาดความพร้อมทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยภายในสถานศึกษาที่ทำให้ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ในส่วน ของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พบปัญหาและ อุปสรรค ได้แก่ การจัดทำมาตรฐานการศึกษายังไม่สะท้อนบริบทของสถานศึกษา และ การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ไม่สะท้อนสภาพการดำเนินงาน ของสถานศึกษา สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2563ข) ที่มาตรฐานโรงเรียนยังไม่สะท้อนบริบทเฉพาะของโรงเรียน การกำหนดค่าเป้าหมายยังไม่เหมาะสมไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน มีโรงเรียนบางแห่งไม่มีการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน และบางแห่งยังมีมาตรฐาน ไม่สมบูรณ์ และรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ไม่สะท้อน ภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่แท้จริง

4. การอภิปรายผลการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานส่วนกลาง ประกอบด้วย การกำหนด นโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ การกำหนดให้ หน่วยงานทุกระดับนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้เพื่อการพัฒนา การควบคุมปริมาณนโยบายจากต้นสังกัด และการกำหนดนโยบายอื่นเพื่อ เสริมหนุน จะทำให้หน่วยงานทุกระดับนำนโยบายไปปฏิบัติ ลดภาระงานที่ทับซ้อน

และทำให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม สำหรับหน่วยงานส่วนกลาง การจัดสรรงบประมาณที่เฉพาะเจาะจงสำหรับ หน่วยงานส่วนภูมิภาค และการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพ จะทำให้หน่วยงานทุกระดับมีงบประมาณที่พอเพียงในการดำเนินงาน ตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การสร้างความเชื่อมโยงและความสอดคล้องระหว่างการประกันคุณภาพ การศึกษา มาตรฐานการศึกษา และบริบทที่เปลี่ยนแปลง การให้ความสำคัญ ต่อจุดเน้นของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบติดตามและ ประเมินการนำผลการประเมินไปใช้ และการพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอก จะทำให้ช่วยลดภาระงานในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและ สามารถสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีจุดเน้นในการ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มีการนำผลการประเมินไปใช้อย่างเป็น ระบบ และผู้ประเมินคุณภาพภายนอกสามารถสะท้อนสารสนเทศจากการประเมิน ได้อย่างมีคุณภาพ และการเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาไปสู่สถานศึกษา ได้แก่ การสื่อสาร พัฒนาสมรรถนะบุคลากร สร้างสื่อ/ แหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสนับสนุนการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการประเมิน ตนเองของสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก และการนำระบบ การประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างแรงจูงใจควบคู่กับ ความรับผิดชอบ จะทำให้หน่วยงานระดับปฏิบัติสามารถขับเคลื่อนและ นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดภาระงาน ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและสามารถเข้าถึงสื่อและแหล่ง เรียนรู้ที่ง่ายขึ้น มีแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เหมาะสม และมีเครื่องมือมาตรฐานในการประเมิน และมีเครื่องมือที่ช่วยขับเคลื่อนระบบ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสถานศึกษา หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงาน ต้นสังกัด และรัฐบาล

4.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานระดับส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา ได้แก่ การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารและครู การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา การสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างนวัตกรรม และการพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสาร จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกิดความพร้อมด้านจิตใจก่อนสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงาน ช่วยสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินงานตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน และมีช่องทางเพื่อขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพสำหรับพัฒนาการดำเนินงาน และการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนา ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา จะทำให้เกิดการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในระดับสถานศึกษา และระดับเครือข่ายเชิงพื้นที่

4.3 ข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา ประกอบด้วย การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในสถานศึกษา การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้กับผู้เกี่ยวข้อง และการสรรหาทีมผู้ประเมินคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ จะทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจและนำไปสู่ความตระหนักถึงความสำคัญ ที่ทำให้เกิดความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มทักษะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา รวมไปถึงการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ภายใต้งานสันทนาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพ การบริหารอย่างมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากร ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเกิดความเป็นเจ้าของและต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการดำเนินงานให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินเพื่อขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม และมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพในการดำเนินงาน จะทำให้สถานศึกษาเกิดการร่วมมือร่วมพลังในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และเป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA และการเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และการสร้างพัฒนา และใช้เครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประเมินตนเอง จะทำให้สถานศึกษาลดภาระงานในการจัดเก็บและเตรียมเอกสารเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา และผลการประเมินของสถานศึกษาที่สะท้อนระดับคุณภาพอย่างแท้จริงภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในส่วนนี้เป็นการสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากงานวิจัยจำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) หน่วยงานส่วนกลางที่มีสถานศึกษาในกำกับ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) หน่วยงานส่วนภูมิภาคเชิงพื้นที่ อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศจ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.) และกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล (กศ.อบจ./อบต.) และสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รายละเอียดดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
สกศ.	<p>1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ อาทิ กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ กำหนดในแผนการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ 1.2 การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา 1.3 การกำหนดนโยบายอื่นเพื่อเสริมหนุน โดยเฉพาะนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ <p>2. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การสร้างความเชื่อมโยง และความสอดคล้องระหว่างการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาของชาติ และบริบทที่เปลี่ยนแปลง</p> <p>3. การเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1 การสื่อสาร พัฒนาสมรรถนะบุคลากร สร้างสื่อ/แหล่งเรียนรู้ และสนับสนุน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3.2 การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนแนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา 3.3 การสร้างแรงจูงใจในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มี คุณภาพ
ศธ. สฟฐ. สช. สส. และ กทม.	<p>1. การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญ โดยกำหนดในแผนพัฒนาการศึกษาและ แผนปฏิบัติการประจำปี 1.2 การควบคุมปริมาณนโยบายจากต้นสังกัด 1.3 การกำหนดนโยบายอื่นเพื่อเสริมหนุน โดยเฉพาะนโยบายการจัดทำหลักสูตร ฐานสมรรถนะที่ใช้งานวิจัยเป็นฐาน

ตารางที่ 5.1 สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

หน่วยงาน	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ศธ. สพฐ. สช. สส. และ กทม. (ต่อ)	<ol style="list-style-type: none"> 2. การจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับหน่วยงานส่วนกลาง 2.2 การจัดสรรงบประมาณที่เฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานส่วนภูมิภาค 2.3 การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ 3. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 การสร้างความเชื่อมโยงและความสอดคล้องระหว่างการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาของชาติ และบริบทที่เปลี่ยนแปลง 3.2 การให้ความสำคัญต่อจุดเน้นของระบบการประกันคุณภาพภายในที่มุ่งให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจุดเน้นของระบบการประเมินคุณภาพภายนอกที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อการรับรองในมาตรฐาน 3.3 การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินการนำผลการประเมินไปใช้ 4. การเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่สถานศึกษา ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 4.1 การสื่อสาร พัฒนาสมรรถนะบุคลากร สร้างสื่อ/แหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 4.2 การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ 4.3 การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการประเมินตนเองของสถานศึกษา 4.4 การนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างแรงจูงใจควบคู่กับความรับผิดชอบ

ตารางที่ 5.1 สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

หน่วยงาน	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
สมศ.	<p>1. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การสร้างความเชื่อมโยงและความสอดคล้องระหว่างการประเมินคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาของชาติ และบริบทที่เปลี่ยนแปลง 1.2 การพัฒนาระบบติดตามและประเมินการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาไปใช้ 1.3 การพัฒนาผู้ประเมินคุณภาพภายนอก <p>2. การเสริมหนุนและขับเคลื่อนระบบการประเมินคุณภาพภายนอกไปสู่สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอก ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การสื่อสาร พัฒนาสมรรถนะบุคลากร สร้างสื่อ/แหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2.2 การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ 2.3 การพัฒนา/วิจัยองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา 2.4 การพัฒนาแนวทางการนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างแรงจูงใจควบคู่กับความรับผิดชอบ
สพป. สพม. ศรจ. สนศ.กทม. และ กศ.อบจ./อบต.	<p>1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำสถานศึกษา ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารและครู 1.2 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา 1.3 การสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างนวัตกรรมหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง 1.4 การพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อการพัฒนา <p>2. การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนา ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้</p>

ตารางที่ 5.1 สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

หน่วยงาน	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในสถานศึกษา 1.2 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้กับผู้เกี่ยวข้อง 1.3 การสรรหาทีมผู้ประเมินคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ 2. การบริหารอย่างมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากร ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 2.1 การนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม 2.2 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 3. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 การกำหนดนโยบาย มาตรฐาน และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ที่ยึดตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้น และเพิ่มเติมมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่สะท้อนอัตลักษณ์ตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น 3.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกัน และทำให้บรรลุค่าเป้าหมายตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนด 3.3 การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่องแบบจริงจัง 3.4 การติดตามและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในระดับบุคคล และระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในลักษณะนิเทศติดตามที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.5 การประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและได้มาตรฐาน 3.6 การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่สะท้อนสภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาภายใต้หลักฐานเชิงประจักษ์

ตารางที่ 5.1 สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

หน่วยงาน	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
สถานศึกษา (ต่อ) ขั้นพื้นฐาน	<p>3.7 การนำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ โดยการพัฒนา รูปแบบ/กระบวนการ/การปฏิบัติที่มีการรายงานผลลัพธ์และผลกระทบ ที่เกิดจากการใช้ผลการประเมิน</p> <p>4. การเสริมหนุนเพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา ได้แก่</p> <p>4.1 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้</p> <p>4.2 การสร้าง พัฒนา และใช้เครื่องมือมาตรฐานสำหรับการประเมินตนเอง</p>

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยเชิงประเมินในครั้งนี้มีขอบเขตในการวิจัยที่มีการประเมิน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต/ผลลัพธ์ หลังประกาศใช้กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 เท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมี การประเมินผลกระทบ (impact assessment) ที่เกิดจากระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การวิจัยเปรียบเทียบการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษาของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ก่อนและหลังประกาศใช้กฎกระทรวงฯ รวมทั้งการวิจัยเชิงอนาคต (futures research) เพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบการติดตามและประเมินการนำ ผลการประกันคุณภาพไปใช้ของหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และ สถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการนำผล การประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ทั้งนี้สามารถ นำโมเดลการประเมินที่เน้นการใช้ประโยชน์ (utilization-focused evaluation) และโมเดลการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ (empowerment evaluation) มาเป็นต้นแบบในการพัฒนา

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการดำเนินงานและการเสริมหนุนความรู้ ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าระบบฐานข้อมูลเพื่องานประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาสามารถช่วยลดภาระงานประเมินในสถานศึกษา และสามารถเสริมหนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัลและสถานการณ์ COVID-19 อาทิ การวิจัยพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางสำหรับสถานศึกษาที่เอื้อในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการบริหารจัดการและการประกันคุณภาพการศึกษา และเชื่อมโยงกับระบบการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งระบบ e-SAR ของ สมศ. การวิจัยพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก การวิจัยพัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

2.4 ควรมีการวิจัยแบบการก่อรูป (formative research) เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ยังมีหลายประเด็นที่ยังต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างงานวิจัย อาทิ การวิจัยพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กให้ดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ การวิจัยพัฒนาเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและกำกับ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยพัฒนาแนวทางในการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความสนใจในงานประกันคุณภาพการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการประเมินคุณภาพภายนอกและการนำผลประเมินไปใช้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. เอกสารอัดสำเนา.

_____. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. เอกสารอัดสำเนา.

_____. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. เอกสารอัดสำเนา.

กระทรวงศึกษาธิการ (2561). กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. <http://www.onec.go.th/th.php/page/view/Information/4455>. สืบค้นวันที่ 13 มกราคม 2566.

กอบสุข คงมนัส และ เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2565). รายงานสรุปผลการสัมภาษณ์/สนทนากลุ่มเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงพื้นที่ 4 ภูมิภาค. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.

เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2546). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญานิพนธ์ดุสิตวิทยบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560). ศึกษาเรื่องการศึกษาผลกระทบของการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). <http://www.onesqa.or.th/th/contentlist-view/934/2164>. สืบค้นวันที่ 15 มกราคม 2566.
- นพรัตน์ ชัยเรือง (2564). ระบบติดตามและประเมินการนำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: สำหรับหน่วยงานต้นสังกัด. สำนักสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). <http://www.onesqa.or.th/th/contentlist-view/934/2499/>. สืบค้นวันที่ 13 มกราคม 2566.
- นเรศ สถิตยพงศ์ (2561). การประกันคุณภาพโรงเรียนยุคการศึกษาประเทศไทย 4.0 และศตวรรษที่ 21. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 46, 3, 345-364.
- ภูริต วาจาบัณฑิตย์. (2563). การพัฒนาระบบประเมินแบบผสมวิธีสำหรับประเมินนโยบายการจัดการศึกษา: กรณีประเมินนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ปริญญาานิพนธ์คุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2555). การประเมินผลนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด.
- วรวรรณ สังข์พันธ์. (2560). การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในที่เน้นการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลัง (ปริญญาานิพนธ์คุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัชระ จตุพร (2562). รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). <http://www.onesqa.or.th/th/contentlist-view/934/2223/>. สืบค้นวันที่ 13 มกราคม 2566.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2552). การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โพเพซ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, & ดิเรก ศรีสุโข. (2559). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2564). ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2562). โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล. เอกสารอัดสำเนา.
- สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย (2559). รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยด้านการศึกษาสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง แผนปฏิรูปเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพการศึกษานอก. http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrsa2558/d031459-02.pdf. สืบค้นวันที่ 30 กันยายน 2565.

- สมใจ ยอดปราง. (2562). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา. (ออนไลน์). [http://academic.rru.ac.th/wp-content/uploads/2020/12/19 - %E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B9%83%E0%B8%88.pdf](http://academic.rru.ac.th/wp-content/uploads/2020/12/19-%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B9%83%E0%B8%88.pdf). สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2565.
- สมประสงค์ ยมนา. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญาานิพนธ์ดุขฎฐิบัณชิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมพุด เกตขจร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณชิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) (2558). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 9)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังวรรณ ังดกระโทก (2563). การประยุกต์ใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์มบอลลดริจในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). <http://www.onesqa.or.th/th/contentlist-view/934/2376/>. สืบค้นวันที่ 5 ตุลาคม 2565.
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2562). **แผนปฏิบัติการราชการประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักงานการศึกษา**. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2563). **แผนปฏิบัติการราชการประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักงานการศึกษา**. เอกสารอัดสำเนา.

_____. (2564). แผนปฏิบัติการราชการประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักงาน
การศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักทดสอบทางการศึกษา.

(2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. (ออนไลน์). [https://
www.thepsala.ac.th/uploads/files/SAR.pdf](https://www.thepsala.ac.th/uploads/files/SAR.pdf). สืบค้นวันที่ 15
มกราคม 2566.

_____. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับ
ปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนุมนุสสรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.

_____. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563ก). การเตรียมความพร้อม
ของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.

_____. (2563ข). ข้อค้นพบจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสื่อสารสร้าง
ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมรับ
การประเมินคุณภาพภายนอกแก่ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ
การศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.

_____. (2563ค). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารอัดสำเนา.

- _____. (2564ก). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. (ออนไลน์).
https://www.eqa.rmutt.ac.th/?page_id=850. สืบค้นวันที่ 4
สิงหาคม 2565.
- _____. (2564ข). แนวทางการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเอง
ของสถานศึกษา (SAR) สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.
- _____. (2564ค). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2562). รายงานประจำปี
2562 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. เอกสาร
อัดสำเนา.
- _____. (2563). รายงานประจำปี 2563 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2564). รายงานประจำปี 2564 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
(2561). การประเมินคุณภาพภายนอกแนวใหม่รอบสี่ และ สมศ.
ยุคใหม่. การประชุมโครงการส่งเสริมสถานศึกษาและหน่วยงาน
ต้นสังกัด เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกรอบแนวทาง
การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ครั้งที่ 1: การศึกษาปฐมวัย.
กรุงเทพมหานคร.

- _____. (2561). การประเมินคุณภาพภายนอกแนวใหม่รอบสี่ และ สมศ. ยุคใหม่. (ออนไลน์). <http://qa.vru.ac.th/onesqa.pdf>. สืบค้นวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566.
- _____. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 การศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2562). แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2563). แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2563 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2564). แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2564 สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2565). หน้าที่และอำนาจของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (ออนไลน์). <https://www.onesqa.or.th/th/profile/1190/>. สืบค้นวันที่ 21 พฤศจิกายน 2565.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2561). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดการประเมิน การวิจัย และการประกันคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) (ฉบับภาษาไทย-อังกฤษ). กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2552). รายงานการวิจัยการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนภายหลังการประเมินภายนอกรอบแรก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2559). รายงานการวิจัยการออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- _____. (2562ก). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2562 (ฉบับทบทวน). เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2562ข). รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ประจำปี 2562. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- _____. (2563ก). รายงานการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- _____. (2563ข). สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2561-2562. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2563ค). (ร่าง) แผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2563 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปรับปรุงครั้งที่ 3 (ฉบับทบทวน). เอกสารอัดสำเนา.

- _____ . (2564ก). ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา. <http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1896>. สืบค้นวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565.
- _____ . (2564ข). รายงานการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและ อาชีวศึกษาในจังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช. <http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1843>. สืบค้นวันที่ 15 พฤศจิกายน 2565.
- _____ . (2564ค). รายงานการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและ อาชีวศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดระยอง. <http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1844>. สืบค้นวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565.
- _____ . (2564ง). รายงานวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.
- _____ . (2564จ). รายงานการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและ แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาใน กรุงเทพมหานครและจังหวัดชลบุรี. <http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1842>. สืบค้นวันที่ 16 มกราคม 2566.
- _____ . (2564ฉ). แผนปฏิบัติการราชการรายปี พ.ศ. 2564 สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา. เอกสารอัดสำเนา.
- _____ . (2564ช). รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่ การปฏิบัติ ประจำปี 2564. <http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1823>. สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2566.

- _____ . (2564ช). รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ
สู่การปฏิบัติ ประจำปี 2564. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี
จำกัด.
- _____ . (2565ก). มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท เอส. บี. เค. การพิมพ์ จำกัด.
- _____ . (2565ข). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุชีรา มะหิเมือง และจุฑาทิพย์ สว่างสุวรรณ (2563). การประเมินคุณภาพ
ภายนอกของสถานศึกษา: จากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกลุ่ม
เป้าหมายสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงขึ้น. สำนักสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). [http://
www.onesqa.or.th/th/contentlist-view/934/2498/](http://www.onesqa.or.th/th/contentlist-view/934/2498/). สืบค้นวันที่
14 พฤศจิกายน 2565.
- สุบัน พรเวียง และ มนต์นภัส มโนการณ. (2563). การพัฒนาระบบการประกัน
คุณภาพภายในของสถานศึกษานำร่องที่มีเป้าหมายเฉพาะสำหรับพื้นที่
นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. (ออนไลน์). [https://www.
onesqa.or.th/upload/download/202112161041356.pdf](https://www.onesqa.or.th/upload/download/202112161041356.pdf). สืบค้น
วันที่ 17 พฤศจิกายน 2565.
- สุพัตรา ทรัพย์เสถียร. (2546). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผล
ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน:
การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุ (ปริญญาานิพนธ์
มหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Churchman, C.W. (1968). **The Systems Approach**. New York: Dell.
- Cuttance. (1994). The contribution of quality assurance reviews to development in school systems. In D.H.Hargreaves and D.Hopkins (eds.). **Development planning for school improvement**, pp.49-68. London: Cassell.
- Kos, Z. (2021). Shifting Regulative Ideas of Education Policy and Practice: The Case of Quality Assurance in Education in Slovenia. **Center for Educational Policy Studies Journal**, 11, 2, 145-164.
- Li, R. et al. (2019). **OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Georgia**, OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education, OECD Publishing, Paris, Retrieved November 11, 2022, from <https://doi.org/10.1787/94dc370e-en>.
- Pang, N. S. (2021). The Quality Assurance Movement: A Lesson from Hong Kong Schools. **Bulgarian Comparative Education Society**, Paper presented at the Annual International Conference of the Bulgarian Comparative Education Society (BCES) (19th, Sofia, Bulgaria, Jun 2021).
- Patton, M. Q. (2013). **Utilization-focused evaluation (u-fe) checklist**. [Online]. Retrieved November 15, 2022, from <http://www.wmich.edu>.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the Use Content Specialists in the Assessment of Criterion Reference Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-70.

World bank. (2020). **PISA 2018 Programme for International Student Assessment THAILAND Country Report**. [Online]. Retrieved November 11, 2022, from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/683311593415205230/Thailand-Programme-for-International-Student-Assessment-PISA-2018-Country-Report.docx>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากรอบการติดตามและประเมินผล

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

อดีตหัวหน้าผู้ตรวจราชการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ดร.ธีติมา ถาวรรัตน์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

ศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ดร.สมชัย ชวลิตธาดา

อดีตผู้อำนวยการเชี่ยวชาญสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธ์

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเก็บข้อมูล

ดร.วิเชียร เกตุสิงห์

อดีตรองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบสุข คงมนัส

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลและประถมนาสิต

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลของหน่วยงานระดับส่วนกลาง รายชื่อหน่วยงานระดับภูมิภาค และสถานศึกษา

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลของหน่วยงานระดับส่วนกลาง

ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก	คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
ดร.ประวีณา อัสโย	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.มธุรส ประกายจันทร์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายสุพจน์ จิตรพิเชษฐ์	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) กระทรวงมหาดไทย
นางสาวอดิโหม อุ่นจิตติ	สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
นางสาวเขมวดี คัมภีรานนท์	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

รายชื่อหน่วยงานระดับภูมิภาค

ศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร
ศึกษาธิการจังหวัดระยอง
ศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย
ศึกษาธิการจังหวัดสงขลา
ศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
 กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เทศบาลนครเชียงราย
 กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
 กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลควนเนียง

รายชื่อสถานศึกษา

โรงเรียนมาตยกุล	โรงเรียนโพธิ์ไทรพิทยาคาร
โรงเรียนโฆสิตสโมสร	โรงเรียนจิกสังข์ทองวิทยา
โรงเรียนสตรีวิทยา	โรงเรียนอุดมวิทยานุกุล
โรงเรียนวัดสุวรรณ	โรงเรียนวัดเขาสำเภาทอง
โรงเรียนดงมะตั้นเนินสยามวิทยา	โรงเรียนแสนสุข
โรงเรียนวัดไตรรัตนาราม (ชื่นชูใจ ราษฎร์อุทิศ)	โรงเรียนวัดเขาเชิงเทียนเทพา
โรงเรียนแม่สายอนันตศาสตร์	โรงเรียนรัตสารวิทยา
โรงเรียนอนุบาลทุ่งหัว	โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย
โรงเรียนมหาชิราวุธ	โรงเรียนอาเวมาเรีย
โรงเรียนอนุบาลเทศบาล	โรงเรียนบ้านหนองคู
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา	
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ

ดร.สวัสดิ์ ภู่อทอง

นายธนู ขวัญเดช

นางศิริพร ศรีพันธุ์

ดร.ภูมิพัทธ์ เรืองแท้

นางอำภา พรหมวาทย์

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผล

การจัดการศึกษา

ผู้พิจารณารายงานวิจัย

ดร.วัฒนาพร ระเบียบทุกข์

ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก

อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการพัฒนาระบบการประกัน

คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานรับรองมาตรฐาน

และประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์

และพัฒนศึกษา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาเขตกำแพงแสน

คณะผู้วิจัย

นางสาวกิงกาญจน์ เมฆา

ดร.ภูริต วาจาบัณฑิตย์

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

นายธนภุต ศรีกิตติพงษ์

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

ผู้วิจัยหลักและเขียนรายงาน

ผู้วิจัยร่วม

ผู้วิจัยร่วม

ปกและภาพประกอบ

บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด

freepik.com

บรรณาธิการ

นางสาวกึ่งกาญจน์ เมฆา

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา

ดร.ภูริต วาจาบัณฑิตย์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกึ่งกาญจน์ เมฆา

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา

นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบุลย์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นางสาวกนกวรรณ ศรีลาเลิศ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ดร.ภูริต วาจาบัณฑิตย์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นายวรจักร จอจศักดิ์

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นายธนกฤต ศรีกิตติพงษ์

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
www.onec.go.th

ขอความร่วมมือจากท่านผู้ใช้เอกสารเล่มนี้
ตอบแบบแสดงความคิดเห็นในการนำหนังสือไปใช้ประโยชน์
เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักงานฯ ได้นำไปพัฒนาการศึกษาต่อไป
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถาม
การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 54/2566

ISBN : 978-616-270-445-1

www.onec.go.th

